

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

13^E JAARGANG

WOENSDAG 19 DECEMBER 1928

No. 677

**STOOMVAART-MAATSCHAPPIJ
„NEDERLAND” - Amsterdam
ROTTERDAMSCH LLOYD
Rotterdam**

MAIL-, PASSAGIERS- EN
VRACHTBOOTENDIENST
HOLLAND—JAVA vice versa
via SUEZ KANAAL

JAVA—NEW YORK LIJN
Geregelde vrachtbootdienst tus-
schen Nederlandsch-Indië en de
Oostkust van Noord-Amerika in
samenwerking met andere Maat-
schappijen.

JAVA—BENGALEN LIJN
Geregelde dienst tusschen Neder-
landsch-Indië, Rangoon en Calcutta.

JAVA—PACIFIC LIJN
Geregelde vrachtbootdienst tus-
schen Nederlandsch-Indië, Singa-
pore en de Westkust van Noord-
Amerika.

Het Handelsblad

100 JAAR

het familieblad
der beschaafde
kringen. Elke
adverteerder
weet wat dat
zeggen wil!

Algemeen Handelsblad
Afd. Advertentiën - Amsterdam

**ROTTERDAMSCH E
BANKVEREENIGING**
ROTTERDAM-AMSTERDAM-DEN HAAG
KAPITAAL f 50.000.000
RESERVE f 20.000.000

DEPOSITO'S
CHEQUE REKENINGEN MET RENTE-VERGOEDING
ALLE BANKZAKEN

STORK

Afdeeling Ketelbouw

B. & W., Ketels

Cornwall „

Lancashire „

Gecom-
bineerde „

Economisers

Oververhitters

2

HENGELO

Poorters- Toeback

30 ct. per half ons.

Adverteeren geeft succes

Nederlandsche Hypotheekbank
Opgericht te Veendam in 1890.

Directie: Mr. M. J. BOS
Mr. J. WILKENS.

Kapitaal f 4.000.000,—
Reserves ruim f 2.200.000,—
Hypotheek f 55.000.000,—
Pandbrieven f 52.000.000,—

4 1/2 % Pandbrieven
à **99 1/2 %**

R. MEES & ZOONEN

A° 1720

Bankiers en Assurantie-Makelaars

ROTTERDAM

Safe-Deposit

Bezorging van alle
Verzekeringen

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE ROTTERDAM
BATAVIA

AMOY, AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO, HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PASSOE-ROEAN, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA, TEGAL, TJILATJAP, TOKIO, WELTEVREDEN, YOKOHAMA

Een correcte uitvoering

van Uw reclame-drukwerk is een eerste vereischte wil het zijn doel bereiken. Vraagt NIJGH & VAN DITMAR'S Handelsdrukkerij om modellen en advies. ✕

Een verzoek per briefkaart of telefoon brengt U een vertegenwoordiger

Wijnhaven 113
Rotterdam
Telefoon 7841
(vier lijnen)

De Vestigingsfactoren der Katoenindustrie in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika

door

Dr. J. WISSELINK

Prijs ingenaaid f 6.—

Moge dit gave en rijpe werk de belangstelling vinden die het verdient. Wetenschap, industrie en arbeid zijn door de verschijning ervan gelijkelijk gediend.

Prof. VOLMER in
„De Naamlooze Vennootschap”.

Nijgh & Van Ditmar's Uitgevers Mij. - Rotterdam.

WERKSPoor AMSTERDAM

ROLLEND SPOORWEGMATERIEEL

SCHEEPSSTOOMWERKTUIGEN

SCHEEPSDIESELMOTOREN

IJS- EN KOELMACHINES

SUIKERMACHINERIEËN

IJZERCONSTRUCTIES

SCHEEPSTURBINES

POLDERGEMALEN

LOCOMOTIEVEN

STOOMKETELS

Werkloon- berekening

Onmisbaar boekje voor allen die werklieden in hun dienst hebben. - Met berekeningen in uurloon van 5—100 cent

Prijs f 1.50

Geb. f 1.90

Verkrijgb. bij den boekhandel en bij
NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-
MAATSCHAPPIJ, ROTTERDAM

Koersberekening

Door JOH. HAGE

Een handleiding bij het be-
rekenen van koersen.

Prijs f 2,90

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel
en bij Nijgh & v. Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam.

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

13^E JAARGANG

WOENSDAG 19 DECEMBER 1928

No. 677

INHOUD.

Blz.

Mededeelingen van de Centr. Commissie voor de Rijnvaart	1118
MANCHOERIJE I door E. D. van Walree.....	1119
Het Volkskredietwezen in 1927 door Prof. G. Gonggrijp	1122
Hoover's Conjunctuurpolitiek door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart	1124
Het Voorontwerp-Landbouwarbeidswet II (Slot) door J. Smid.....	1125
De Laplata-Vrachtenpool.....	1126
Verzekeraar tegenover Verzekerde door Mr. H. T. Asser met Naschrift door Mr. B. Kist	1127
De Rijksmiddelen	1129
AANTEKENINGEN:	
Nikkelen Guldens en Rijksdaalders	1131
Suikerproductie der wereld	1132
MAANDCIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen.....	1132
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	1133—1140
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Mr. Q. J. Terpstra.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welden; Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.
Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.
Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonne's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

BERICHT.

Met het oog op de feestdagen zal het volgende nummer op Vrijdag 28 December verschijnen.

18 DECEMBER 1928.

In den toestand van de geldmarkt kwam geen verandering. De vraag naar geld bleef zeer groot. De prolongatierente noteerde dientengevolge weder regelmatig $4\frac{1}{4}$ à 5 pCt., terwijl particulier disconto meestal niet onder $4\frac{7}{16}$ pCt. was onder te brengen. Alleen Callgeld was ruimer aangeboden, zoodat de rente van $4\frac{1}{4}$ pCt. tot $3\frac{1}{2}$ pCt. terugliep.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een daling van f 3,1 miljoen te zien. De beleeningen blijken met f 2,7 miljoen te zijn teruggelopen. Het renteloos voorschot aan het Rijk werd gedurende de afgelopen week geheel afgelost om plaats te maken voor een credit saldo van de schatkist ten bedrage van f 3,2 miljoen.

De goudvoorraad der Bank verminderde met f 150.000. Het zilver vertoont een stijging van f 700.000. De post papier op het buitenland klom met f 1,6 miljoen, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een daling van f 1 miljoen te zien geven.

De biljetten-circulatie verminderde met f 14,1 miljoen. De rekening-courant-saldi van anderen liepen met f 1,4 miljoen terug. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 3 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt $53\frac{1}{2}$.

* * *

In de koersen van de meeste wissels kwam weder weinig verandering. De stemming was iets vaster voor Ponden, Dollars, Marken, Fransche Francs en Deensche Kronen, daarentegen wat flauwer voor Zwitsersche Francs en Zweedsche Kronen. De koersverschillen waren echter van geen betekenis. Alleen voor Peseta's was de verandering iets groter. Onder den invloed van de mededeelingen van den Spaanschen Minister van Financiën ontstond een vaste stemming, waardoor de koers, echter in bedwang gehouden door de Bank van Spanje, langzaam steeg van 40.25 tot tot 40.48 à 40.50

LONDEN, 17 DECEMBER 1928.

Geld was gedurende de vorige week over het geheel genomen vrij gemakkelijk. Toch waren er aanwijzingen, dat de begin December door de dividend betaling vrij gekomen bedragen grootendeels zijn geabsorbeerd. De terugbetalingen van de schatkist aan de Bank van Engeland voor het gedeeltelijk financieren van het War Loan dividend en de verdere eischen, die in dezen tijd van het jaar aan de markt worden gesteld, zullen nu een groteren invloed gaan uitoefenen. Algemeen wordt dan ook verwacht, dat de arrangementen voor het einde van het jaar niet zonder een groote hulp van de Bank van Engeland tot stand zullen komen.

Disconto bleef zeer vast en trok ook nog verder aan tot $4\frac{3}{8}$ - $7/16$, terwijl sommige huizen niet onder $4\frac{7}{16}$ pCt. willen werken met het oog op de voortdurende goudonttrekkingen, welke in totaal geweldige afmetingen beginnen aan te nemen. De opinie begint veld te winnen, dat de markt onder deze omstandigheden een disconto verhooging niet zal kunnen ontgaan, al is het mogelijk dat de verhooging eerst in het begin van het nieuwe jaar zal komen.

Dollars en Marken blijven nog steeds zeer duur.

MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE
VOOR DE RIJNVAART.

Verslag van de November-zitting 1928.
I.

De Centrale Commissie voor de Rijnvaart heeft te Straatsburg onder voorzitterschap van den Hr. Jean Gout, buitengewoon gezant, van 6 tot 17 November 1928 vergaderd.

De Commissie heeft een groot gedeelte der zitting besteed aan de voortzetting der werkzaamheden, betreffende de herziening van de Akte van Mannheim.

Bovendien heeft de Commissie, behalve administratieve en meer interne beslissingen, benevens de 10 vonnissen, uitgesproken in rechtzaken de Rijnvaart betreffende en welke voor haar in hooger beroep gebracht waren, de volgende besluiten genomen:

Instructie betreffende de vaststelling der verplichte minimum bemanning.

1°. De Commissie neemt den volgende tekst aan, betrekking hebbende op de instructie, omtrent de vaststelling der verplichte minimum bemanning, welke tekst den tegenwoordigen vervangt:

I.

De instructie is slechts van toepassing op vaartuigen, welke den Rijn boven de brug van Duisburg-Hochfeld bevaren en is niet van toepassing op vaartuigen van minder dan 15 ton laadvermogen, behalve sleepbooten.

II.

Onder de minimum bemanning, vastgesteld in artikel III, mag de schipper, die van een brevet als schipper voorzien moet zijn, niet mede gerekend worden.

Onder matroos wordt een scheepsgezel verstaan, die 17 jaar of ouder is en gedurende ten minste 2 jaren op zee of op een rivier, het schippersbedrijf heeft geleerd. Als scheepsjongens mogen alleen gerekend worden zij, die gedurende een jaar op vaartuigen gediend hebben, tenzij op hetzelfde vaartuig nog twee matrozen dienen.

Andere benamingen als schipper (conducteur, Schiffsführer), matroos (matelot, Matrose), scheepsjongen (mousse, Schiffsjunge), machinist (mécanicien, Maschinist) en stoker (chauffeur, Heizer) mogen in het scheepspatent niet gebezigd worden.

III.

De minimum bemanning is als volgt vastgesteld:

A. Vaartuigen niet voorzien van mechanische middelen van voortbeweging.

	Minimum Bemanning	
Ladingsvermogen in tonnen.	Vaartuigen voorzien van mechanische hulpmiddelen voor de behandeling der zware ankers, der sleeptrassen, alsmede voor het verhalen.	Vaartuigen niet voorzien van mechanische hulpmiddelen voor de behandeling der zware ankers, der sleeptrassen, alsmede voor het verhalen.
van 15 ton tot en met 500 ton	1 matroos	1 matroos
boven 500 ton tot en met 750 ton	1 matroos	{ 1 matroos en 1 scheepsjongen
boven 750 ton tot en met 1000 ton	{ 1 matroos en 1 scheepsjongen	2 matrozen
boven 1000 ton tot en met 1500 ton	2 matrozen	{ 2 matrozen en 1 scheepsjongen
boven 1500 ton tot en met 2500 ton	{ 2 matrozen en 1 scheepsjongen	3 matrozen
boven 2500 ton tot en met 3000 ton	3 matrozen	{ 3 matrozen en 1 scheepsjongen
boven 3000 ton	{ 3 matrozen en 1 scheepsjongen	4 matrozen

Vaartuigen, niet voorzien van mechanische hulpmiddelen voor de behandeling der ankers, der sleeptrassen, alsmede voor het verhalen en welke, blijkens hun scheepspatent, slechts in gebruik zijn voor plaatselijk vervoer op bepaalde korte gedeel-

ten van den Rijn, worden gelijkgesteld, voor zoover het de minimum bemanning betreft, met vaartuigen, welke wel van mechanische hulpmiddelen voorzien zijn.

B. Stoombooten.

Totaal verwarmd oppervlak van den ketel of de ketels.	Minimum Bemanning.			
	Sleepbooten		Vrachbooten, Passagiersbooten	
tot en met 60 M ² .	1 matroos 1 machinist		1 matroos 1 scheepsjongen 1 machinist	
boven 60 M ² . tot en met 120 M ² .	1 matroos 1 machinist 1 stoker		1 matroos 1 scheepsjongen 1 machinist 1 stoker	
boven 120 M ² . tot en met 200 M ² .	Sleepbooten, voorzien van mechanische hulpmiddelen voor de behandeling der ankers, der sleeptrassen, alsmede vrachbooten.		Sleepbooten niet voorzien van mechanische hulpmiddelen voor de behandeling der ankers, der sleeptrassen, alsmede passagiersbooten.	
	2 matrozen 1 machinist 2 stokers		2 matrozen 1 scheepsjongen 1 machinist 2 stokers	
boven 200 M ² . tot en met 260 M ² .	schroefstoombooten	raderstoombooten	schroefstoombooten	raderstoombooten
	2 matrozen 1 scheepsjongen 2 machinisten 2 stokers	4 matrozen 2 machinisten 2 stokers	3 matrozen 2 machinisten 2 stokers	4 matrozen 1 scheepsjongen 2 machinisten 2 stokers

boven 260 M ² . tot en met 320 M ² .	3 matrozen 2 machinisten 2 stokers	5 matrozen 2 machinisten 4 stokers	3 matrozen 1 scheepsjongen 2 machinisten 2 stokers	5 matrozen 1 scheepsjongen 2 machinisten 4 stokers
boven 320 M ² .	4 matrozen 2 machinisten 4 stokers	5 matrozen 2 machinisten 5 stokers	4 matrozen 1 scheepsjongen 2 machinisten 4 stokers	5 matrozen 1 scheepsjongen 2 machinisten 5 stokers

IV.

De samenstelling van de minimum bemanning, vastgesteld in artikel III, kan in de volgende gevallen gewijzigd worden:

A. Vaartuigen niet voorzien van mechanische middelen van voortbeweging.

Een versterking der bemanning van vaartuigen niet voorzien van mechanische middelen van voortbeweging, kan geëischt worden:

- indien het vaartuig plomp van vorm of ondoelmatig ingericht is;
- indien het vaartuig het grootzeil voert.

B. Stoombooten.

Een versterking van het dekpersoneel (matrozen en scheepsjongen) kan geëischt worden voor stoombooten van plompen vorm of ondoelmatige inrichting, alsook wanneer in verband met de afmetingen, met den bouw en met de bestemming van de stoomboot aan te nemen is, dat het, in artikel III voorgeschreven dekpersoneel voor eene behoorlijke bediening van een stoomboot niet in alle omstandigheden toereikend is.

Een versterking van het machinepersoneel (machinisten en stokers) kan geëischt worden voor stoombooten, waarvan de stoomtoestellen tengevolge van hunne inrichting en van derzelver aantal meer toezicht en bediening vereischen.

Eene vermindering van het machinepersoneel (machinisten en stokers) kan toegestaan worden:

- voor sleepbooten welke, blijkens hun scheepspatent, slechts in gebruik zijn voor plaatselijk vervoer op bepaalde korte gedeelten van den Rijn en waarop voor den machinist tijd overblijft om naast zijn gewonen dienst den ketel of de ketels te bedienen, en
- voor sleepbooten, waarvan de bouw of de bijzondere inrichting — en wel bepaaldelijk voor wat betreft de stoomketels, het stoomwerktuig of de stookinrichtingen — eene eenvoudige bediening mogelijk maken, een en ander evenwel met inachtneming van eene behoorlijke dienstaflossing.

V.

Wordt in het scheepspatent, met toepassing van artikel IV, eene sterkere of geringere bemanning voorgeschreven, dan met de regelen van artikel III overeen zou komen, dan moeten de redenen voor de afwijking in de verklaring betreffende het scheepsonderzoek, worden opgegeven.

VI.

(Voorloopig artikel).

Voor motorschepen vinden de voor schepen van 15 ton (300 centenaars) of meer laadvermogen geldende voorschriften toepassing, met dien verstande, dat voor motorschepen, waarvan de motor met een vloeibare brandstof (ruw-olie, petroleum, benzine, nafta, spiritus en dergelijke) gedreven wordt, geen bijzondere machinist voor de bediening van den motor in dienst genomen behoeft te worden, indien de toestanden op het te bevaren riviergedeelte zulks schijnen te veroorloven en de inrichtingen tot het bedienen van den motor en van het roer van de standplaats des bestuurders uit zoo eenvoudig te behandelen zijn, dat de opmerkzaamheid van den bestuurder niet afgeleid wordt van hetgeen buiten geschiedt.

In alle andere gevallen en in het bijzonder voor motorschepen met zuiggasinrichting moet voor de bediening van den motor een machinist in dienst worden genomen.

Ingeval de aanstelling van een bijzonderen machinist niet verplichtend is gesteld en de gewone bediening van den motor den bestuurder is opgedragen, moet deze met den bouw, de werking en de bediening van den motor grondig bekend en vertrouwd zijn. Buitendien moet een matroos met de behandeling van den motor in zooverre vertrouwd zijn, dat hij dezen desnoods kan aan- en afzetten.

2°. De in Nederland van kracht zijnde instructie wordt in denzelfden zin gewijzigd.

3°. De door dit besluit vastgestelde instructie treedt 1 Maart 1929 in kracht. Het is wel te verstaan, dat de Zwitsersche Regeering zich voorbehoudt de instructie eerst dan te publiceren als de Commissie den Franschen tekst van het reglement, betreffende het onderzoek der vaartuigen, heeft aangenomen.

4°. De Commissarissen der Oeverstaten worden verzocht

aan de Commissie de officieele akten, ter publicatie van de instructie in hunne landen, te doen toekomen.

5°. De Commissarissen der Oeverstaten worden verzocht zoo spoedig mogelijk aan de Commissie hunne voorstellen omtrent den definitieven tekst van de bepaling betreffende de motorbooten, mede te deelen.

(Wordt vervolgd).

MANCHOERIJE. ¹⁾

I.

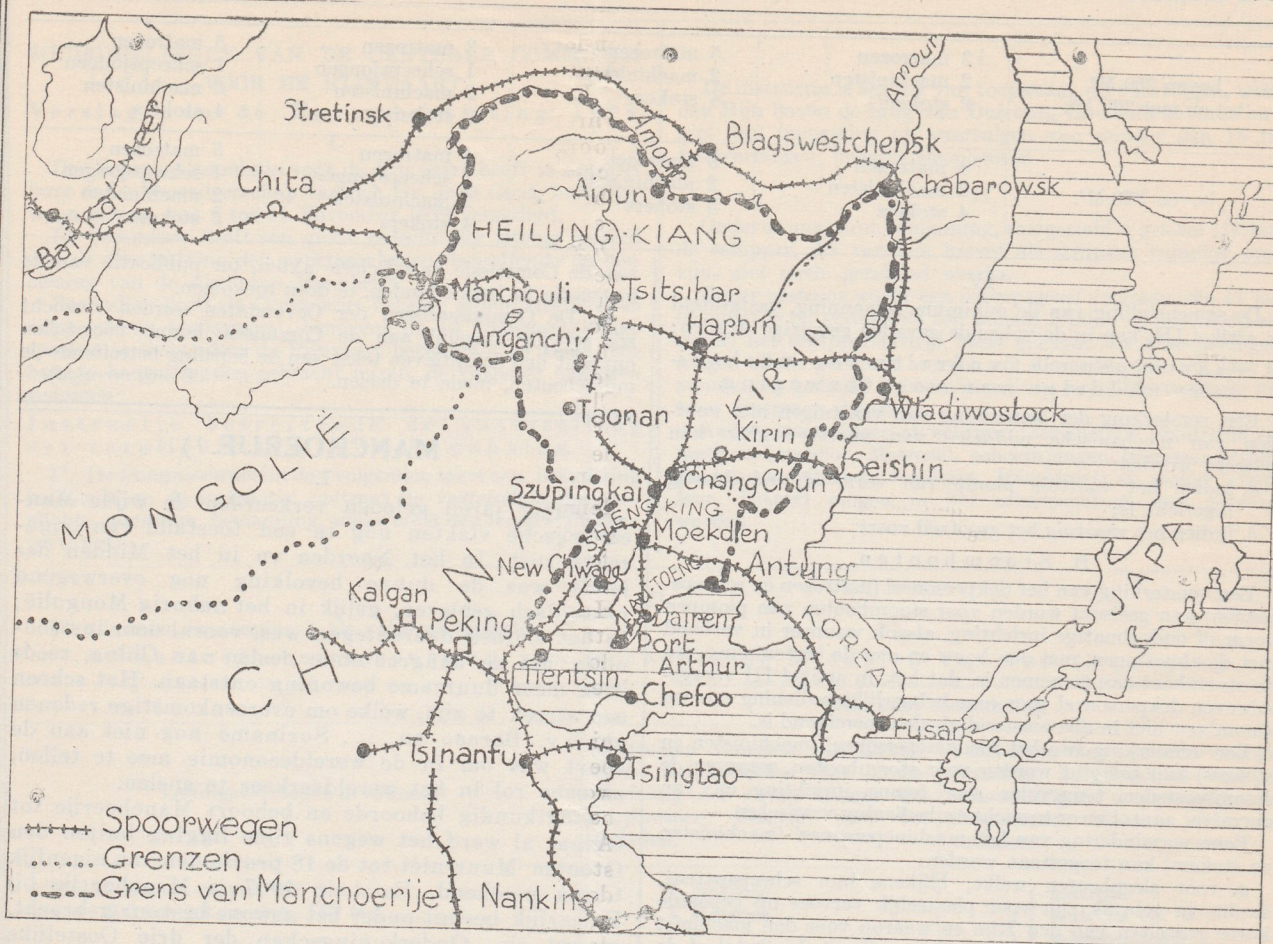
Veertig jaren geleden verkeerden de wijde Manchoerische vlakten nog in een toestand van onge-repte rust. In het Noorden en in het Midden des lands was de dunne bevolking nog overwegend nomadisch gebleven, gelijk in het naburig Mongolië; in het Zuiden daarentegen was, vooral door instrooming uit de aangrenzende deelen van China, reeds eene meer duurzame bewoning ontstaan. Het scheen een streek te zijn, welke om overeenkomstige redenen als b.v. Borneo en Suriname nog niet aan de beurt was om in de wereldeconomie mee te tellen, of eene rol in het wereldverkeer te spelen.

Staatkundig behoorde en behoort Manchoerije tot China, al werd het wegens zijne ligging buiten den Grooten Muur niet tot de 18 provinciën van eigenlijk China gerekend. Eerst in 1907 is Manchoerije bij Keizerlijk besluit onder het gewone bestuur gebracht, en wel als „Onderkoningschap der drie Oostelijke provinciën”. Van Noord naar Zuid zijn dit Heilungkiang, Kirin en Shengking, welke laatste provincie ook wel Fengtien wordt genoemd naar de daarin gelegen hoofdstad van geheel Manchoerije, welke stad in het buitenland meer bekend is onder den naam van Moekden.

Als stamland van de Tsing-dynastie, welke van 1644-1911 over China heeft geregeerd, was Manchoerije intusschen ook vroeger reeds nauwer met het nabijgelegen Peking verbonden dan de onderhoorige of schatplichtige landen op verderen afstand, zooals Korea, Mongolië en Tonkin. Terloops zij hierbij opgemerkt, dat Peking niet gesticht is door de Keizers der Tsing-dynastie, maar door een ander geslacht van krachtige nomaden-overheerschers uit het Noorden, teweten de Mongoolsche Yuan-dynastie (1260-1358), van wie Djengiz Khan en Kublai Khan vermaardheid hebben verworven. De tusschenliggende zuiver Chineesche Ming-dynastie (1358-1644) had hare hoofdstad in Nanking.

Enkele koningsgraven in de buurt van Moekden herinneren er nog aan, dat Manchoerije de bakermat van het laatste Chineesche Keizergeslacht is geweest. Overigens leent de leefwijze van een nomadisch volk er zich niet toe blijvende stichtingen achter te laten. Een groot gedeelte van de toenmalige Manchoes is trouwens met hunne aanvoerders naar China getrokken, en daar als geprivilegeerde kaste gebleven. Als lijftroepen en hofbeambten hebben zij er een al te gemakkelijk leven gekregen, dat gaandeweg, evenals bij de Keizerlijke familie, tot verslapping en degeneratie heeft geleid. Ofschoon hunne nakomelingen zich tot het laatst toe niet met de Chinezen hebben vermengd, zijn zij na de uitroeping van de republiek toch in China blijven wonen, waar zij thans een moeilijken strijd om het bestaan hebben te voeren. Deze Manchoes hebben ook geen aanraking meer met hunne achtergebleven stamge-

¹⁾ De plaatsen, die op het kaartje voorkomen en niet in dit artikel worden genoemd, komen in het vervolgartikel ter sprake. (Red.)

nooten, die voor een deel naar Mongolië zijn uitgeweken, maar waarvan er nog een 200.000 voornamelijk in de omstreken van Kirin worden gevonden, waar zij langzamerhand in de Chineesche meerderheid opgaan. De Manchoe taal wordt nauwelijks meer gesproken.

Aanvankelijk was het den Chineezzen niet toegestaan zich in Manchoerije te vestigen, maar van tijd tot tijd is met dat verbod wel de hand gelicht. Zoo werden reeds in het begin van de negentiende eeuw de landerijen langs de Sungari-rivier ten behoeve van de Chineesche schatkist verkocht. Niet vóór 1878 werd echter het verbod van immigratie in Manchoerije officieel opgeheven.

Hebben de Manchoe-Keizers van China over het geheel weinig belangstelling getoond voor de streek, waar hunne voorvaders waren rondgetrokken alvorens in China te belanden, de Chineesche staatslieden en het Chineesche publiek hebben zich in vroeger jaren al even weinig aan Manchoerije gelegen laten liggen. Eene onderhoorigheid, die slechts 2 pro mille bijdroeg tot de belastinggelden, welke door de gezamenlijke gouverneurs aan Peking moesten worden afgedragen, sprak niet tot de verbeelding, en was de aandacht nauwelijks waard.

Het is noodig deze voorgeschiedenis op te rakelen, omdat van Chineesche zijde in den jongsten tijd groote belangstelling en groote liefde voor Manchoerije wordt betoond, nu de rijkdommen van het land door anderen te voorschijn zijn getooverd.

* *

Rusland is het eerste buurland geweest, dat door zijne internationale politiek met Manchoerije in nauwere aanraking is gekomen. Omstreeks 1850 is Rusland zich pas met Oostelijk Siberië gaan bezig houden. Bij de monding van de Amour werd Nikolajewsk gevestigd, maar toen deze haven te lang van ijsversperring te lijden bleek te hebben, is in 1872 overgegaan tot stichting van Wladiwostok, dicht bij de Koreaansche grens, maar nog niet geheel ijsvrij.

In 1891 kwam de Transsiberische spoorweg naar Wladiwostok gereed, met dien verstande, dat op het traject van Stretinsk naar Chabarowsk het vervoer te water over de Amour bleef plaats hebben. De rivier vormt hier de Noordgrens van Manchoerije. Later is ook een spoorweg langs de Amour gebouwd, maar aangezien deze lijn een grooten omweg maakt, werd al spoedig het oog geslagen op de kortere verbinding dwars door Manchoerije van Tchita naar Wladiwostok. Het Tsarenrijk, waarvan het naderend einde toenmaals nog allerminst was te voorzien, en dat zich in zijne expansiebegeerte naar Middellandsche Zee en Perzische Golf door de andere mogendheden gedwarsboomd zag, droomde destijds van de inbezitting van Korea, en ontwikkelde met het oog daarop een groot machtsvertoon aan den Grooten Oceaan, hopende aldus China en Japan beide te kunnen overtroeven.

De nederlaag van eerstgenoemd land in den Chineesch-Japanschen oorlog (1894—95) deed China besluiten zich in de armen te werpen van den machtigen Noordelijken buurman, en hieruit ontstond het verdrag van 1896, waarbij China aan Rusland toestond de vurig gewenschte spoorweg-verbinding door Noord-Manchoerije te bouwen. Euphemistisch werd het gedeelte der lijn in Manchoerije „Chineesche Oosterspoorweg” gedoopt, en werd een quasi gemeenschappelijk beheer ingesteld, maar feitelijk kreeg Rusland, tegenover de fourneering van de voor den aanleg benodigde gelden, alles te zeggen. Het recht tot militaire bewaking en de vrijheid van troepenvervoer gaven aan Rusland zonder slag of stoot de macht over Noord-Manchoerije in handen. Dat met de belangen van het land zelf geen rekening werd gehouden, blijkt wel het best hieruit, dat men Tsi-tsihar, de hoofdstad van Heilungkiang, op 18 mijlen benoorden de hoofdlijn liet liggen.

Japan had bij den vrede van Shimonoseki (1895) van China den afstand bedongen van het Liaotoengschiereiland, zijnde het best gelegen gedeelte van het Manchoerijische kustgebied. Tengevolge van den tegen-

stand van Frankrijk, Duitschland en Rusland, op initiatief van laatstgenoemd rijk, werd Japan echter genoodzaakt deze oorlogswinst prijs te geven. Een hard gelag was het daarom voor Japan, toen Rusland in 1898 China wist te bewegen de havens Port Arthur en Talienwan voor 25 jaren aan Rusland zelf te verpachten. Door de enorme versterking van eerstgenoemde haven, en den aanleg van de handelshaven Dalny toonde Rusland intusschen onmiskenbaar eene duurzame bezetting te beoogen. Terzelfder tijd verkreeg Rusland het recht als zijlijn van den Chineesch Oosterspoorweg, en evenals deze met Russische spoorbreedte, een lijn te bouwen van Harbin over Moekden naar Port-Arthur. Deze zijlijn door het hart van Manchoerije loopende, voltooide Rusland's greep op het land. Gebruik makende van de verwarring tijdens den Bokser opstand (1900) streefde het zelfs naar een formeel protectoraat. Dank zij den steun van de andere mogendheden wist China zich hier tegen met goed gevolg te verzetten, maar niettemin bleef de Russische invloed in Manchoerije alies-overheerschend.

In die jaren zoude Japan mogelijk te vinden zijn geweest voor een regeling, waarbij het Manchoerije aan Rusland zoude hebben overgelaten, wanneer Japan daartegenover de vrije hand in Korea had kunnen krijgen. In zijn overmoed bleef Rusland zijne intriges in Korea echter voortzetten, en daar Japan begreep, dat zijn levensbehoud aldaar geene Russische overheersching gedoogde, terwijl het de voosheid van den Russischen bluff had doorzien, verklaarde het in 1904 aan Rusland den oorlog.

Bij den vrede van Portsmouth (Sept. 1905) moest het overwonnen Rusland zijn droom van hegemonie in het Verre Oosten laten varen. Uit Korea moest het zich terugtrekken, daarbij aan Japan vrij spel latende, terwijl Japan verder de pacht van het Liaotoeng-schiereiland overnam, welke pacht in 1915 tot 1997 is verlengd. Port Arthur werd onder den naam van Riojun een Japansche oorlogshaven van den tweeden rang, Dalny werd Dairen, en het Zuidelijk gedeelte van den Manchoerijschen spoorweg tot Chang Chun, met het daaraan verbonden recht van bewaking, en van gebruikmaking van de spoorwegzone, kwam insgelijks aan Japan. Reeds in Dec. 1905 hechtte China zijne goedkeuring aan de overdracht, zonder daarbij voor zichzelf zelfs ook maar de nominale rechten te reserveeren, welke het bij den Chineesch Oosterspoorweg bezit.

Japan haastte zich nu de spoorwijdte van het traject Chang-Chun—Port Arthur terug te brengen tot de normale Europeesche maat, welke tevoren reeds in China en Korea was aangenomen. De militaire verbindingslijn van Antung aan de Koreaansche grens tot Moekden werd insgelijks op normale breedte gebracht, zoodat men thans dezelfde spoorwijdte als in Europa heeft van Fusan in Zuid-Korea tot Moekden, en vandaar naar Peking, Hankow en Shanghai. Japan zelf heeft eene aanmerkelijk smaller spoorwijdte. Chang-Chun, waar de zijlijn naar Kirin aanvangt, werd het overgangstation van normaal op breed spoor, en dientengevolge het punt van scheiding van de Japansche en Russische invloedssferen.

Voor de exploitatie van de Japansche spoorwegen in Manchoerije werd de Zuid-Manchoerijsche Spoorweg-Maatschappij opgericht, een semi-officieel lichaam, waarvan de Japansche regeering de helft der aandelen bezit. Buiten rechtstreeksch verband met de Koreaansche gouvernements-spoorwegen werkt deze zeer energieke maatschappij in politieken zin nauw samen met de regeering in Tokyo, en met den gouverneur van het Liaotoeng-Pachtgebied, thans Kwan-toeng geheeten.

Ondanks de groote teleurstelling na den Chineesch-Japanschen oorlog, was Japan dus tien jaar later volledig overwinnaar, zoowel in Zuid-Manchoerije als in Korea, dat sedert den Russisch-Japanschen oorlog

onder Japan's protectoraat was gekomen, en in Augustus 1910 definitief werd geannexeerd.

De tien volgende jaren tot aan den wereldoorlog waren voor Manchoerije eene periode van ongekenden voorspoed, en nauwelijks voorziene ontwikkeling. Of-schoon de haven Newchwang aan de Golf van Pet-chili reeds in 1858 voor den vreemden handel was geopend, zoo had zij toch nimmer beteekenis gekregen. Ook de bloei van Dalny in de jaren onder Russisch beheer had nog den indruk gegeven min of meer kunstmatig te zijn. Geleidelijk echter kwam aan het licht, welke kostelijke gaven de bodem van Manchoerije in zich verborg. De aanleg der spoorwegen had veel geld onder het volk gebracht, en dit werd door de Chineezzen gebruikt om steppenland in cultuur te brengen. De nomadische bewoners verlieten het land; de rooverbenden werden meer en meer beteugeld.

In het Noorden legde Rusland er zich op toe langs den Chineesch Oosterspoorweg Russische immigranten te vestigen, waarschijnlijk in de hoop dusdoende op den duur zijn politieke kansen te herstellen. Wladiwostok kreeg een behoorlijke handelshaven; Harbin ontwikkelde zich tot een groote mondaine stad met overwegend Russisch karakter. De route door Siberië nam groote vlucht voor het doorgaand reizigers- en postverkeer.

In het Zuiden was de bedrijvigheid der Japanners niet minder groot. Veel meer dan het reeds dicht bevolkte Korea beloofde Manchoerije een uitweg te worden voor het jaarlijks toenemend overschot van bevolking in het moederland. Nu en Californië en Australië weigerden Japansche immigratie toe te staan, en nu de weg naar het Zuiden versperd was door de Amerikaansche inbezittingen van de Philippijnen (1898), hoopte Japan in Manchoerije en in de aangrenzende deelen van Mongolië een terrein te vinden voor volksplantingen, en tevens een voorraadschuur voor levensmiddelen en grondstoffen. Dairen ontwikkelde zich tot een fraaie, moderne stad, met uitstekend ingerichte haven. In Moekden en in Chang-Chun verrezen zindelijke Japansche settlements naast de morsige oude steden.

Aanvankelijk om redenen van hooge politiek onder de aandacht gekomen, zoowel van Rusland als van Japan, bleek Manchoerije voor beiden een bron van onschatbare economische waarde. Ondanks het slechte klimaat, de ijzige winters en de heete zomers, gaf de maagdelijke bodem steeds rijker oogsten aan den landbouw. Verschillende graansoorten, met name kaoliang, gierst, boekweit, maïs, tarwe en zelfs rijst en suikerbieten bleken in Manchoerije te gedijen, maar onder de voortbrengselen wordt toch bij verre de voornaamste plaats ingenomen door de soya-boonen. Zoowel de boonen zelf, als de daaruit geperste olie, en de overgebleven koeken, zijn uitvoerartikelen van zoodanig belang geworden, dat zij een plaats van beteekenis innemen op de wereldmarkt voor oliehoudende grondstoffen, en zelfs voor de wereldscheepvaart.

Tijdens den wereldoorlog was Rusland te zeer door de krijgsverrichtingen in beslag genomen dan dat het aandacht aan Manchoerije kon schenken. Zooveel te meer heeft Japan in dien tijd kunnen profiteren van de buitengewoon gunstige conjunctuur voor de oliehoudende producten van Manchoerije, welke allereergsten afzet vonden. Behalve op de bevordering van de boonennijverheid heeft de Zuid-Manchoerijsche spoorweg zich ook toegelegd op de ontginning van kolen (Fushun) en van ijzer (Anshan), welke materialen beide zeer noodig zijn voor het economisch welzijn van Japan.

En China, zal men vragen, welke rol heeft het gespeeld bij de openlegging van zijne Manchoerijsche provinciën? Voor zoover de Chineesche regeering aangaat is het antwoord gemakkelijk te geven, en wel „geene rol”. Gedurende de laatste jaren van de Tsing-dynastie, en de eerste jaren van de republiek

(1912) had Peking het te volhandig met zijn eigen zorgen om zich ook nog met Manchoerij'sche vraagstukken bezig te kunnen houden.

Zooveel te meer heeft de ontwikkeling van het land evenwel te danken aan de medewerking van Chineesche arbeidskrachten. Toen het in Noord-China bekend werd, dat er in Manchoerije geld was te verdienen bij den spoorwegaanleg en in den landbouw, dat ontginbaar land goedkoop was te krijgen, en dat er, dank zij den invloed der vreemden, betrekkelijke rechtszekerheid bestond, toen zijn duizenden en duizenden uit Shantoeng en Chihli naar Manchoerije getrokken, ten deele als seizoenarbeiders, ten deele ook voor permanente vestiging.

Als militair en civiel hoofd van bestuur in Manchoerije zetelde te Moekden, dus in de Japansche invloedssfeer, de onlangs omgekomen Maarschalk Chang Tso Lin, een Chinees uit Shengking geboortig, die zich, na een begin als rooveraanvoerder, vervolgens in militairen dienst tot dien hoogen post had weten op te werken. Sedert onder de republiek de banden met Peking meer en meer verslapten, mocht Chang zich als de ongekroonde Koning van Manchoerije beschouwen. In den Russisch-Japanschen oorlog had hij aan de zijde van Japan gestaan, en deze vriendschap met de Japanners legde hem geen windeieren, want tengevolge van den economischen opbloei van het gewest was de post te Moekden een der voordeeligste in China. Wanneer de heerszucht van Chang Tso Lin hem nu maar geen parten had gespeeld, en hij niet voor de verleiding was bezweken om het geheele rijk aan zich te willen onderwerpen, dan had Chang waarschijnlijk een hoogst nuttige rol voor zijn land en voor zijn volk kunnen vervullen. In werkelijkheid verslonden de kosten van twee expedities, eerst naar Peking, en dan verder tot aan den Yangtze, al de beschikbare fondsen, terwijl de welgestelde Chineezzen in Manchoerije ongenadig hadden te bloeden.

Door de veel te groote uitgifte van ongedekt papier geraakte bovendien het locale ruilmiddel in verdrukking, zoodat de papieren dollar (feng piao) ten slotte minder dan 10 pCt. van een zilveren dollar waard was. De handel leed hierdoor ernstige schade. Het moet echter worden erkend, dat Chang de inwendige rust in zijn uitgestrekt gebied wist te bewaren; de aanwezigheid van Japansche troepen in de spoorwegzone was daaraan bevorderlijk.

Met de Russen stond Chang Tso Lin doorlopend op slechten voet. Na het uiteenvallen van het keizerrijk, had het Soviët-regime natuurlijk geene gelegenheid zich dadelijk met Oost-Azië te bemoeien. In Siberië ontstonden allerlei locale staatjes, welke elkander onderling niets gunden, en langs den Transsiberischen, zoowel als langs den Chineeschen Ooster Spoorweg werd het diensgevolge chaos. Nadat de Soviët-regeering vrijwillig de exterritorialiteit in China had prijsgegeven, vluchtten vele aanhangers van het oude regime naar de Chineesche tractaathavens. Noord-Manchoerije in het algemeen, en Harbin in het bijzonder verloren daardoor aan betekenis. Politiek was de invloed van Rusland deerlijk aan het tanen. Zelfs in den gemeenteraad van Harbin veroverden de Chineezzen de meerderheid.

Deze verlamming van zijn ouden tegenstander bleef in Japan niet onopgemerkt. Hopende de Russen wellicht voor altijd van den Oceaan te kunnen terugdringen, stelde Japan zich gaarne ter beschikking van zijne medegeallieerden om sterke afdeelingen vrij geraakte Tchecho-Slavische krijgsgevangenen uit Siberië te verlossen. Wladiwostok werd bezet, en tot in de buurt van het Baikal-meer rukten Japansche troepenafdeelingen op. De militaire partij in Japan begon te denken aan eene permanente bezetting van geheel Oostelijk Siberië, en maakte dan ook, nadat in Sept. 1920 de laatste Tchechen waren verscheept, geen haast met de ontruiming.

In dit stadium moest Japan tot zijn groote teleurstelling ervaren, dat de mogendheden niet gezind waren alle medezeggenschap in Oost-Azië zonder meer prijs te geven. Vooral zijn machtige buurman aan de overzijde van den Pacific, de Vereenigde Staten van Amerika, toonden verzet tegen eene Japansche hegemonie. Zelfs het bondgenootschap met Groot-Brittannië kon niet verhinderen, dat Japan, evenals bij den vrede van Portsmouth, ook nu weder Wladiwostok en de Kustprovincie aan Rusland moest laten.

Tot zekere hoogte heeft Japan het aan zichzelf te wijten, dat zijne bedoelingen in Siberië niet werden gewaardeerd. Immers de andere mogendheden konden niet vergeten, dat Japan na de annexatie van Korea en van Formosa de douanetarieven dermate had verhoogd, dat die landen voor den handel der andere natien vrijwel zijn uitgeschakeld. Dit voorbeeld werkte niet aanlokkelijk om Japan elders uitbreiding van bezit te veroorloven. In de rumoerige tijden omstreeks 1900 had Amerika zich bij monde van Staatssecretaris Hay uitgesproken voor eene politiek van de open deur in geheel China, d.w.z. eene politiek van gelijke kansen voor alle handeldrijvende volken. In het bijzonder stelde Amerika op dat oogenblik reeds groot belang in de potentieele kansen voor den afzet in Manchoerije, omdat de Amerikaansche katoenindustrie destijds in staat was met de juist in Noordelijk China gevraagde zware katoenen goederen, drills en jeans, het Britsche fabrikaat te onderbieden. Sedert zijn de Amerikaansche katoenen stoffen op hunne beurt grotendeels door Japansche manufacturen verdrongen.

Onder die omstandigheden kon van een protectoraat van Japan over geheel Manchoerije, of zelfs maar over Zuid-Manchoerije, evenmin iets komen als tevoren van een Russisch protectoraat. Door de rivaliteit der mogendheden bleef het zelf ternauwernood meer samenhoudende zwakke China heer over Manchoerije. Het geheele land, het pachtgebied van Kwantoeng inclus, blijft behooren tot het Chineesche douanegebied. Dairen is na Shanghai en Tientsin de voornaamste handelshaven van China; de aldaar geheven rechten komen ten goede aan den dienst der Chinese Maritime Customs. Eene Engelsche stoomvaart-maatschappij heeft zich onlangs met goed gevolg verzet tegen eene Japansche poging om de vaart tusschen Japan en Dairen als kustvaart voor de Japansche vlag te willen reserveeren.

(Slot volgt).

E. D. VAN WALREE.

HET VOLKSKREDIETWEZEN IN 1927.¹⁾

Het verslag van het Volkskredietwezen vangt aan met de konstatering, dat 1927 evenals 1926 een gunstig jaar voor de banken geweest is. Het uitstaand bedrag nam belangrijk toe; de achterstand, bij de desabanken reeds jaren lang laag, daalde ook bij de afdelingsbanken en desaloemboengs tot een ongekend peil; de onkosten verminderden in verhouding tot de omzet en de rentevoet werd dienovereenkomstig bij afdelings- en desabanken verlaagd; het zuiver vermogen der gezamenlike banken steeg met een belangrijk bedrag. Deze gunstige toestand was enerzijds het gevolg van de goede oogsten der bevolking, anderzijds te danken aan door de volkskredietinstellingen aangebrachte verbeteringen.

Dikwels is gevraagd, of de bedragen, die door de overheid en onder haar toezicht, door de pandhuizen en de volkskredietinstellingen, aan de bevolking worden verstrekt, niet al te groot worden. Daartegenover stelt het verslag, dat het uitgeleende bedrag der kredietbanken toegenomen is zonder dat deze door kunstmatige reklamemaking haar omzet trachtten te vergroten, zonder dat de voorzichtigheid, bij de uitleenpolitiek betracht, verslapt is en zonder dat de indi-

¹⁾ Vereenvoudigde spelling.

viduele leenbedragen gestegen zijn. Deze laatste zijn zelfs in de laatste jaren veeleer gedaald.

Die toeneming van het uitgeleende bedrag is het gevolg van de oprichting van nieuwe desabanken in daarvoor geëigende streken, van de oprichting van bijkantoren in de buitengewesten, van het uitzenden van kasploegen naar allerlei bestuurs- en marktcentra op Java en van het vlotter afwerken van leningsaanvragen. Al deze maatregelen brengen de banken dichter tot de bevolking, zodat een steeds groter aantal personen van de kredietinstellingen gebruik maakt.

Een der vraagstukken, die nog niet tot oplossing gebracht zijn, is de termijnstelling voor afbetalingen. Die oplossing is zo moeilijk, omdat zowel het doel der lening als de inkomsten van de lener in de meeste gevallen onvoldoende bekend zijn.

Wat het doel der lening betreft, de lener zelf zal dit in vele gevallen wel voor ogen staan, maar het is zeer goed mogelijk, dat de omstandigheden ten slotte tot een andere besteding der gelden leiden. Ook richten de leners zich vaak bij het opgeven van de doeleinden naar de aflossingstermijnen der bank. „Weet men dat men een lening voor grondbewerking in eens na den oogst moet terugbetalen, één voor handel in 12 termijnen van een maand, en één voor aankoop van vee in drie oogsttermijnen, dan zal de man, wien laatstgenoemde termijnstelling het meest aanlokt, geneigd zijn veeaankoop als doeleinde op te geven.”

Ook de tijdstippen, waarop zij hun hoofdkomsten genieten kunnen de meeste leners niet opgeven zodra hun bedrijf enige variatie vertoont. Uit onderzoekingen van de landbouwconsulent der Centrale Kas bleek, dat inlandse suikerboeren, die uit een oogpunt van landbouwkundige kennis en ekonomies inzicht tot de vooraanstaanden behoren, niet in staat zijn van te voren nauwkeurig op te geven, wanneer zij zouden oogsten en welke gewassen zij daarna zouden planten. De pogingen om een rationeel kredietbedrijf op te zetten, zo goed mogelijk aan de behoeften der leners aangepast, stuiten dus op de moeilijkheid, dat de belanghebbenden zelf zich van die behoeften nog niet precies rekenschap kunnen geven. Zij leven, zegt het verslag, grotendeels nog onbewust, zij zijn aan rationalisties denken nog niet toe. „Het is de nog primitieve psyche van den desaman, die de verdere ontwikkeling van het kredietwezen in den weg staat.”

Toch zijn het juist de speciale behoeften van de groep der ekonomies meest vooruitstrevenden, waaraan de volksbanken haar bijzondere aandacht zullen moeten schenken, omdat hier de kansen op werkelijke vooruitgang het grootst zijn. Verder zullen op den duur het vraagstuk van lang krediet voor duidelijk produktieve doeleinden tegen een speciale lage rentevoet en dat van verschaffing van vlottend bedrijfskapitaal aan de inheemse handelaar en industrieel nader onder de ogen moeten worden gezien.

De verslaggeefster, de Centrale Kas, verwacht, dat het mogelijk zal zijn deze vraagstukken langzamerhand tot oplossing te brengen, indien een corps administrateurs ontstaan is, dat tot nauwe samenwerking met de centrale instelling en haar kontrolerende ambtenaren gezind is. Met dankbaarheid wordt in het verslag gekonstateerd, dat tal van administrateurs de laatste tijd van veel vriendschappelijker gevoelens tegenover de Centrale Kas blijken te geven dan enige jaren geleden. De samenwerking met de landbouwvoorlichtingsdienst bleef goed.

De Centrale Kas maakte over 1927 een winst van f 126.000. De volksbanken maken van het krediet der centrale een toenemend gebruik, gevolg van de sterke vermeerdering van de uitzettingen der banken. Het onder de volksbanken gemiddeld uitstaand bedrag steeg van nog geen 4 miljoen in 1926 tot ruim f 4,8 miljoen in 1927. Omgekeerd nam ook het door volksbanken bij de Centrale Kas belegde bedrag toe. De hoogste kredietstand bedroeg: f 7.472.000 ulto December 1925; f 8.124.000 ulto November 1926 en f 8.795.000 ulto December 1927.

De uitzettingen der volksbanken op Java en Madoera namen belangrijk toe. Uitgeleend werd gedurende de boekjaren:

jaar	aantal banken	totaal in duizendt. guldens	per bank (duizendt.)	aantal schuldbewijzen	per schuldbewijs
1925	71	42091	593	573294	73
1926	71	45200	636	653751	69
1927	71	49600	698	712708	70

De toegenomen uitzet in de laatste jaren is dus alleen het gevolg van een vermeerdering van het aantal leners. „Uit het feit, dat nog geen 2 pCt. van de bevolking, d.i. nog geen 10 pCt. der gezinshoofden debiteur bij volksbanken is, blijkt dat het afdeelingbankwezen voorlopig nog voor belangrijke uitbreiding vatbaar is.” Men kan deze mening van de verslaggeefster delen. Men kan ook van oordeel zijn, dat 10 pCt. der gezinshoofden veel is, in aanmerking genomen, dat de inheemse bevolking van Java ook van de desakredietinstellingen en vooral van de pandhuizen heel wat geld leent. Een behoorlijk gefundeerd oordeel, niet over de mogelijkheid, maar over de wenselijkheid van verdere uitbreiding der uitzettingen, zou alleen mogelijk zijn op grond van betere kennis van de uitwerking van het krediet op de volkswelvaart.

De cijfers voor de uitzettingen der volksbanken in de buitengewesten gedurende de laatste jaren zijn:

jaar	aantal banken	totaal in duizendt. guldens	per bank (duizendt.)	aantal schuldbewijzen	per schuldbewijs
1925	19	10287	541	44354	232
1926	18	11106	617	47962	231
1929	18	13717	762	60201	228

Ook in de buitengewesten is de grotere uitzet uitsluitend te danken aan de vermeerdering van het aantal leningen. Meer nog dan op Java kunnen de banken in de buitengewesten haar werkzaamheid nog aanzienlijk uitbreiden. De Palembangse Volksbank richtte in 1927 niet minder dan 5 nieuwe bijkantoren op.

De toeneming van het zuiver vermogen (in duizenden guldens) der volksbanken blijkt uit het volgende overzicht:

jaar	Java en Mad.	Buitengewesten
1925	9093	1368
1926	10209	1583
1929	11425	2116

Over het belangrijke punt van de rentevoet der onder de bevolking uitgezette leningen valt te vermelden, dat ook gedurende het verslagjaar wederom verscheidene banken tot verlaging zijn overgegaan. Er waren op Java en Madoera in het verslagjaar 46 banken of 65 pCt. van het totaal, die lagere rentevoeten berekenden dan 18 pCt., tegen 36 of 50 pCt. in 1926, en 20 of 28 pCt. in 1925. Het aantal instellingen op Java en Madoera, dat ten hoogste 12 pCt. berekent, bedraagt tans 14; het aantal dat ten hoogste 15 pCt. eist, 31. Ook enkele banken in de buitengewesten gingen over tot een lagere rente.

De vermindering in het aantal *desaloemboengs* op Java schijnt tans zowat tot staan gekomen te zijn; in het verslagjaar werden slechts 127 van deze instellingen opgeheven. Hun aantal bedraagt tans ruim 6000 en deze schijnen door de bevolking gewaardeerd te worden. De uitgeleende hoeveelheid padi is in de laatste drie jaren weer iets toegenomen. Het cijfer van de achterstand is zeer gunstig.

De desabanken op Java en Madoera vermeerderden wederom; 310 bankjes werden opgericht; 32 opgeheven. Het totale uitgeleende bedrag nam toe van f 34,3 tot f 37,2 miljoen. Over de dorpsbankjes in de

buitengewesten valt als biezonderheid te vermelden, dat die in de Karolanden niet alleen een opmerkelijke groei vertonen, maar ook vrijwel zonder controle zeer goed schijnen te gaan. Het Batakse volk toont ook op dit gebied zijn grote economiese aanleg. G.

HOOVER'S CONJUNCTUURPOLITIEK.

Reeds vóór de aanvaarding van zijn hoog ambt heeft de President Elect der Vereenigde Staten het een en ander doen mededeelen over een door hem ontworpen plan om aan de volkswelvaart in zijn land meer stabiliteit te verzekeren en om de bedenkelijke gevolgen, welke de conjunctuurgolven in het economisch leven met zich brengen, inzonderheid ten aanzien van de werkloosheid, zooveel doenlijk tegen te gaan. Hoover stelt zich — en terecht — op het standpunt, dat de overheid meer tegen de uitwassen der conjunctuur kan doen, dan thans geschiedt, en het middel, dat hij daartoe aanbeveelt, bestaat in het vormen van een groot fonds, waaruit de Overheid in tijden van depressie den aanleg van groote werken kan bekostigen, die zij anders wellicht in hausse-jaren zou hebben doen uitvoeren. Jaarlijks wordt er in de Vereenigde Staten niet minder dan 7 miljard dollar uitgegeven voor „construction work” en daarvan bedraagt het aandeel van de overheid meer dan 1½ miljard. Wanneer men nu de uitvoering van groote overheidswerken op dusdanige wijze regelt, dat men deze in hausseperiodes beperkt en voor tijden van depressie plannen gereed houdt, waarvan de kosten tweemaal het jaarlijks voor dit doel gespendeerde bedrag belopen, dus rond 3 miljard, zoo kan men door het uitgeven van dit bedrag in tijden van malaise de bedenkelijke gevolgen daarvan zeer merkbaar verminderen.

Het denkbeeld is niet nieuw. Er zit veel goeds in. Wanneer de overheid, indien redenen van urgentie zich daartegen niet verzetten, de uitvoering van hare groote werken, zooals gebouwen, wegen, havens, kanalen, enz., bewaart voor tijden van slapte in het bedrijfsleven, zoo oefent zij daardoor zoowel op de arbeids- als op de kapitaalmarkt een zeer gewenschten niveleerden invloed uit. Op de arbeidsmarkt toch trekt de overheid zich terug in tijden, waarin groote opgewektheid heerscht in het particuliere bedrijfsleven, om juist wanneer de particuliere ondernemingen werklieden ontslaan en de werkloosheid toeneemt, voor de uitvoering van groote overheidswerken arbeidskrachten te gaan vragen. En op de kapitaalmarkt doet zij hetzelfde: weinig leenen in tijden van hausse, waarin de rentestand omhoog gaat, en leeningen sluiten in tijden van depressie, waarin de rente daalt.

Naast het bevorderen van een goede geld- en bankpolitiek, die zich richt op stabilisatie van de koopkracht van het ruilmiddel, ligt hier voor de overheid een zeer belangrijk terrein van werkzaamheid, dat intusschen in de meeste landen nog onontgonnen is. Men begrijpe goed, dat het hier niet gaat om het uitvoeren van *extra* werken, die de overheid doet aanleggen, omdat er anders te groote malaise zou ontstaan. De conjunctuurpolitiek, hier bedoeld, is niet een politiek van werkverschaffing op groote schaal als middel tot conjunctuurbestrijding, doch eenvoudig een systematisch verdeelen van groote overheidswerken over verschillende perioden in verband met de golven van het economisch leven. Als zoodanig is er alles voor te zeggen en zoo moet, naar het ons voorkomt, ook het plan van Hoover worden begrepen.

Op eene op 21 November jl. te New Orleans gehouden conferentie van de Gouverneurs van de verschillende Staten der Unie is het plan van Hoover, die zich destijds reeds op reis had begeven, krachtens telegrafische machtiging van den President Elect uiteengezet door den Gouverneur van den Staat Maine, Ralph O. Brewster. Deze heeft zich voor dat doel

doen assisteren door den bekenden econoom William T. Foster, die het in het plan van Hoover vervatte denkbeeld reeds had uiteengezet in zijn tezamen met Waddill Catchings geschreven recente werk, dat den „Amerikaanschen” titel draagt van „The Road to Plenty”.

Gouverneur Brewster betoogde, welken belangrijken invloed de overheid met haar 1½ miljard jaarlijksche uitgaven voor publieke werken op de conjunctuur kan uitoefenen. Hij verwachtte van de uitvoering van Hoover's plan groote dingen, wees erop, dat het denkbeeld plaatselijk reeds verwezenlijking had gevonden in de Staten Pennsylvanië en Californië, en spoorde de aanwezige Gouverneurs aan om het plan in hunne resp. Staten te helpen doorvoeren. Tot eene resolutie is het echter op de bijeenkomst der Gouverneurs niet gekomen. Wellicht dat Gouverneur Brewster, uit wiens rede wij hieronder het een en ander zullen aanhalen, het er in zijne verdediging wat al te dik heeft opgelegd en daardoor velen kopschuw heeft gemaakt. Ook het feit, dat de American Federation of Labor — ten onrechte — in het plan-Hoover eene officiële bezegeling zag van de Amerikaansche arbeiderspolitiek, zal velen tot voorzichtigheid hebben gemaand. Intusschen hebben zeven Gouverneurs zich bereid verklaard om in hun Staten voorstellen in den door Brewster bedoelden zin ahangig te maken.

Zooals wij zooeven opmerkten, heeft Gouverneur Brewster zich in zijn uiteenzetting van het plan van Hoover niet vrij weten te houden van overdrijving en daarmede aan de zaak, waarom het gaat, ten slotte kwaad gedaan, zoodat een deel van de Amerikaansche pers, o.a. het Wall Street Journal, hem terecht op de vingers heeft getikt.

In den loop zijner rede maakte Brewster o.m. de volgende opmerkingen:

„The creation of such a construction reserve is one of the best forms of insurance against the panics of our past. It may be a cure-all but it certainly will alleviate our ills. In some measure it is possible to do for employment what the Federal Reserve system has done for finance and with equal advantage for the country as a whole.

„Picture the approach of an economic crisis with unemployment threatening on every hand. The release of \$ 3.000.000.000 in construction contracts by public and quasi-public authorities would remedy or ameliorate the situation in the twinkling of an eye. Federal indexes are already becoming available that remove the problem from the domain of speculation or opinion and place the need upon a basis of simple facts”.

Dat nu is wel wat al te gemakkelijk geredeneerd en zoo eenvoudig is de oplossing van het conjunctuurvraagstuk niet. Wij vermoeden, dat Hoover zelf, als hij t.z.t. uit Zuid-Amerika zal zijn teruggekeerd, wel eene rectificatie van dit betoog zal geven. „In the twinkling of an eye” verhelpt men ook door groote overheidswerken een omslag van de conjunctuur niet. Daarvoor liggen de oorzaken van dit verschijnsel te diep. Wanneer door nieuwe uitvindingen of andere stimulanta de economische activiteit toeneemt, wordt veelal aan het maatschappelijk productie-apparaat een te groote omvang gegeven; zulks moet onvermijdelijk voeren tot eene hergroepering der productiemiddelen en tot afbouw van datgene, wat blijkt teveel te zijn gemaakt. Aan dat proces ontkomt men niet door het doen uitvoeren van groote overheidswerken. Men verzacht er de gevolgen van, maar men zal deze niet geheel kunnen ontgaan. Om slechts één kant van de zaak te noemen, zoo zal het zelfs in een land met betrekkelijk beweeglijke arbeidskrachten als de Vereenigde Staten niet wel mogelijk zijn, om terstond arbeiders, die in bepaalde bedrijven overbodig zijn geworden, bij de uitvoering van overheidswerken aan te stellen. Men make zich dus geen illusies, dat men hier met een soort van panacee te doen heeft, zooals Gouverneur Brewster dat voor mogelijk houdt.

Allerlei punten uit Hoover's voorstel moeten intus-

schon nog worden opgelost. Zoo is het bv. nog niet duidelijk, of Hoover reeds a priori een fonds van 3 miljard dollar wil vormen ter verwezenlijking van zijn plan, welk fonds dus uit belastingen en leeningen gevuld zou moeten worden, dan wel of het zijn bedoeling is, dat men voor depressietijden plannen voor overheidswerken ten bedrage van 3 miljard wil gereed houden en dan eerst tijdens de uitvoering door leeningen of op andere wijze de kosten zal dekken. In het eerste geval rijst de vraag, op welke wijze het fonds in afwachting van de depressie moet worden belegd. Dat zal in elk geval op zoo liquide mogelijke wijze moeten geschieden, desnoods door credietverleening op korten termijn aan het buitenland. Beter schijnt echter in verband met deze zijde van het vraagstuk de tweede oplossing.

Ook voor ons land valt er uit het plan van Hoover leering te trekken. Evenals elders toch is in Nederland eene systematische overheidsconjunctuurpolitiek in den bovengeschetsten zin nog ver te zoeken. Met name zou men te dien einde een beter gebruik kunnen maken van onze sociale verzekeringsfondsen. Zooals de regeling thans worden gaat, komt de belegging van deze fondsen vrijwel geheel aan de overheid ten goede, die daardoor bedenkelijk overvoerd wordt met crediet op langen termijn. Er is alle aanleiding om eens een grondig onderzoek in te stellen naar de vraag, of de belegging der verzekeringsfondsen, welke volgens het huidige stelsel eene leenegrage overheid al te gemakkelijk in de kaart kunnen spelen, niet tot heil onzer volkswelvaart dienstbaar te maken ware aan eene verlichting van de euvelen der conjunctuur.

G. M. V. S.

HET VOORONTWERP-LANDBOUWARBEIDSWET.

II (Slot).

Na de algemeene opmerkingen, gemaakt in mijn vorig artikel, begin ik met er op te wijzen, dat het grootste bezwaar, hetwelk m.i. tegen het ontwerp kan worden aangevoerd, hierin bestaat, dat het werken in eigen bedrijf door de leden van het gezin niet geheel is uitgeschakeld. Wel is dit geschied ten aanzien van de echtgenoot van het bedrijfshoofd, van diens dochters van 16 jaar of ouder en van inwonende vrouwelijke arbeiders van 16 jaar of ouder, niet echter voor zoover betreft het werken door leerplichtige kinderen en jeugdige personen.

Zoo verbiedt art. 3, dat een leerplichtig kind landbouwarbeid verricht. Dit verbod is echter niet van toepassing op lichte werkzaamheden, welke worden verricht door kinderen van 10 jaar of ouder in de onderneming der ouders, mits deze arbeid niet valt onder den schooltijd, behoudens vergunning ingevolge art. 73 der Leerplichtwet, niet aanvangt vóór 8 uur des voormiddags en niet later eindigt dan 7 uur des namiddags.

Verder schrijft art. 9 voor, dat personen beneden 16 jaar geen landbouwarbeid mogen verrichten tusschen 7 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags. Ten aanzien van de kinderen van den ondernemer wordt geen uitzondering gemaakt.

Alzoo is het verrichten van landbouwarbeid in het bedrijf der ouders verboden voor leerplichtige kinderen, als zij jonger dan 10 jaar zijn geheel, voor leerplichtige kinderen, die ouder dan 10 jaar zijn, tusschen 7 uur 's avonds en 8 uur 's morgens en voor jeugdige personen tusschen 7 uur des avonds en 6 uur des morgens.

Wat valt nu van deze beperking van den arbeid in eigen bedrijf te zeggen? M.i. niet veel goeds.

In de eerste plaats zou ik willen vragen, hoeveel ambtenaren wel niet noodig zouden zijn, om dit alles in meer dan 200.000 land- en tuinbouwbedrijven te controleeren.

Wil men aan die bepalingen inderdaad krachtig de hand houden, dan leiden zij echter tot onmogelijke toestanden, zonder dat de exploitatie van kinderen

en jeugdige personen er door wordt weggenomen of belet, dat andere misstanden worden geschapen of vergroot.

Men bedenke hierbij vooral, dat spel en arbeid als mede huishoudelijke en landbouwarbeid moeilijk zijn te scheiden. Verder vallen op eene boerderij voor kinderen altijd allerlei kleine diensten te verrichten, die zij zeer gaarne doen en waarvan in geen enkel opzicht voor hen nadeelige gevolgen zijn te vreezen. Het is juist een groot voorrecht, vooral ook uit pedagogisch oogpunt, hetwelk plattelandskinderen hebben boven stadskinderen, dat zij in het bedrijf steeds allerlei interessante en leerzame bezigheden vinden, hetzij bij wijze van spel, hetzij tot hulp der ouders. En nu vrees ik, dat eene eenigszins afdoende controle op de naleving der voorgestelde bepalingen dit groote voordeel grootendeels zal wegnemen zonder de door mij niet ontkende, in sommige gevallen voorkomende ontoelaatbare kinderexploitatie ook maar in het minst te beletten.

In de eerste plaats zij opgemerkt, dat voor kinderen boven 10 jaar nog altijd de mogelijkheid blijft bestaan, dat zij 11 uur en voor jeugdige personen, dat zij 13 uur per dag landbouwarbeid verrichten, terwijl zij voor en na de in het voorontwerp aangegeven uren nog voor onbepaalde tijd kunnen worden belast met huishoudelijke arbeid of met werkzaamheden in den moestuin, waarvan de producten bestemd zijn voor verbruik in de huishouding.

Voorts vrees ik, dat de beperking van den landbouwarbeid voor kinderen en jeugdige personen ten gevolge zal hebben, dat de moeder in het kleine boerengezin nog zwaarder belast wordt dan thans helaas reeds dikwijls het geval is. Als er één misstand is op het gebied van den landbouwarbeid, dan is het wel de zware taak, die rust op de gehuwde vrouw bij de exploitatie van het eigen bedrijf. Zoolang de kinderen klein zijn, is dit misschien onvermijdelijk. In de voorgestelde wet ligt echter de strekking, dezen toestand langer te doen voortduren dan noodig is. Laat mij dit met een paar voorbeelden uit de vele, die voor het grijpen liggen, toelichten.

De arbeidsdag begint des zomers in vele bedrijven om 4 à 5 uur. De moeder begint met het huiswerk en de grootere kinderen helpen bij de verzorging van het vee en het melken. Dit zal anders worden. De kinderen mogen tot het einde van hun 16de jaar niet voor 6 uur 's morgens landbouwarbeid verrichten. De Minister stelt zich voor, dat deze kinderen thans tot 6 uur in 't bed blijven liggen. Als dat geschiedt, moet de moeder dubbel werk doen. Zij moet bij het huiswerk ook nog de taak der kinderen overnemen. Een voordeel zie ik daar niet in. Vermoedelijk echter zal zij de kinderen met het huiswerk belasten en zelf het verzorgen van het vee en het melken op zich nemen. Wat wordt hiermede dan gewonnen, zou ik willen vragen.

Een ander voorbeeld. Het is winterdag. De arbeidsdag eindigt voor de jongens om 4 à 5 uur. 's Avonds om bijv. 9 uur moet echter het vee nog worden gevoerd. Vader is uit. De zoon is nog maar 15 jaar en mag na 7 uur geen landbouwarbeid verrichten. Hij moet dus rustig bij de kachel blijven zitten, terwijl moeder de vrouw haar naaiwerk moet neerleggen om het vee te gaan voeren.

Het doel, dat de Minister zich bij het beperken van den arbeidsduur van jeugdige personen blijkens de Memorie van Toelichting vooral stelt, is, er voor te zorgen, dat zij een behoorlijke nachtrust genieten. Voortreffelijk naar mijne meening. Doch heeft men eenige zekerheid, dat dit doel werkelijk wordt bereikt? Ik heb er reeds op gewezen, dat door het verrichten van huishoudelijke of tuinarbeid de arbeidsduur onbeperkt kan worden verlengd. Maar bovendien zou ik willen vragen, of inderdaad is aan te nemen, dat jeugdige personen, om van leerplichtige kinderen maar niet te spreken, om 7 uur naar bed zullen gaan. Ik

heb nooit meegedaan aan de van landbouwzijde gevoerde actie tegen den zomertijd. Maar toch kan ik in verband met het hier besproken voorontwerp de opmerking niet achterwege laten, dat de afschaffing van den zomertijd voor de nachtrust van kinderen en jeugdige personen ten plattelande van ontzaglijk veel meer belang zou zijn dan de voorgestelde regeling van den arbeidsduur.

Ik kom thans tot den arbeid der vrouw. Eene vrouw boven 16 jaar mag, behalve wanneer zij bij den werkgever inwoont, geen landbouwarbeid in loondienst verrichten tusschen 7 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags. Voor gehuwde vrouwen laat ik dit gaan, al zal het soms misschien veel last en ook wel vermindering van inkomsten voor het arbeidersgezin ten gevolge hebben. Maar waarvoor dient het nu, voor den arbeid der ongehuwde vrouw deze beperking in te voeren? De zorg voor een voldoende nachtrust kan hier toch moeilijk, zooals bij kinderen en jeugdige personen, als argument worden aangevoerd. En er zijn zeker in de geheele arbeiderswereld weinigen, die tot het aanvaarden van ongewenschte arbeidsvoorwaarden minder genooddaakt zijn dan de ongehuwde jonge vrouw, voor wie talloze wegen openstaan om den kost te verdienen. De toestand is in sommige streken dan ook thans reeds zoo, dat meisjes nog wel bij den boer als dienstbode willen dienen, maar niet willen melken, zoodat de boerin zich daarmede moet belasten. Ik kom daar niet tegen op. Waarom mag het jonge meisje niet van de voor haar gunstige conjunctuur even goed profiteeren als ieder ander? Maar voor het bedrijf lastige wettelijke bepalingen in het leven te roepen, die weinig ander resultaat hebben dan dezen toestand te bevorderen, lijkt mij toch moeilijk te verdedigen.

Wat het verbod van landbouwarbeid in loondienst kort na de bevalling betreft, daartegen bestaat m.i. geen ander bezwaar dan dat het gezin daardoor wellicht eenige inkomsten derft. Wat ik echter vreemd vind, is, dat de werkgever strafbaar is, indien in dezen eene overtreding wordt begaan. Ik vermoed, dat hier te veel is gekeken naar de industrie, waar gehuwde vrouwen in vasten dienst werken. De arbeid der gehuwde vrouw in den landbouw bepaalt zich echter in den regel tot het verrichten van enkele werkzaamheden in lossen dienst: koren binden, aardappelen rooien, bessen plukken, enz., tot het aanvaarden van welken arbeid geen werkgever haar dwingt. Ook mag worden gevraagd, hoe de werkgever zich moet overtuigen, of een bij hem in het werk zijnde vrouw, van wier levensomstandigheden hij dikwijls niets of weinig weet, misschien ook kort geleden is bevallen. Hij kan het haar vragen, maar zij zal er natuurlijk belang bij hebben, eene onjuiste opgaaf te doen, ten einde zich de arbeidsgelegenheid niet te zien ontgaan. Met het oog daarop komt het mij wenschelijk voor, althans wanneer men er op staat den werkgever strafbaar te stellen, te eischen, dat iedere vrouw, evenals in de industrie, eene arbeidskaart heeft, waarop de datum der laatste bevalling is aangegeven.

Voorts zou ik nog eene opmerking willen maken omtrent den plicht van den werkgever, om vrouwen, die een borstkind hebben, wanneer zij zulks wenscht, gelegenheid te geven, dit kind te zoogen. Wat verandert door dit voorschrift eigenlijk aan den bestaanden toestand, mag men vragen. Wanneer thans een dergelijke vrouw de bedoelde gelegenheid wenscht, kan zij dit ook aan den werkgever vragen. Staat deze dit toe, dan is de zaak in orde. Staat hij het niet toe, dan gebeurt het zoogen niet of de vrouw aanvaardt de werkgelegenheid niet.

Onder de voorgestelde regeling zal de werkgever, die geen toestemming wenscht te geven, eenvoudig eene vrouw met een borstkind niet in dienst nemen of ontslaan, als zij van het haar door de wet gegeven recht wil gebruik maken.

Soortgelijke opmerking geldt ook voor het geven

van gelegenheid aan jeugdige personen tot het ontvangen van onderwijs en van den vrijen Zaterdagmiddag voor gehuwde vrouwen en ongehuwde vrouwen, die eene huishouding te verzorgen hebben.

Tenzij ik een klakkeloos volgen van de industrieel arbeidswet mag aannemen, komt het mij onbegrijpelijk voor, hoe men er toe is gekomen, voor jeugdige personen en voor in loondienst zijnde vrouwen — behalve wanneer zij bij den werkgever inwonen — landbouwarbeid op Zondag te verbieden. Zondagsarbeid toch — dit blijkt o.a. ook uit het te dezer zake door de Staatscommissie voor den Landbouw van 1906 ingestelde onderzoek — komt in den landbouw niet voor dan voor zoover betreft onvermijdelijke werkzaamheden. Zondert men deze bij algemeenen maatregel van bestuur uit, dan heeft het verbod geen zin. Zonder men ze niet uit, dan wordt de taak voor hen, die wel Zondagsarbeid mogen verrichten, door het verbod verzwaaard. Inzonderheid zal hier m.i. weer de vrouw van den kleinen ondernemer onder lijden.

Ik zal het hierbij laten. Wanneer men den arbeid voor de leden van het gezin vrij laat, zijn de bezwaren tegen de voorgestelde regeling niet onoverkomelijk. Het arbeidersgezin zal eenige inkomsten derven en aan den ondernemer zal eenige last worden bezorgd. Belangrijke voordeelen in sociaal opzicht staan daar echter ook niet tegenover.

Uit de Memorie van Toelichting blijkt intusschen, dat de Minister zich voorstelt, als de toestand van den landbouw gunstiger wordt, ook den arbeid der volwassen mannen te beperken. Hierover nog een enkel woord. De oorzaak van den slechten toestand van het landbouwbedrijf is — daar is men het thans vrijwel over eens — het gevolg van te lage prijzen der landbouwproducten. Verbetering zal dus in de eerste plaats moeten komen van stijging dier prijzen. Deze stijging zal echter zeer belangrijk moeten zijn, wil men eene zoodanige verbetering der arbeidstoestanden in den landbouw mogelijk maken, dat in drukke tijden geen misstanden meer voorkomen en de jaarverdiens te in eene redelijke verhouding staat tot de belooning van industrieelen en stedelijken arbeid.

Mocht de bedoelde prijsstijging, langs welken weg dan ook, inderdaad komen, dan vrees ik, dat het met een belangrijk deel der voordeelen, die de sociale wetgeving voor de industriele en stedelijke arbeiders heeft gebracht, gedaan zal zijn. Deze arbeiders zullen de eerste levensbenoodigdheden dan zoo duur moeten betalen, dat het zeer de vraag is, of zij bij een achturigen arbeidsdag genoeg zullen kunnen verdienen, om te leven.

Het is op dit verband tusschen de wettelijke regeling van den industrieelen arbeid en die van den landbouwarbeid, dat m.i. niet genoeg de aandacht kan worden gevestigd. De toestand is, naar het mij voorkomt, aldus: De industriele arbeidswetgeving brengt voordeelen aan de betrokken arbeiders, doordien de landbouwarbeid niet beperkt is en daardoor de prijzen der landbouwproducten laag zijn. Wil men den landbouwarbeid belangrijk beperken, dan zal men den landbouw, evenals met de industrie het geval is, in staat moeten stellen de door die beperking veroorzaakte verhooging van productiekosten te verhalen op de prijzen. Maar dan gaan de voordeelen der industriele arbeidswet voor een groot deel verloren.

Voorburg, 6 Dec. 1928.

J. SMID.

DE LAPLATA-VRACHTENPOOL.

Men schrijft ons:

Zooals enkele dagen geleden in de dagbladen werd medegedeeld, is de Laplata-vrachtenpool, die ulto. Juni jl. afliep, terwijl de sedert verscheidene maanden tusschen de betrokken reederijen ter zake eener vernieuwing der betreffende overeenkomst gevoerde onderhandelingen tot geen resultaat leidden, thans voor een duur van drie jaren verlengd. De nieuwe pool-overeenkomst omvat, evenals de vorige,

de havens gelegen tusschen Boulogne eenerzijds en Amsterdam anderzijds; de drie Nederlandsche reederijen, die elk een geregelden dienst op de Laplata-rivier onderhouden, t.w. de Rotterdam Zuid-Amerika Lijn, Koninklijke Hollandsche Lloyd en Halcyon Lijn, zijn wederom tot de nieuwe pool-overeenkomst toegetreden, terwijl hiervan tevens deel uitmaken verschillende buitenlandse reederijen, voor zoover zij één of meerdere havens, gelegen tusschen Boulogne en Amsterdam, in haar vaarplan opnemen.

De N.R.Crt. wees er in haar toelichting op de gepubliceerde mededeeling terecht op, dat onderscheid dient te worden gemaakt tusschen de Zuid-Amerikaanse vrachtenconferentie, die beter bekend onder den naam van Outward Continental River Plate Brazil Freight Conference, óók gedurende de periode, dat er geen vrachtenpool meer bestond ononderbroken heeft gefunctionneerd, en de thans wederom tot stand gekomen vrachtenpool. De vrachtenconferentie bedoelt niet anders dan de vaststelling der tarieven, welke de daarbij aangesloten reederijen toepassen; de vrachtenpool daarentegen beoogt de vaststelling van het aandeel, waarop elk zijner leden in het totale vervoer recht heeft, m.a.w. elk der leden toegetreden tot laatstgenoemde overeenkomst krijgt een in gemeen overleg vastgesteld quotum toegewezen. Blijft de totale hoeveelheid der door één der pool-leden vervoerde lading beneden diens quotum of wel wordt dit laatste overschreden dan vindt onderlinge verrekening plaats, m.a.w. elk der leden heeft recht op het voor hem vastgesteld percentage van het totale vervoer der gezamenlijke partijen, niet meer, maar ook niet minder.

Dethansgesloten pool-overeenkomst geldt uitsluitend voor de Riverplate; de onderhandelingen ter zake van het sluiten eener soortgelijke overeenkomst ten aanzien van Brazilië duren nog voort en zullen, naar verwacht wordt, eerlang eveneens tot overeenstemming leiden.

De op de Laplata-rivier varende Deutsche lijnen zijn wel aangesloten bij de vrachtenconferentie, doch maken slechts deel uit van de vrachtenpool voor zoover zij één of meerdere havens tusschen Boulogne en Amsterdam aanloopen; haar pool-belang beperkt zich in dit geval dus uitsluitend tot laatstgenoemde havens. De Deutsche Noordzeehavens toch vallen buiten de nieuwe overeenkomst. De verklaring hiervoor ligt in de Deutsche voorkeursstarieven ten gunste der laatstgenoemde havens, waardoor de van Hamburg en Bremen varende lijnen in een zooveel gunstiger positie verkeerden dan haar van Antwerpen, Rotterdam of Amsterdam varende concurrenten, dat zij niet bereid zijn toe te treden tot een regeling, die haar van de voordeelen, welke zij door deze kunstmatige bevoorrechttingspolitiek genieten, geheel of zelfs gedeeltelijk zou berooven. De huidige positie toont, indien zulks nog noodig ware, eens te meer op zeer duidelijke wijze aan, hoe ernstig de nadeelen zijn, die onze lijnbedrijven van de Deutsche spoorwegpolitiek ondervinden.

De thans tot stand gekomen regeling heeft er overigens mede toe geleid, dat enkele speciale vrachten zijn verhoogd; deze verhoging vindt blijkens de toelichting der N.R.Crt. haar oorzaak in de achterlijke haventoestanden in verschillende Zuid-Amerikaanse havens, waardoor de despatch als regel zeer langzaam is en de kosten — men betaalt in de Laplata-havens havengeld per dag — automatisch stijgen.

De thans gesloten pool-overeenkomst kan de resultaten der Nederlandsche participanten niet anders dan gunstig beïnvloeden. Het vrachtenpeil is door de Conferentie geregeld, terwijl onderlinge concurrentie der van Rotterdam, Amsterdam en Antwerpen varende lijnen ten aanzien der door elk te vervoeren hoeveelheid lading door de pool is uitgeschakeld!

Indien thans nog overeenstemming met betrekking

tot het vervoer van de Deutsche Noordzeehavens kon worden verkregen, zouden alle voorwaarden, noodig voor een normale ontwikkeling der op Zuid-Amerika varende Nederlandsche reederijen, vervuld zijn.

VERZEKERAAR TEGENOVER VERZEKERDE.

In een uitvoerig artikel, onder bovengenoemden titel in het nummer van 5 December van dit tijdschrift opgenomen, geeft Mr. B. Kist een aantal opmerkingen ten beste, welke betrekking hebben op een aantal door hem geconstateerde misstanden in het verzekeringsbedrijf, in het bijzonder op het gebied der ongevallenverzekering.

Nu verdient het zeer zeker allen lof, indien men ongewenschte verhoudingen opmerkt, daarop de algemeene aandacht te vestigen en zeer zeker valt het te prijzen, indien men zich daarbij de moeite van uitvoerige beschouwingen getroost. Toch is het na lezing van Mr. Kist's artikel voor mij de vraag gebleven, of in dit bijzondere geval wel nut ervan verwacht kan worden. In de eerste plaats schijnt mij toe, dat de schrijver bij zijn lezers meer d.s. kundigheid veronderstelt dan waarop gerekend mag worden. In de tweede plaats is een betoog gebaseerd op slechts zeer enkele citaten nooit zeer geschikt voor het bevorderen van een juist oordeel. En ten slotte maakt Mr. Kist zich aan deze fundamentele fout schuldig, dat hij, uitgaande van hetgeen hij wil bewijzen, vervalt in een petitio principii.

Aangezien dit laatste bij mijn bezwaren tegen Mr. Kist's betoog hoofdzaak is, veroorloof ik mij enkele opmerkingen allereerst daartegen te richten.

„Verzekeraar tegenover verzekerde”. Is de tegenstelling die hieruitsprekt, meer dan eens schijnbaar? Volgens Mr. Kist wel. Aan de eene zijde de assuradeur, verschanst achter de degelijke borstwering, die de eenzijdig opgemaakte polisvoorwaarden voor hem vormen, aan den anderen kant de verzekerde, die maar al te dikwijls moet ervaren, dat hetgeen, waarop hij bij het afsluiten der verzekering meende te mogen rekenen, een ijdele verwachting is geweest.

Nu is het niet te ontkennen, dat naar den schijn althans, de verhouding over en weer in de practijk dikwijls zoo is. Tot een juiste beoordeeling behoort echter meer te geschieden dan oppervlakkig waarnemen veroorlooft en een wat verdergaande kennis-making met het wezen van de verzekeringsovereenkomst doet spoedig inzien, dat, wat op het eerste gezicht een ontoelaatbare belemmering voor de rechten van den verzekerde schijnt, in werkelijkheid een bepaling van geheel andere orde is.

Men mag toch nimmer vergeten, dat in economisch opzicht de taak van den verzekeraar is de verdeling van het risico te bewerkstelligen, dat zijn verzekerde als enkeling te zwaar zou vallen, en dit te doen dragen door allen, die, in gelijke positie verkeerende, zich ter verzekering tot hem hebben gewend.

Afweging van belangen tusschen verzekeraar en verzekerde beteekent dan ook in laatste instantie het scheppen van de juiste verhouding tusschen het individu en de gemeenschap, waarvan hij tot dit bijzondere doel deel uitmaakt en bij de vraag, of een verzekerde in de verzekeringsovereenkomst *redelijke* belangen gewaarborgd vindt, mag nimmer het belang van den ruimeren kring, gevormd door de gezamenlijke verzekerden tegen hetzelfde gevaar, uit het oog worden verloren.

Hieruit volgt ook, dat de eisch van gelijkwaardigheid der partijen anders moet worden beschouwd dan Mr. Kist dit doet en dat zeer zeker, *schijnbaar*, de positie van den assuradeur mag en zelfs moet prevaleren boven die van den verzekerde om in wezen daaraan volkomen gelijk te zijn.

Wanneer men dit in het oog houdt, ontvalt aan Mr. Kist's bezwaren in de verschillende door hem geciteerde gevallen elke grond en wordt het daarentegen zeer twijfelachtig, of een polis van den aard

als de door hem met den naam „makelaarspolis” aangeduide aan het economische doel der verzekering wel zal kunnen blijken te voldoen en als zoodanig den verzekerde ten goede kunnen komen.

Ik meen goed te doen mijn hierboven geschetste opvatting op de voorbeelden van Mr. Kist toe te passen. Ik neem daarbij aan, dat zij inderdaad ontleend zijn aan de praktijk en dat opnemings in de meeste polissen gebruikelijk is.

In de eerste plaats dan de bepaling, dat van het ongeval binnen 24 uur moet worden kennis gegeven. Of het niet voldoen daaraan — gelijk Mr. Kist stelt — volgens de meeste polissen de vergoedingsplicht van den assuradeur te niet doet gaan, betwijfel ik, maar zelfs indien dit zou moeten worden aangenomen, is dan een dergelijke bepaling voor den verzekerde inderdaad zoo onereus? Men kan zich bovendien afvragen, of bepalingen als deze in eerste instantie haar ontstaan te danken hebben aan vrees voor chicanes, gelijk Mr. Kist aangeeft en niet veel-er uit den begrijpelijken wensch naar een goede en doeltreffende controle ook in normale gevallen. Hieruit volgt, dat de assuradeur, indien hij overschrijding van den termijn te goeder trouw en binnen redelijke grenzen toelaat, allerm minst onverplichte coulance in toepassing brengt, doch doet wat des goeden assuradeurs is. De remedie van de door Mr. K. aangehaalde „makelaarspolis” is dan ook — nog afgezien ervan, dat zij naar mij voorkomt in een goed ingericht bedrijf in het geheel niet past — geenszins noodig voor wie zich eraan houdt uitsluitend bij betrouwbare assuradeuren dekking te zoeken.

Een tweede bepaling, waaraan de heer Kist zich heeft gestooten, is die krachtens welke de verzekerde, die op het oogenblik van het ongeval, in ziekelijke omstandigheden verkeerde, waardoor de gevolgen van het ongeval vergroot zijn, slechts recht heeft op de uitkeering, waartoe volgens het inzicht van den medischen adviseur van den verzekeraar, deze tegenover een normaal persoon, door hetzelfde ongeval getroffen, verplicht zou zijn.

Ook hier heeft Mr. Kist, naar ik geloof, den algemeenen regel doen achterstaan bij het individueel belang van den verzekerde. Gelijk hij zelf zegt, is de premie berekend aan de hand van het gemiddelde (normale) risico. Inderdaad, maar behoort daartoe de factor ontleend aan de buiten het kader van de ongevallenverzekering liggende kans op ziekelijke omstandigheden? Naar mijne meening geenszins en de verzekerde, die niettemin op de vergoeding van daaraan te wijten schade aanspraak zou willen maken, zou de juiste verdeling van het risico over de gezamenlijke verzekerden ten onrechte verstoren. Dit te voorkomen is ongetwijfeld ook de bedoeling van de bepaling en niet de wensch een opzettelijke selectie van verzekerden, die weten, dat zij een abnormaal risico opleveren, tegen te gaan. Daarvoor immers zou een voorwaarde moeten zijn, dat, het ongevallenrisico erdoor abnormaal zou worden beïnvloed, wat hier zeer zeker niet het geval is.

Mr. Kist voegt aan dit deel van zijn betoog toe, dat de bepaling in de praktijk ook bij goede verzekering-maatschappijen aanleiding tot moeilijkheden heeft gegeven. Ik zou hierbij willen aantekenen, dat er wel geen polisredactie zal te vinden zijn, die verschil van opvatting uitsluit. Of met het oog op het doel der verzekering — de billijke verdeling van het risico — hierin aanleiding kan gelegen zijn bepalingen, die men op andere gronden onmisbaar oordeelt, te doen vervallen, waag ik intusschen te betwijfelen.

Zeker de beste afdoende oplossing van deze en dergelijke bezwaren ware ongetwijfeld een polis zonder condities van welken aard ook, doch waar zou ik willen vragen, vindt men den idealen verzekerde en den idealen assuradeur, die in staat zouden zijn dit instrument te hanteeren?

Vervolgens de sectie! Verliezen inderdaad de nabestaanden van een ten gevolge van het ongeval overledene in alle gevallen het recht op uitkeering als zij zich tegen de sectie, die de verzekeraar verlangt, verzetten? Hiervoor geldt hetgeen ik reeds met betrekking tot den termijn van aangifte opmerkte, waaraan ik nog zou willen toevoegen, dat ook hier de assuradeur, die zonder gegronde reden Mr. Kist's conclusie tot de zijne zou maken, m.i. geen groote kans zou hebben een eventueel proces daarover te winnen. M.i. terecht zou hem worden tegengeworpen, dat hij toch eerst zou hebben te bewijzen, door de handelwijze van de belanghebbenden geschaad te zijn. Of dit bewijs hem gemakkelijk zou vallen, betwijfel ik.

Ten slotte de vraag der arbitrage. Ik verlaat hier mijn oorspronkelijk punt van uitgang, gelegen in ons verschil in opvatting ten aanzien van den belangensstrijd tusschen verzekeraar en verzekerde. Doch ook hier kan ik niet met den schrijver instemmen.

Het lijkt mij toch bij een zoo gecompliceerde materie als een overeenkomst van ongevallenverzekering is, niet anders dan natuurlijk, dat het middel van arbitrage niet voor alle geschillen te gebruiken is.

Voor de uitlegging der polisvoorwaarden zal een jurist met praktijk op het gebied der verzekering of een ervaren verzekeraar de aangewezen arbiter zijn. Voor de medische zijde van eventuele verschillen is hun voorlichting daarentegen van geen waarde. Daar echter is ook de mogelijkheid, dat beslechting van geschillen noodig zal zijn, veel geringer. Althans voor zoover daarbij aan beide zijden een gelijkwaardig deskundig oordeel van nut zou kunnen zijn. Daartoe is de medische wetenschap te zeer exact en al is zeer goed denkbaar, dat de verzekerde volkomen te goeder trouw zijn toestand als een bepaalde mate van invaliditeit opvat, — om Mr. Kist's eigen voorbeeld aan te halen — dat een door hem geraadpleegd bevoegd medicus eveneens te goeder trouw spoedig met den deskundige van de maatschappij van oordeel zou verschillen, ligt niet zoo voor de hand.

Het doel van arbitrage, het verkrijgen van de hoogste billijkheid, komt hier ook niet zoozeer in aanmerking als het vaststellen van de exacte waarheid, gegrond op deskundige waarneming. Waartoe zou dit niet aan den ervaren deskundige van den verzekeraar mogen worden overgelaten, wiens onafhankelijkheid als wetenschappelijk man toch boven verdenking verheven behoort te zijn? Bovendien kan, als de verzekerde zich benadeeld acht, toch altijd nog de tusschenkomst van den rechter worden ingeroepen. Immers, hoe men overigens over de uitsluiting van diens bevoegdheid in arbitrageclausules moge denken, dat daarvan in deze materie sprake zou zijn, komt mij niet aanmerkelijk voor. Het schijnt mij trouwens toe, dat Mr. Kist zich ook hier te veel op het standpunt plaatst, dat in de reeks van den verzekerde opgelegde verplichtingen een pressie van de zijde van den assuradeur wordt uitgeoefend, welke niet alleen ongeoorloofd is, doch waaraan de verzekerde niet ontkomen kan. Ik verwijs slechts naar de plaats, waar hij spreekt van arbitrage *dwang* en zijn verwijzing naar de Fransche wet, die ik nog wel niet heb kunnen raadplegen, doch die toch — Mr. Kist's eigen omschrijving wijst erop — zeker niet alle arbitrage in verzekeringsovereenkomsten uitsluit.

Uit het bovenstaande volgt terstond, dat ik de door Mr. Kist aanbevolen bepalingen van de nieuwe polis geenszins als een verbetering beschouw.

Hetgeen de schrijver zelf daarover nog zegt, bevat trouwens een reeks van moeilijkheden, waarvoor geen of althans geen bevredigende oplossing wordt gegeven. Hoe b.v. een jurist zonder bezwaar een medisch geschil tusschen medici kan beslechten is mij volkomen onbegrijpelijk.

Ik heb mij bij de bovenstaande bespreking van Mr. Kist's artikel beperkt tot de stof zelf. Daarom tot slot nog de opmerking, dat in den aanhef van

zijn artikel een overzicht en een omschrijving van verschillende gebruikelijke polisformulieren voorkomt, waarop nog wel wat af te dingen zou zijn. Ten einde met mijn opmerkingen echter niet op zijsporen te geraken heb ik de voorkeur eraan gegeven, de bespreking van mijn bezwaren in dit opzicht achterwege te laten.

H. T. ASSER.

* * *

Naschrift. Mr. H. T. Asser staat bij het beschouwen van de verzekeringsovereenkomst op een ander standpunt, dan dat, waarop mijn opmerkingen in een vorig nummer van dit tijdschrift zijn gebaseerd. Als ik hem goed begrijp, verklaart hij de al of niet prevaleerende positie van den verzekeraar aldus: Men mag de verzekeringsovereenkomst niet vergelijken met andere overeenkomsten. De verzekeraar immers verdeelt het risico, dat elke verzekerde loopt, over allen, die bij hem tegen hetzelfde gevaar verzekerd zijn. Het belang van den enkelen verzekerde staat dus bij het opmaken der verzekeringsvoorwaarden niet op den voorgrond, maar moet wijken voor het gemeenschappelijk belang van alle verzekerden.

Het standpunt echter, waarvan ik uitging, was zuiver privaatrechtelijk. Ik beschouwde de overeenkomst, die de verzekeraar sluit met den verzekerde, op zich zelf en onafhankelijk van mogelijke verdere overeenkomsten van dien verzekeraar met andere verzekerden. Voor elk van die overeenkomsten afzonderlijk geldt nu eenmaal het privaatrecht.

Onze betoogen gaan dus, althans wat de hoofdzaak betreft, langs elkaar heen.

Men zou m.i. de verzekeringsovereenkomst aldus kunnen zien: Aan de eene zijde den aspirant-verzekerde, dekking vragende tegen betaling van premie; aan den anderen kant den verzekeraar, dekking aanbiedende tegen betaling. Ook hier geldt de wet van vraag en aanbod. Is de vraag naar dekking groot en het aanbod gering dan kan de verzekeraar eischen stellen in den vorm van hoge premies of rigoureuze voorwaarden. Op het oogenblik kan men dezen stand van zaken bijvoorbeeld bij de Crediet-verzekering constateeren. Wordt het aanbod daarentegen groter dan de vraag, dan zal de verzekeraar water in zijn wijn doen en de premies verlagen of de voorwaarden ruimer stellen. Een conjunctuurkwestie dus. Bij de ongevallenverzekering stond m.i. totdusver de verzekeraar sterker; wanneer straks wellicht het aanbod groter en de concurrentiestrijd zwaarder wordt, zullen den verzekerde ongetwijfeld gemakkelijker voorwaarden worden verleend.

In mijn opstel citeerde ik enkele thans gebruikelijke verzekeringsvoorwaarden, die naar mijn meening voor den verzekerde onbillijk konden werken. Mr. Asser acht die voorwaarden niet onbillijk. Het heeft dunkt me weinig nut om op deze kwestie van appreciatie nader terug te komen; ook zal ik — om dit naschrift niet noodeloos te rekken — zwijgen over enkele, mij niet recht duidelijke, punten in het betoog van den Heer Asser — die tot mijn spijt blijkbaar in geen enkel opzicht met mij kan instemmen — ten aanzien van de werkingen en gevolgen van die voorwaarden. Gaarne echter moge ik tot slot wijzen op een opmerking van Mr. Asser, waarmede ik het geheel eens ben. Ik bedoel de opmerking, dat wijziging van de voorwaarde: verplichte kennisgeving van het ongeval binnen 2 maal 24 uur, „geenszins noodig“ (is) voor wie zich er aan houdt *uitsluitend bij betrouwbare assuradeuren* ¹⁾ dekking te zoeken. Dit is voor mij nu juist het bewijs, dat de bedoelde voorwaarde niet deugt, omdat zij den verzekerde afhankelijk maakt van de betrouwbaarheid van den verzekeraar. En met mijn opstel beoogde ik te wijzen op die afhankelijkheid en te pleiten voor verzekeringsvoorwaarden, die den verzekerde zekerheid verschaffen ten aanzien van zijn rechten en aanspraken.

B. KIST.

¹⁾ (cursivering van mij. K.)

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand November 1928, in vergelijking gebracht met de overeenkomstige cijfers van November 1927.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 42.561.600 op tegen f 42.231.900 in November 1927 en vertoonen mitsdien een vooruitgang van f 329.700. De totale opbrengst overtrof de raming met een bedrag van f 3.730.200.

De totaal-opbrengst over de eerste elf maanden van dit jaar bedroeg f 449.357.500, d.i. f 10.302.400 minder dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar. Daarentegen werd de raming in genoemde periode met f 22.211.900 overschreden. Zooals reeds meermalen werd opgemerkt, is eene vergelijking tusschen raming en opbrengst nog steeds onzuiver, daar bij de ramingen voor de personeele belasting en de inkomstenbelasting met belastingverlagingen is rekening gehouden, welke zich gedurende het eerste halfjaar nog niet of nog slechts in geringe mate hebben doen gevoelen en die ook overigens nog niet ten volle konden doorwerken. Neemt men intusschen in aanmerking, dat de bedoelde belastingverlagingen voor het geheele jaar op f 21.500.000 werden gesteld, terwijl de opbrengst over 11 maanden reeds ruim f 22 miljoen boven het geraamde opbrengsteijfer steeg, dan blijkt hieruit, dat de loop der middelen tot dusver niet onbevredigend moet worden geacht.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorige jaar vertoonden de inkomstenbelasting, het statistiekrecht, de wijn-, de gedistilleerd, de bieren en de suikeraccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de belasting op rijwielen, de zegelrechten en de domeinen een hooger opbrengsteijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de personeele belasting, de vermogensbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de rechten op den invoer, de zout-, de geslacht- en de tabakaccijns, de registratierechten, de rechten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking, de jacht- en visscherijakten en de loodsgelden. De meeste middelen liepen dus in opbrengst terug. Dat per saldo een hogere inkomst kon worden geboekt, was grotendeels aan de inkomstenbelasting toe te schrijven.

In tegenstelling met de vorige maand gaf de grondbelasting ditmaal een daling in opbrengst te zien (van f 105.000). Ook de raming werd niet bereikt (nadeelig verschil ruim f 207.200). Waar dit middel in sommige voorafgaande maanden van het jaar ruim heeft gevloeid, kwam over 11 maanden f 481.000 meer binnen dan in hetzelfde tijdvak van 1927, terwijl 11/12 der raming met f 1.868.000 werd overtroffen. Tegenvallen kan de grondbelasting in ieder geval niet meer, daar van Januari t.m. November reeds f 118.000 inkam boven het geheele voor 1928 geraamde opbrengsteijfer.

Ook de personeele belasting gaf een mindere inkomst dan in November 1927. Het decrees beliep f 181.900 en deed de opbrengst over de eerste elf maanden f 1.526.800 dalen beneden die van dezelfde periode van het vorige jaar, welke teruggang aan de bij de wet van 28 December 1926 (Staatsblad No. 432) tot stand gebrachte belastingverlaging moet worden toegeschreven. Gerekend over elf maanden werd de raming evenwel met f 4.926.900 overschreden. Zelfs kwam tot dusver reeds f 3.051.900 méér binnen dan het geheele voor 1928 geraamde bedrag. Bij dit laatste dient echter te worden bedacht, dat de bedoelde middelenpost f 6½ miljoen lager werd geraamd dan voor het vorige jaar, terwijl de belastingverlaging, die tot een terugbrengen van de raming aanleiding gaf, in de eerste helft van het jaar nog maar in beperkte mate kon worden gevoeld. Voor 1929, wanneer de belastingverlaging geheel zal doorwerken, kunnen uit de ruime opbrengst van 1928 dus geen optimistische conclusies worden getrokken.

De inkomstenbelasting gaf een niet onbelangrijke stijging te boeken (van f 680.700). Vermoedelijk is dit accres te danken aan een inhalen van achterstand, die in de vorige maanden was ontstaan. De raming werd in de afgelopen maand met ruim f 2.780.000 overschreden, waarbij intusschen moge worden opgemerkt, dat de maand November voor de inkomstenbelasting doorgaans gunstig is. Bij vergelijking van de ontvangsten uit deze belasting over de eerste elf maanden van 1927 en 1928 blijkt, dat de opbrengsten als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden verdeeld:

	Jan. t/m. Nov. 1927	Jan. t/m. Nov. 1928
1924/25....	f 1.794.900	—
1925/26....	„ 4.577.600	f 850.300
1926/27....	„ 62.523.400	„ 3.393.400
1927/28....	„ 24.925.100	„ 62.410.900
1928/29....	„ —	„ 18.675.100
Totaal.	f 93.821.000	f 85.329.700

Uit bovenstaand staatje volgt, dat tot dusver in het loopende jaar f 8.491.300 minder werd ontvangen dan in het tijdvak Januari t.m. November van 1927. Voor een deel is dit decreas aan achterstand in de aanslagsregeling 1928/1929 te wijten. Ook komt de verlaging van het tarief in dezen teruggang tot uitdrukking, terwijl tenslotte moge worden gewezen op de omstandigheid, dat de snellere invordering, die de ontvangsten uit de oude dienstjaren in 1927 gunstig beïnvloedde, thans geen voordeel meer oplevert. De raming werd, gerekend over elf maanden, met f 7.413.000 overschreden, doch dit cijfer is misleidend, daar de belastingverlaging, in verband waarmee de betreffende middelenpost f 15 miljoen lager werd gesteld, eerst met 1 Mei jl. in werking trad en zich dus nog niet in haar volle zwaarte kon doen gevoelen. Dank zij de ruime ontvangst van November jl. kon in de eerste elf maanden reeds f 329.700 worden geboekt boven het geheele voor 1928 geraamde opbrengstcijfer (f 85.000.000), een resultaat, dat uiteraard tot tevredenheid stemt, al zegt het ook niets voor den verderen loop van dit middel.

De vermogensbelasting bleef zich in dalende lijn bewegen en leverde in de afgelopen maand f 99.600 minder op dan in de gelijknamige maand van 1927. Oorzaak van deze daling is vermoedelijk een geringe vertraging in de aanslagsregeling van den loopenden dienst. Door dezen tegenvaller daalde de opbrengst over de eerste elf maanden f 275.300 beneden die van hetzelfde tijdvak van 1927. Ook de raming werd in de eerste elf maanden niet gehaald (nadeelig verschil f 1.664.800). Het vermoeden is gewettigd, dat, niet-tegenstaande de vermogensbelasting in de laatste maand van het jaar meestal ruime opbrengsten geeft, toch de geheele raming in het loopende jaar niet zal worden bereikt.

De dividend- en tantiëmebelasting gaf opnieuw een lagere inkomst, zij het tot het niet zeer belangrijke bedrag van f 48.600. Waar de daling in opbrengst voor dit middel nu reeds een half jaar onafgebroken aanhield, valt het niet te verwonderen, dat, gerekend over elf maanden, f 1.804.900 beneden de opbrengst van dezelfde periode van 1927 en f 2.631.000 minder dan 11/12 der raming binnenkwam. En wel is de mogelijkheid niet geheel uitgesloten, dat het tekort in de laatste maand van het jaar eenigszins wordt ingehaald, doch de kans is uitermate gering, dat de dividend- en tantiëmebelasting in December nog ruim f 4.380.000 zou opbrengen. Veilig kan dan ook reeds nu worden geconstateerd, dat de verhooging van het geraamde opbrengstcijfer (f 21.000.000 tegen f 15.000.000 voor 1927) niet door de uitkomst wordt gerechtvaardigd. Blijkbaar hebben vele ondernemingen lagere dividenden uitgekeerd dan het vorige jaar; met name hebben de geringere cultuurwinsten in Indië een ongunstigen invloed op den loop van dit middel uitgeoefend.

De invoerrechten gaven ditmaal een geringe da-

ling in opbrengst te zien (van f 9.200). Daarentegen gaf het statistiekrecht een surplus van f 15.800 boven de opbrengst van November 1927. Waar beide middelen in de voorafgaande maanden van het jaar bijzonder ruim hebben gevloeid, maken zij over het tijdvak Januari t.m. November een zeer goed figuur. Zoowel de opbrengst van het vorige jaar als 11/12 der raming werden bij beide belastingen belangrijk overschreden, bij de invoerrechten met onderscheidenlijk f 4.083.900 en f 6.144.500, bij het statistiekrecht met respectievelijk f 209.000 en f 277.700. Tot dusver gaven de invoerrechten reeds f 1.419.500 méér dan het geheele voor 1928 geraamde bedrag, een voor de schatkist ongetwijfeld bevredigende uitkomst.

De accijnzen gaven een onderling geheel verschillend beeld te zien. De zoutaccijnzen liep opnieuw terug, thans met het overigens vrij onbelangrijke bedrag van f 2.300. Vrijwel constant gaat de loop van dit middel achteruit; in 11 maanden kwam reeds f 158.800 minder dan in dezelfde periode van 1927 en f 220.400 beneden 11/12 der raming binnen. Het geslacht gaf evenzeer een lagere opbrengst (van f 51.000), welke evenwel door de ruime ontvangsten in de vorige maanden van het jaar wordt gecompenseerd. De wijnaccijnzen accreseeerde met f 15.600, doch hierdoor kon de teruggang der vorige maanden niet worden te niet gedaan. De gedistilleerdaccijnzen leverde f 573.900 meer voor de schatkist op, doch deze vooruitgang is slechts schijnbaar, daar de maand November in 1927 vier verschijndagen van den krediettermijn telde tegen vijf in 1928. Per slot van rekening blijkt dus in de afgelopen maand per week minder veraccijnsd te zijn dan in dezelfde maand van 1927. Het bier gaf f 207.500 meer te boeken, vermoedelijk wegens een meerder verbruik in den afgelopen mooien zomer, waardoor de voorraden moeten worden aangevuld. Ook de suikeraccijnzen bracht meer op (f 145.000), hetgeen niet aan een verschil in krediettermijnen kan worden toegeschreven; de lage prijs van het artikel schijnt op het verbruik een stimuleerenden invloed uit te oefenen; gerekend over 11 maanden kwam f 2.245.300 meer dan 11/12 der raming binnen. De tabakaccijnzen tenslotte leverde f 96.800 minder op dan in November 1927. Deze teruggang wordt evenwel ruimschoots gedekt door de hoogere ontvangsten in de voorafgaande maanden van het loopende jaar.

De belasting op gouden en zilveren werken steeg met f 5.200. De zilver-industrie floreert weer geruimen tijd, waarin de hoogere opbrengsten, die reeds maanden lang zijn waar te nemen, hare verklaring vinden. De belasting op rijwielen leverde voor de gewone middelen nog f 1200 op (f 900 meer dan in November 1927). Tot dusver kwam uit dit middel aan de gewone middelen f 625.000 ten goede, zijnde 10 pCt. van de totale opbrengst.

De zegelrechten gaven in de afgelopen maand f 474.700 meer te boeken, waarvan f 250.900 op rekening komt van een ruimer vloeien der beursbelasting. Van Januari t.m. November werd uit deze wisselvallige belasting f 581.300 meer ontvangen dan in hetzelfde tijdvak van 1927, doch f 496.300 minder dan 11/12 der raming. De registratierechten liepen terug met f 977.000. De opbrengst van November 1927 was echter buitengewoon hoog. In de voorafgaande maanden heeft dit middel ruime ontvangsten opgeleverd; gerekend over 11 maanden gaf het loopende jaar dan ook f 3.356.500 boven het vorige jaar en f 3.998.200 boven 11/12 der raming. Zelfs kwam reeds f 2.164.900 meer binnen dan het geheele voor 1928 geraamde opbrengstcijfer.

De successierechten vertoonden een daling van f 225.100, gevolg van de verlaging van het recht. Voornamelijk komt dit tot uitdrukking in de opbrengst van Januari t.m. November 1928, die f 8.373.000 minder bedroeg dan die van hetzelfde tijdvak van 1927. Gerekend over 11 maanden werd de raming niet bereikt (ontvangst f 802.500 lager).

De domeinen gaven in de afgelopen maand

f 28.400 meer te boeken, hetgeen aan toevallige omstandigheden is toe te schrijven. Daarentegen leverden de jacht- en visscherijakten f 600 minder op. De loodsgelden stelden opnieuw teleur; het decrees beliep ditmaal f 20.400 en deed de opbrengst over de eerste elf maanden f 85.100 dalen beneden die van dezelfde maanden van 1927 en f 414.100 beneden 11/12 der ramming. Neemt men evenwel in aanmerking, dat de ramming voor 1928 f 1.400.000 hooger is gesteld dan voor 1927, dan verliest deze teruggang veel van haar beteekenis.

De inkomsten van het „Leeningfonds”, die gaandeweg achteruitloopen, bedroegen in de afgelopen maand f 8.352.100 tegen f 8.606.300 in November 1927. Van eerstgenoemd bedrag was bijna f 5.159.000 aan de Verdedigingsbelasting te danken. Het zegelrecht van buitenlandsche effecten vertoonde een stijging van f 25.300, hetgeen op een meerdere emissiebedrijvigheid ter beurze wijst. In de eerste elf maanden werd in totaal f 73.877.500 ontvangen. In hetzelfde tijdperk van 1927 kwam f 92.387.700 binnen.

Voor het „Wegenfonds” kon in de afgelopen maand f 361.100 worden geboekt, waarvan f 10.400 rijwielbelasting. De opbrengst over elf maanden beliep f 13.311.700, waarvan f 5.624.600 rijwielbelasting. In de maanden Januari t.m. November 1927 werd in totaal f 6.454.400 voor het Wegenfonds ontvangen.

AANTEKENINGEN.

Nikkelen Guldens en Rijksdaalders.

Reeds meermalen werd in de kolommen van dit weekblad gewezen op de wenschelijkheid om onze teekmunt te vervaardigen uit een goedkooper metaal dan zilver. Wij verwijzen in dit verband naar de aan deze quaestie gewijde artikelen van Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart en Mr. C. W. Ritter, resp. in E.-S. B. van 22 Aug. en 5 Dec. ll., waarin duidelijk wordt uiteengezet, welke belangrijke baten uit zulk eene hervorming van ons muntwezen zouden voortvloeien, zonderdat ook maar eenigszins zou worden tekort gedaan aan de beginselen van een gezond ruilmiddel.

In de vergadering der Tweede Kamer is deze zaak ter sprake gebracht door Prof. Mr. Dr. Ant. van Gijn, die het volgende opmerkte:

Nog een paar woorden over het overgaan tot nikkelen pasmunt, waaronder ook verstaan worden nikkelen guldens en rijksdaalders, en wat dus eerst mogelijk zou zijn, als de rijksdaalders en guldens ten onzent tot pasmunt zijn verklaard, wat m.i. ook urgent is, nu wij die munten van lichter gehalte gaan maken.

Ik heb behoord tot hen, die de Regeering aanspoorden tot de nu begonnen ommunting van ons zilver. En waar de Munt in Utrecht toch niet genoeg werk had, is die ommunting op zich zelf een nuttige zaak. Maar de ideeën marcheerden snel op dit terrein.

Dat het er niets op aankomt, dat pasmunt niet uit edel metaal bestaat, ook niet de stukken van de grootste waarde, omdat pasmunt zijn waarde geheel ontleent aan een vaste verhouding tot de standaardmunt, dat wist men al heel lang. Toch maakte men de pasmunt van hoogere waarde, veelal van zilver. En zulks om te gemoet te komen aan de ideeën der bevolking, die meende, dat ook bij pasmunt de waarde zit in het metaal. Vooral in landen, waar de inflatie sterk is geweest, is die volksmeening van belang. Maar langzamerhand gaan toch steeds meer mensen zich afvragen: waarom worden die munten van een kostbaar metaal gemaakt? Waarom zit er in een kwartje nog voor 8 à 10 cent zilver, terwijl het net zoo goed van nikkel kon worden gemaakt en dan misschien 1 cent aan metaal kostte? En nog sterker, als onze gulden en rijksdaalder pasmunt worden, waarom maken wij dan guldens en rijksdaalders, waarin voor 35 cent en voor 87 cent zilver zit, terwijl nikkelen enkele centen aan metaal zouden kosten.

Het eenige wat van belang is, is, dat men de pasmunt niet gemakkelijk namaakt, en dat namaken is nog veel gemakkelijker van een zilveren dan van een nikkelen of aluminium munt.

In Zwitserland is men te dezer zake reeds zoo ver gekomen, dat men een commissie heeft benoemd om na te

gaan, of niet alle munt, behalve dan de gouden munt, de standaardmunt, van nikkel kon worden gemaakt. De commissie gaat in haar rapport niet zoo ver. Zij heeft voorgesteld de 5-franc-stukken nog van zilver te blijven maken, zij het dan van veel lichter gehalte. Maar alles daaronder wil ze van nikkel gemaakt zien.

Dat is een eerste belangrijke stap. Ik geloof, dat hij, spoediger dan men nu denkt, gevolgd zal worden door de consequentie, om nu ook nikkelen 5-franc-stukken te maken. En als één land het voorbeeld geeft, dan zullen er wel spoedig andere volgen, om de groote besparingen, die daarmee te maken zijn. Maar als meer landen tot dien maatregel komen, dan wordt het zilver, dat uit de oude munten komt, moeilijk te verkoopen; de waarde daarvan daalt sterk en aan den anderen kant neemt dan de vraag naar nikkel zoo toe, dat de prijs daarvan stijgt. Wie het eerst of onder de eersten tot den maatregel overgaat, zal er het grootste voordeel van hebben.

Ik geloof dus, dat onze Regeering zeer wakker op dit punt moet zijn en op het Zwitsersche voorbeeld zich ernstig moet afvragen, wat zij in dezen moet doen. Misschien ware een nieuwe commissie te benoemen om deze zaak in studie te nemen. Ik zou daarvoor gevoelen. Misschien is het ook voldoende, dat de Regeering zich door onze buitenlandsche verbindingen goed op de hoogte laat houden, wat er ter zake elders omgaat.

Ik voor mij zou het toejuichen, als wij de eersten waren, die het zilver geheel uitbanden en niets anders hadden dan goud als standaardmunt en munten van onedel metaal als pasmunt. Maar in elk geval moeten wij zorgen, dat wij, als er ook maar één ander land toe overgaat, dadelijk volgen.

De Minister zegt in de Memorie van Antwoord, dat het onmogelijk is ten onzent om grove zilveren munten door zilveren pasmunt te vervangen en de winst te bezigen tot vermindering der Staatsschuld, omdat wij muntfondsen hebben en de winst in die fondsen moet worden gestort en dienen moet tot aankoop van Staatsschuld, die later eventueel moet worden verkocht om verliezen op ontmutting te dekken.

Dat wist ik ook wel. Maar het is een formeele quaestie. Ik vind de instelling van die Muntfondsen hoogst solide. Maar ik acht dien aankoop van Staatsschuld door de fondsen practisch hetzelfde als vermindering van Staatsschuld. De Muntfondsen beteekenen eenvoudig, dat wij de winst nu nog niet genieten, maar later zooveel meer genieten zullen. Die fondsen accresseeren rente op rente, en al heb ik er niets tegen, dat men ze nog eenige jaren laat aangroeien, óók door bijschrijving van de rente, op den duur kan toch de Staat die rente zonder bezwaar tot zich trekken. Dat de Muntfondsen in dit zoo bijzonder solide land nog tusschen de winsten op het muntwezen en de schatkist geschakeld zijn, is heel mooi, maar geen reden om winsten, die men maken kan, dan maar liever niet te maken. Meer dan de rente van die winsten verlang ik niet voor de schatkist, al is het dan via het Muntfonds.

Er is berekend, dat omzetting van onze zilveren grove munten in nikkelen ongeveer een winst zoude geven van 200 millioenen. De rente daarvan, oftewel 8 à 9 millioenen per jaar, is toch wel een bedrag, dat de Regeering tot ernstige overweging van de zaak moet aansporen. Ik hoop dus, dat de Minister zich door het bestaan van de Muntfondsen niet zal laten terughouden van ernstige studie en waakzaamheid in zake de vraag, of wij niet alle munten, anders dan de gouden, van nikkel of misschien aluminium moeten gaan maken. Nog eens: het is ter zake beter het eerste land te zijn dan met de nachtkoets te komen.

Moeten wij nu inmiddels de ommunting van onze grove zilveren munten van zwaar gehalte in zilver met lager gehalte stopzetten? Ik zal daartoe zeker niet adviseeren. Het is waar, als wij over een paar jaar tot nikkelen rijksdaalders en guldens besluiten mochten, dan is wat wij nu gaan doen vergeefs werk geweest. Maar dat is nog geheel onzeker. En het apparaat voor de zaak hebben wij toch in de Munt te Utrecht, die anders weinig te doen heeft, terwijl er ook kans is, dat de kosten in het ergste geval wel worden gedekt door de inmiddels te maken rente. En mocht er van de nikkelen munt in lange jaren niets komen, dan is het goed, dat wij inmiddels het nuttige werk van de ommunting hebben aangevat, dat ook noodig is met het oog op den toestand van een groot aantal onzer guldens, die vernieuwing noodig maakt. Wel moet echter het feit, dat, wat wij nu gaan doen, onnuttig zal zijn, als wij later geheel van koers veranderen, voor de Regeering een reden te meer zijn om zulk een koersverandering geen dag uit te stellen, als zij eenmaal tot de conclusie is gekomen, dat

die wenschelijk is, wat m.i. de conclusie moet zijn waartoe zij inderdaad moet komen.

Minister de Geer heeft den Heer van Gijn geantwoord, dat hij de benoeming van de door dezen laatste verlangde Commissie zal overwegen. Laat ons hopen, dat de Regeering spoedig door een daad moge toonen, dat ook Zij ons muntwezen voor belangrijke verbetering vatbaar acht en dat ook Zij beseft, welke groote landsbelangen door zulk eene verbetering gediend zouden zijn.

S.

Suikerproductie der wereld.

Willett & Gray publiceeren hunne eerste raming van de wereldsuikeroogsten 1928/29 in vergelijking met de cijfers van 1927/28 als volgt:

Rietsuiker.	1928/29	1927/28
Noord-Amerika Louisiana: Tons		Tons
Texas	150.000	63.207
Porto-Rico	620.000	668.264
Hawaii Eilanden	830.000	803.570
West-Indië:		
Virginia Eilanden	7.500	10.562
Cuba	4.900.000	4.011.717
Britsch West-Indië:		
Trinidad	75.000	81.551
Barbados	55.000	59.000
Jamaica	65.000	67.350
Antigua	11.000	19.811
St. Kitts	16.000	17.000
Overige Eilanden	5.000	6.000
Fransch West-Indië:		
Martinique	40.000	45.000
Guadeloupe	25.000	35.462
San Domingo	345.000	376.785
Haïti	16.000	16.367
Mexico	180.000	175.000
Centraal-Amerika:		
Guatemala	32.000	30.000
Overig Centraal-Amerika	60.000	65.000
Zuid-Amerika:		
Demerara	109.000	114.000
Suriname	15.000	13.500
Venezuela	20.000	19.915
Ecuador	22.400	20.091
Peru	345.000	350.000
Argentinië	365.000	421.601
Brazilië	675.000	650.000
Totaal in Amerika ..	8.983.900	8.140.753

Azië:

Britsch-Indië	2.900.000	3.221.000
Java (2 903.000. Oogst 1929/30)	2.944.200	2.359.050
Formosa en Japan	750.000	691.230
Philippijnen	675.000	596.033
Totaal in Azië	7.269.200	6.867.313
Totaal in Australië en Polynesië	638.000	588.163
Totaal in Afrika	687.000	651.330

Europa:

Spanje	—	9.000
--------------	---	-------

Totale Rietsuikerproductie 17.578.100 16.256.559

Beetwortelsuiker:

Europa	8.000.000	7.969.928
Noord-Amerika	925.000	965.241
Canada	33.000	27.212

Totale Beetwortels. prod. 8.958.000 8.962.381

Totaal gen. Riet- en beetwortel 26.536.100 25.218.940

Trekt men hiervan af

de cijfers voor Britsch-

Indië, waarvan de oogst

weinig invloed heeft op

de wereldstatistiek, dan

zijn de totaalcijfers als

volgt:

23.636.100 21.997.940

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens)

	November 1928	Sedert 1 Januari 1928	Overeenkomstige periode 1927
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	1.542.770	21.118.014	20.637.014
Personeele belasting ..	1.787.344	25.551.895	27.078.740
Inkomstenbelasting ..	9.863.583	85.329.671	93.820.993
Vermogensbelasting ..	1.414.124	10.710.240	10.985.549
Dividend- en tantieme-belasting	1.382.904	16.618.982	18.423.838
<i>Invoerrechten.</i>	5.201.498	58.119.514	54.035.589
<i>Statistiekrecht.</i>	391.131	4.219.367	4.010.406
<i>Accijnzen.</i>			
Zout	164.131	1.796.274	1.955.084
Geslacht	928.025	10.020.885	9.492.884
Wijn	67.864	2.149.768	2.176.876
Gedistilleerd	4.288.956	40.636.516	40.777.160
Bier	1.354.436	13.438.945	12.413.978
Suiker	3.304.583	42.578.621	40.793.663
Tabak	1.872.820	21.396.945	21.022.985
Belasting op gouden en zilveren werken	114.060	976.595	901.114
Belasting op rijwielen .. ¹	1.156 ¹	624.951 ²	2.718.694
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	2.221.390 ⁴	25.170.402 ⁵	24.589.098
Registratierechten	2.210.528	24.164.863	20.808.383
Successierechten	3.360.716	35.864.180	44.237.153
<i>Domeinen, wegen en vaarten</i>	617.136	3.448.257	3.282.280
Staatsloterij	9.055	632.442	631.774
Jacht en visscherij	7.727	254.278	245.615
Loodsgelden	455.643	4.535.911	4.621.001
<i>Mijnen</i>	—	—	—
Totaal-Generaal ..	42.561.580	449.357.516	459.659.871

1) 10 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbelastingwet. 2) 40 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbelastingwet. 3) Hieronder begrepen f 625.492 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. (Beursbel.). 4) Id. f 6.988.847. 5) Id. f 5.579.479.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	November 1928	Sedert 1 Januari 1928	Overeenkomstige periode 1927
Verdedigingsbelast. Ia	22.381	2.498.068	3.319.456
Verdedigingsbelast. Ib	1.845.183	12.857.277	12.578.033
Verdedigingsbelast. II	3.291.398	24.164.932	24.555.404
<i>Opcenten:</i>			
Grondbelasting	311.054	4.249.232	4.135.370
Personeele belasting ..	367.912	5.023.985	5.585.957
Inkomstenbelasting ..	67.865	1.723.361	18.830.526
Vermogensbelasting ..	768.573	3.586.529	2.801.037
Dividend- en tantieme-belasting	456.358	5.484.264	6.079.866
Accijns op Suiker	660.917	8.515.724	8.158.733
„ „ Wijn	13.573	429.954	435.375
Gedistilleerd	428.896	4.063.652	4.077.716
Zegelrecht van buitl. eff.	118.008	1.280.517	1.830.233
Totaal ...	8.352.118	73.877.495	92.387.706

HEFFINGEN VOOR HET WEGENFONDS.

Wegenbelasting	350.729	7.687.170	6.454.407
Rijwielbelasting	10.404 ¹	5.624.559 ²	4.078.010
Totaal	361.133	13.311.729	10.532.417

1) 90 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbel. wet.

2) 60 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbel. wet.

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1927.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1925/26	—	—	850.293	—
1926/27	45.368	578.839	3.393.417	26.149
1927/28	3.919.982	3.666.839	62.410.898	7.925.511
1928/29	17.152.664	21.306.217	18.675.063	2.758.580
Totaal ..	21.118.014	25.551.895	85.329.671	10.710.240

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 4 1/2 13 Oct. '27	Zwits. Nat. Bk. 3 1/2 22 Oct. '25
Bk. { Bel. Binn. Eff. 5 1/2 13 Oct. '27	N.Bk. v. Denem. 5 23 Juni '27
{ Vrsch. in R.C. 6 13 Oct. '27	Zweedsche Rbk 4 1/2 24 Aug. '28
Javasche Bank . . . 4 1/4 14 Juli '26	Bank v. Noorw. 5 1/2 26 Mrt. '28
Bank van Engeland 4 1/2 21 Apr. '27	Bk. v. Tsjecho-
Duitsche Rijksbank 7 5 Oct. '27	slowakije . . 5 8 Mrt. '27
Bank v. Frankrijk. 3 1/2 19 Jan. '28	N.Bk. v. O'rijk. 6 1/2 16 Juli '28
Belgische Nat. Bnk. 4 30 Juni '28	N.Bk. v. Hong. 7 1 Oct. '28
Fed. Res. Bank N.Y. 5 12 Juli '28	Bank v. Italië. 5 1/2 25 Juni '28
Bank van Spanje . . 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5 1/2 9 Jan. '28

OPEN MARKT.

	1928				1927	1926	1914
	15 Dec.	10/15 Dec.	3/8 Dec.	26 Nov. 1 Dec.	12/17 Dec.	13/18 Dec.	20/24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	4 1/4	4 3/4-5	4-1/2	4 1/2-1/2	4 3/4-1/2	3 3/4-7/16	3 1/2-3/16
Prolong. . .	4 7/16	4 3/8-7/16	4-1/2	4 1/4-3/4	4 1/2-5	3 3/4-4	2 1/4-3/4
Londen							
Daggeld . .	3-1/2	3-1/2	2-3/2	2-5	3-4 1/4	3 1/2-4 3/4	1 3/4-2
Partic. disc.	4 3/8	4 1/2-3/8	4 1/2-3/8	4 1/2-3/8	4 1/2	4 1/2-3/8	2 1/4-3/4
Berlijn							
Daggeld . .	6-7 1/2	5 1/2-8	6 1/2-9	5-9 1/2	5 1/2-8 1/2	4 1/4-6 1/2	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d. . .	6 1/4	6 1/4	6 1/4	6 1/4	6 3/4-7	4 7/8	—
56-90 d. . .	6 1/4	6 1/4	6 1/4	6 1/4	6 3/4-7	4 1/2	2 1/2-1/2
Waren-							
wchsel.	7	6 7/8-7	6 3/4-7	6 3/4	7 1/4-3/8	5 1/4-1/2	—
New York							
Daggeld 1)	6-1/4	6-7 3/4	9-12 1/4	7 1/2-10 1/4	4-1/4	4 1/2-5 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	4 7/8	4 3/4-7/8	4-3/4	4 3/4-3/4	3 3/8	4	—

1) Koers van 14 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
11 Dec. 1928	2.49	12.07 1/2	59.34	9.72 3/4	34.61 3/4	100
12 „ 1928	2.48 15/16	12.07 1/2	59.34	9.73	34.62 1/2	100
13 „ 1928	2.49	12.08	59.35	9.73	34.62 1/2	100
14 „ 1928	2.49	12.07 1/2	59.34 1/2	9.73	34.62 1/2	100
15 „ 1928	2.49	12.07 1/2	59.35	9.73	34.63	100
17 „ 1928	2.49	12.07 7/8	59.34	9.73	34.62 1/2	100
Laagsted. w. 1)	2.48 7/8	12.07 5/8	59.31	9.72	34.60	99 3/4
Hoogste d. w. 1)	2.49	12.08	59.36	9.74	34.63	100 1/4
10 Dec. 1928	2.48 15/16	12.07 5/8	59.32 1/2	9.72 1/2	34.61 1/2	100
3 „ 1928	2.49	12.07 1/2	59.33 1/2	9.73 1/2	34.61 1/2	100
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
11 Dec. 1928	47.96	35.05	7.37	1.50	13.04	40.27
12 „ 1928	47.96	35.05	7.37 1/2	1.50	13.04	40.31 1/2
13 „ 1928	47.96	35.05	7.37 1/2	1.50	13.04	40.43 1/2
14 „ 1928	47.96	35.07 1/2	7.37 1/2	1.50	13.04	40.46 1/2
15 „ 1928	47.96	35.07 1/2	7.37 1/2	1.50	—	—
17 „ 1928	47.97	35.07 1/2	7.37 1/2	1.50	13.04	40.47
Laagste d. w. 1)	47.93	34.95	7.36	1.47 1/2	13.02	40.25
Hoogste d. w. 1)	48.—	35.10	7.40	1.52 1/2	13.06	40.50
10 Dec. 1928	47.96 1/2	35.05	7.37	1.50	13.03 1/2	40.21
3 „ 1928	47.97	35.02 1/2	7.37	1.50	13.04 1/2	40.20
Muntpariteit	48.—	35.—	7.37 1/2	1.50	13.09	48.—

Data	Stockholm *)	Kopen-	Oslo *)	Hel-	Buenos-	Mon-
		hagen *)		sing-	Aires 1)	trealt 1)
11 Dec. 1928	66.60	66.45	66.40	6.26 1/2	104 7/8	2.48 3/8
12 „ 1928	66.60	66.45	66.40	6.26 1/2	104 7/8	2.48 3/8
13 „ 1928	66.60	66.45	66.40	6.26 1/2	104 3/4	2.48 3/8
14 „ 1928	66.60	66.45	66.40	6.26 1/2	104 3/4	2.48 3/8
15 „ 1928	66.60	66.45	66.40	6.26 1/2	104 3/4	2.48 3/8
17 „ 1928	66.62 1/2	66.47 1/2	66.40	6.27 1/2	104 13/16	2.48 3/8
Laagste d. w. 1)	66.50	66.40	66.35	6.25	104 5/8	2.48 1/8
Hoogste d. w. 1)	66.65	66.50	66.45	6.29	105 1/8	2.48 3/4
10 Dec. 1928	66.57 1/2	66.42 1/2	66.40	6.26 1/2	104 7/8	2.48 1/2
3 „ 1928	66.55	66.40	66.37 1/2	6.26 1/2	105	2.48 3/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/8	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/8 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
11 Dec. 1928	4,85 1/16	3,90 3/8	23,83 3/8	40,15
12 „ 1928	4,85 5/32	3,90 3/4	23,83 3/8	40,16 1/2
13 „ 1928	4,85 5/32	3,90 3/4	23,83 3/8	40,17
14 „ 1928	4,85 5/32	3,90 3/4	23,83 3/8	40,17
15 „ 1928	4,85 5/32	3,90 3/4	23,83 3/8	40,17
17 „ 1928	4,85 5/16	3,90 7/8	23,83 3/8	40,17
19 Dec. 1927	4,88 5/16	3,93 3/4	23,89 1/2	40,44 1/4
Muntpariteit	4,86 6/7	13,92	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	1 Dec. 1928	8 Dec. 1928	10/15 Dec. 1928 Laagste	15 Dec. 1928 Hoogste
Alexandrië . .	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/16	97 9/16
Athene	Dr. p. £	375	375	374 3/4	375 1/4
Bangkok . . .	Sh. p. tical	1/10 1/2	1/10 1/4	1/10 5/16	1/10 5/8
Budapest . . .	Pen. p. £	27.81 1/2	27.81 1/2	27.80	27.84
B. Aires	d. p. \$	47 27/32	47 13/32	47 9/32	47 11/32
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 1/16	1/6 1/16	1/6 3/64	1/6 1/16
Constantin . .	Piast. p. £	965	977 1/2	980	990
Hongkong . . .	Sh. p. \$	2/0 1/2	2/0 1/2	2/0 1/8	2/0 13/16
Kobe	Sh. p. yen	1/10 3/4	1/10 3/4	1/10 3/8	1/10 3/4
Lissabon . . .	Escu. p. £	108 3/4	109	109	111 1/2
Mexico	d. per \$	23 3/4	23 3/4	23 1/4	24
Montevideo . .	d. per \$	50 3/4	50 3/4	50 1/2	51
Montreal . . .	\$ per £	4.85 5/8	4.85 3/4	4.85 3/8	4.86 1/8
R.d. Janeiro .	d. per Mil.	5 11 1/2	5 7/8	5 7/8	5 29/32
Shanghai . . .	Sh. p. tael	2/7 3/4	2/7 13/32	2/7	2/7 13/16
Singapore . . .	id. p. \$	2/4 1/2	2/4	2/3 13/16	2/4
Valparaiso 1).	\$ p. £	39.67	39.68	39.66	39.69
Warschau . . .	Zl. p. £	43 3/16	43 3/16	43 3/16	43 3/16

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

	Londen 1)	N.York 2)		Londen
10 Dec. 1928 . .	26 1/4	56 7/8	10 Dec. 1928 . . .	84 11 1/2
11 „ 1928 . . .	26 3/16	57 1/4	11 „ 1928	84 11 1/2
12 „ 1928 . . .	26 5/16	57 1/4	12 „ 1928	84 11 1/2
13 „ 1928 . . .	26 3/16	57	13 „ 1928	84 11 1/2
14 „ 1928 . . .	26 1/4	57 1/8	14 „ 1928	84 11 1/2
15 „ 1928 . . .	26 1/4	57 1/8	15 „ 1928	84 11 1/2
17 Dec. 1927 . .	26 13/16	58 1/4	17 Dec. 1927 . . .	84 11 1/2
20 Juli 1914 . .	24 1/16	59	20 Juli 1914 . . .	84 11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	7 Dec. 1928	15 Dec. 1928
Saldo bij de Nederlandsche Bank . . .	—	f 2.641.600,56
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	—	„ 404.743,22
Voorschot op ultimo Oct. 1928 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting	f 43.551.159,04	„ 40.797.973,52
Voorschotten aan Suriname	„ 10.587.902,75	„ 10.705.287,89
Id. aan Curaçao	—	„ 62.447,—
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	„ 134.484.998,03	„ 131.238.416,29
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	„ 3.250.000,—	„ 14.000.000,—
Vordering o. h. Alg. Burg. Pensioenf. 2)	„ 17.099.197,90	„ 17.935.263,31
Vordering op het Staatsbedrijf der P. T. en T. 2)	„ 212.765,58	„ 85.301,09
Id. op andere Staatsbedrijven 2)	„ 3.357.617,27	„ 2.837.617,27

Verplichtingen.

	7 Dec. 1928	15 Dec. 1928
Voorschot door de Nederl. Bank . . .	f 9.001.674,52	—
Schatkistbiljetten in omloop 1)	„ 67.306.000,—	f 67.261.000,—
Schatkistpromessen in omloop	„ 54.660.000,—	„ 54.660.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank . .	—	—
Zilverbons in omloop	„ 11.679.529,50	„ 11.396.031,—
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten 2)	„ 229.795,64	—
Id. aan Ned.-Indië	„ 30.542.227,87	„ 33.776.878,60
Id. aan Curaçao	„ 31.122,—	—
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 2)	„ 20.487.255,82	„ 22.787.117,29
Id. aan andere Staatsbedrijven 2)	„ 1.640.000,—	„ 1.640.000,—
Id. aan diverse instellingen 2)	„ 7.584.722,74	„ 7.450.892,24

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.

2) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	8 Dec. 1928	15 Dec. 1928
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	f 28.517.000,—	f 33.777.000,—
Saldo bij de Javasche Bank	„ 24.558.000,—	„ 21.579.000,—
Verplichtingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands Kas . . .	—	—
Waarvan Muntbiljetten	—	—
Muntbiljetten in omloop	„ 43.959.000,—	„ 45.086.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds . .	„ 619.000,—	„ 619.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank .	„ 589.000,—	„ 653.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 17 December 1928.

		Activa.	
Binnenl. Wis.	Hfdbk. f	47.751.006,84	
sels, Prom.,	Bijbkn. „	3.207.821,45	
enz. in disc.	Ag.sch. „	15.257.824,11	
		f	66.216.652,40
Papier o. h. Buitenl. in disconto			—
Idem eigen portef.	f	220.356.181,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.			220.356.181,—
Beleeningen			
incl. vrsch.	Hfdbk. f	34.853.985,02	
in rek.-crt.	Bijbkn. „	7.051.851,84	
op onderp.	Ag.sch. „	53.801.896,16	
	f	95.707.733,02	
Op Effecten	f	93.805.633,02	
Op Goederen en Spec.	„	1.902.100,—	
			95.707.733,02
Voorschotten a. h. Rijk			—
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f	67.081.950,—	
Muntmat., Goud	„	367.494.872,26	
	f	434.576.822,26	
Munt, Zilver, enz.	„	22.567.842,82	
Muntmat., Zilver	„	—	
			457.144.665,08
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfonds			24.690.070,09
Gebouwen en Meub. der Bank			5.000.000,—
Diverse rekeningen			36.004.415,32
	f	905.119.716,91	
		Passiva.	
Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds	„	7.157.903,12	
Bijzondere reserve	„	8.000.000,—	
Pensioenfonds	„	5.553.653,35	
Bankbiljetten in omloop	„	812.599.245,—	
Bankassigntatiën in omloop	„	395.958,40	
Rek.-Cour. f Het Rijk	f	3.200.991,11	
saldo's: Anderen	„	36.411.068,49	
			39.612.059,60
Diverse rekeningen			11.800.897,44
	f	905.119.716,91	
Beschikbaar metaalsaldo	f	286.132.013,17	
Op de basis van 2/3 metaaldekking	„	115.610.560,17	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„	1.430.660.065,—	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
17 Dec. '28	67.082	367.496	812.599	40.008	286.132	53 1/2
10 „ '28	67.241	367.496	826.689	38.064	283.182	53
3 „ '28	67.243	367.496	854.817	36.989	277.240	51
26 Nov. '28	67.256	367.512	818.295	38.858	284.822	53
19 „ '28	67.260	367.511	824.521	37.118	283.962	53
12 „ '28	67.265	367.511	835.339	29.422	283.018	53
19 Dec. '27	67.790	322.287	789.215	85.452	242.755	48
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's		Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
17 Dec. 1928	66.217	—	95.708	220.356	36.004	
10 „ 1928	69.332	—	98.385	218.723	37.005	
3 „ 1928	73.644	—	119.233	215.711	40.597	
26 Nov. 1928	73.711	—	98.354	206.757	43.314	
19 „ 1928	82.560	—	103.066	194.669	46.047	
12 „ 1928	91.062	—	111.327	188.256	35.958	
19 Dec. 1927	120.676	—	127.186	158.178	73.763	
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509	

¹⁾ Op de basis van 2/3 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.**SURINAAMSCHE BANK.**

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
10 Nov. 1928..	776	1.542	654	1.066	446
3 „ 1928..	935	1.659	678	1.059	450
27 Oct. 1928..	935	1.491	547	1.062	419
20 „ 1928..	935	1.453	643	1.059	437
13 „ 1928..	936	1.523	691	1.068	463
12 Nov. 1927..	1.120	1.530	686	845	525
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.**JAVASCHE BANK.**

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud		Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
15 Dec. 1928	188.700		314.800	57.400	39.820	
8 „ 1928	188.400		315.700	62.700	37.040	
1 „ 1928	188.000		312.500	64.300	37.280	
17 Nov. 1928	170.934	16.673	319.651	69.375	31.997	
10 „ 1928	170.878	16.778	323.469	65.432	32.096	
3 „ 1928	170.965	16.500	320.963	65.259	32.976	
27 Oct. 1928	171.121	16.229	320.662	62.750	33.985	
17 Dec. 1927	178.766	16.913	323.589	51.347	120.978	
18 Dec. 1926	197.728	153.367	325.568	68.004	147.645	
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾	

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
15 Dec. 1928	156.200		***	51	
8 „ 1928	160.600		***	50	
1 „ 1928	164.400		***	50	
17 Nov. 1928	8.627	38.580	107.611	50.958	48
10 „ 1928	8.526	37.274	105.763	53.931	48
3 „ 1928	7.798	36.583	103.350	55.109	49
27 Oct. 1928	8.861	32.677	99.936	58.538	49
17 Dec. 1927	12.740	24.804	117.708	28.683	52
18 Dec. 1926	11.684	21.912	89.884	51.141	57
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 2/3 metaaldekking.**BANK VAN ENGELAND.**Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.¹⁾

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
12 Dec. 1928	157.191	374.821	41.833	11.186	17.009
5 „ 1928	158.545	371.456	46.375	10.904	19.600
28 Nov. 1928	159.846	367.001	52.088	13.586	20.215
21 „ 1928	162.085	132.802		34.757	
14 „ 1928	162.467	133.344		39.460	
7 „ 1928	164.989	133.936		39.690	
14 Dec. 1927	149.909	137.249		54.744	
22 Juli 1914	40.164	29.317		33.633	

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ²⁾
			Bankers	Other Accounts		
12 Dec. '28	59.107	7.629	67.419	36.727	423.701	37 29/32
5 „ '28	63.870	8.691	78.040	36.893	47.089	38
28 Nov. '28	52.180	21.452	62.379	37.185	52.845	43 5/8
21 „ '28	48.340	14.898	99.472		49.032	42 13/16
14 „ '28	44.358	15.543	99.417		48.873	42 1/2
7 „ '28	44.553	17.739	99.589		50.804	43 1/4
14 Dec. '27	41.309	8.721	101.842		32.410	29 5/16
22 Juli '14	11.005	13.736	42.185		29.297	52

¹⁾ Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. ²⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.**BANK VAN FRANKRIJK.**

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
30 Nov. '28	31.600	732	13.386	22.116	18.865	2.283	3.200
23 „ '28	31.214	732	13.609	23.652	18.851	2.123	3.200
16 „ '28	30.852	732	13.890	22.613	18.819	2.203	3.200
9 „ '28	30.830	732	13.904	23.121	18.692	2.225	3.200
1 Dec. '27	5.545	343	58	2.087	7	1.699	—
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
30 Nov. '28	5.930	2.882	62.660	7.560	5.016	6.119
23 „ '28	5.930	1.237	60.999	8.014	5.022	7.032
16 „ '28	5.930	1.324	61.410	8.134	5.026	5.629
9 „ '28	5.930	1.253	61.955	8.161	4.832	5.786
1 Dec. '27	—	24.561	55.465	45	—	10.221
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. ²⁾ Sluitpost activa.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 17 December 1928.

Na de eerste dagen van heftige fluctuaties in de markt te New York is een zekere mate van rust teruggekeerd. Blijkens de politiek van de Federal Reserve Banks zou het niet in de bedoeling liggen een periode van extra duur geld in het leven te roepen en in verband hiermede is een vrij aanmerkelijk herstel van het algemeene koerspeil ingetreden. Desondanks is een goed deel van de winsten, welke na de verkiezing van Hoover zijn ontstaan, weder verloren gegaan. Inmiddels schijnen tal van fondsen in kapitaalcrachtige handen te zijn gekomen, de fluctuaties in de laatste dagen van de berichtsperiode zijn dan ook veel kleiner van omvang geworden. De ondergrond van de markt is tamelijk vast gebleven, mede als gevolg van de berichten uit de nijverheid, welke van een onverminderde activiteit gewag bleven maken.

Te Londen is de markt onregelmatig, doch over het algemeen nogal zwak geweest. De ziekte van den koning heeft hierbij grooten invloed uitgeoefend. Daarnaast golden als factoren voor een gedrukte tendenz de stemming in Wallstreet en de nadering van het einde van het jaar. Groote aandacht heeft de emissie van aandelen in de Fordfabrieken getrokken; de aanbidding werd vele malen overteekend en de eerste handel in de aandelen vond plaats met een vrij groot agio. Voor het overige is de markt stil geweest; beleggingspapieren konden zich herstellen na een aanvankelijk lusteloze houding en ook vele inschrijvingen op obligaties hebben een goed onthaal gevonden. Desniettemin heeft men eenige voorzichtigheid bij dergelijke aanbiedingen aan den dag gelegd; alleen de als zeer goed beschouwde fondsen werden bij de emissies overteekend.

Te Berlijn heeft men wel eenigen invloed ondervonden van de gewijzigde houding van de markt te New York. Men vreesde, dat men in Duitschland onaangename gevolgen zou kunnen ondervinden van een eventueelen druk op de Amerikaanse geldmarkt en is diensgevolge hier en daar overgegaan tot verkoop van fondsen, waarbij aandelen I.G. Farbenindustrie vooraan hebben gestaan. Later echter is een herstel ingetreden, allereerst voor aandelen Farbenindustrie, doch ook voor Reichsbank, Polyphon, voor aandelen in brouwerijen, distilleerderijen, enz. De verbetering kon niet tot het einde der berichtsweek worden gehandhaafd, omdat de stijvere geldmarkt eenige terughouding in het leven heeft geroepen.

De markt te Parijs heeft een vrij onafhankelijk verloop gehad. De buitenlandsche beurzen, zelfs de Amerikaanse markt, hebben geen invloed uitgeoefend en ook de onverkwalijkte gebeurtenissen, welke zich hebben voorgedaan ten aanzien van de Gazette du Franc et des Nations en van den oud-minister Klotz vermochten niet een lusteloze stemming te voorschijn te brengen. Weliswaar zijn geen groote voordeelige koersverschillen voorgekomen, doch de ondertoon was optimist. Fransche Rente bleef prijshoudend. Een uitzondering hebben aandelen in kunstzijdefabrieken gevormd, welke, als gevolg van de prijsdaling van het fabrikaat, een achteruitgang van het koerspeil te zien hebben gegeven.

Ten onzent is de markt bijzonder stil gebleven, doch met een vasten ondergrond. De beleggingsmarkt heeft slechts onbelangrijke verschillen te zien gegeven; voor inheemsche staatsfondsen bestond eenige vraag, doch deze kon gemakkelijk door het aanbod worden bevredigd. 6 % Ned. Werk. Schuld 1922: 103³/₄; 4¹/₂ % Ned. Werk. Schuld 1917: 100¹⁵/₁₆, 100³/₄; 4¹/₂ % Ned. Indië 1926: 99⁵/₈, 99⁷/₈; 5 % Brazilie 1903: £ 100: 84¹/₈, 84³/₄; 8 % Sao Paulo 1921: 105¹/₄.

Een opmerkelijk verloop hebben suikeraandelen gehad. Over het algemeen hebben deze papieren zich op den achtergrond bewogen, doch tegen het einde van de berichtsperiode viel bijzondere belangstelling waar te nemen, welke in verband werd gebracht met geruchten omtrent den verkoop van het restant van suikeroogst 1928. Ter beurze heeft men dit gerucht — dat later werd bevestigd — als een gunstig symptoom beschouwd. Later evenwel is een reactie ingetreden, omdat de verkoopprijs niet bekend was gemaakt en men geneigd was te veronderstellen, dat de bedongen prijs geen aanleiding tot een stijging van de koersen kon geven. Dientengevolge is een goed deel van het behaalde voordeel weer teloor gegaan. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 153, 152¹/₂; H.V.A.: 676¹/₂, 681; Javasche Cultuur Mij.: 363¹/₂, 370; Krian: 214, 218¹/₂; Ned. Ind. Suiker Unie: 235, 241; Poerworedjo: 93, 96; Sindanglaet: 415; Tjepper: 682; Tjoekir: 495, 496.

Industriele aandelen zijn vrij sterk bewogen geweest. Voor aandelen in kunstzijdefabrieken is goede vraag ontstaan, zoodat na de daling van de voorgaande weken een herstel van eenige betekenis kon intreden. Voorts hebben certificaten Margarine Unie in het centrum der belangstelling gestaan, naar men meende te mogen veronderstellen, in verband met buitenlandse kooporders. Aandelen Calvé-Delft hebben deze beweging, zij het op eenigen afstand, gevolgd. Ook voor aandelen Philips Gloeilampenfabrieken is goede vraag aan den dag getreden, waardoor ook hier een vrij krachtig koersherstel plaats heeft kunnen vinden. Calvé Delft: 124, 124¹/₄; Centrale Suiker Mij.: 80, 79¹/₂; Hollandsche Kunstzijde Ind.: 191¹/₂, 193; Holl. Mij. t/h. maken van werken in gew. Beton: 275, 283¹/₂; Internationale Viscose: 95¹/₂, 95⁷/₈; Maekubee: 151⁵/₈, 157; Margarine Unie: 269, 283⁷/₈; Ned. Kunstzijdefabriek: 406¹/₂, 411; Philips Gloeilampenfabriek (Gem. Bez. v. Aand): 754¹/₂, 772¹/₄; Ougrée Marihay: 363, 365¹/₂; Separator: 168⁷/₈, 171³/₄; Zweedsche Lucifer Mij.: 422, 424.

In mijnnaandelen is handel ontstaan in aandelen Algemeene Exploratie Mij., waarbij het hoogtepunt echter niet behouden kon blijven. Krachtiger was de opwaartsche beweging in aandelen Singkep Tin en in aandelen Billiton; laatstgenoemde waren gevraagd, nadat door het verstrijken van den datum van inschrijving op de nieuwe aandelen de druk van den verkoop van claims van de markt was genomen. Alg. Exploratie Mij. 150³/₄, 152³/₄; Billiton 1e Rubriek: 622, 633; Boeton Mijnbouw Mij.: 218, 217¹/₂; Müller & Co's Mijnbouw Mij.: 101⁵/₈, 102; Redjang Lebong: 153; Singkep Tin Mij.: 329¹/₂, 347.

De petroleummarkt heeft, althans voor aandelen Koninklijke, goeden weerstand getoond. Het fonds kon enkele punten stijgen. De overige soorten hebben zich op den achtergrond bewogen bij vrijwel onveranderde noteringen. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 377, 383¹/₂; Gec. Holl. Petr. Mij.: 229, 228; Kon. Ned. Petr. Mij.: 399¹/₈, 402; Perlak Petroleum: 168¹/₂, 166; Peudawa: 30¹/₂, 29; Marland Oil: 42²⁷/₃₂, 42¹/₄.

De rubbermarkt bleef verwaarloosd, doch, waar van eenigen handel sprake is geweest, viel een tendenz tot stijgen op te merken. Dit was ook nog op den laatsten dag van de berichtsweek het geval, ondanks de toeneming van den voorraad te Londen met ongeveer 1150 ton. Men had echter een grootere toeneming verwacht en bovendien was de rubberprijs op dien dag juist iets beter. Amsterdam Rubber: 230¹/₄, 233¹/₄; Deli Batavia: 160¹/₂, 160³/₄; Hessa Rubber: 304, 303³/₄; Indische Rubber: 236, 233; Java Caoutchouc: 142, 139; Kali Telepak: 234; Kendeng Lemboe: 317¹/₂, 315¹/₄; Majanglanden: 289, 290; Ned. Ind. Rubber & Koffie: 265¹/₄, 268; R'dam Tapanoei: 98, 99¹/₂; Serbadjadi: 181³/₄, 181¹/₂; Sumatra Caoutchouc: 165¹/₂, 162¹/₂; Sumatra Rubber: 179¹/₂, 178¹/₂; Ver. Ind. Cultuur Ond.: 127, 126⁵/₈; Intercontinental Rubber:

INDUSTRIELE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM

LONDEN

BERLIJN

PARIJS

KOPENHAGEN

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL / 25.000.000.—

VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES / 12.900.000.—

Financiering van den afzet van industriele producten.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	9/15 Dec. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	9/15 Dec. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe	56.229	2 111.793	2.161.698	—	63.155	43.124	2.174.948	2.204.822
Rogge	7.330	201.162	382.090	—	—	743	201.162	382 833
Boekweit	208	15.817	23.647	50	50	67	15.867	23.714
Maïs	27.663	995.695	1.315.235	860	206.525	243 439	1.202.220	1.558.674
Gerst	29.855	550.181	465.550	663	15.144	18 079	565.325	483.629
Haver	6.171	188.595	200.428	—	715	3.034	189.310	203.462
Lijnzaad	156	189.987	245.128	1.203	354.587	242.499	544.574	487.627
Lijnkoek	2.275	185.925	188.350	—	1.184	—	187.109	188.350
Tarwemeel	3.725	108 104	127.676	464	36.551	44.178	144.655	171.854
Andere meelsoorten	471	12.429	12.657	—	—	—	12 429	12.657

11²¹/₃₂, 11¹/₂.

Tabaksandeelen waren verdeeld. Tegenover een aangename stemming voor Sumatrasoorten — echter met bijzonder geringen handel — ontstond eenig aanbod voor de Javapapieren. Arendsburg: 655, 657; Besoeiki Tabak Mij.: 535, 525; Deli Batavia Mij.: 518³/₄, 523; Deli Mij.: 430, 436¹/₂; Ngoepit: 365, 375; Oostkust: 173, 175; Senembah: 503, 507¹/₂.

De scheepvaartafdeeling bleef kalm, doch vast, in verband met de iets betere houding van de vrachtenmarkt. Enkele fondsen, zooals Java-China-Japanlijn, Kon. Boot, Ned. Scheepvaart Unie, enz. werden uit de markt genomen. Holland-Amerika Lijn: 80¹/₈, 81; Java-China-Japan Lijn: 138¹/₈, 141¹/₂; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 90¹/₄, 93; Ned. Scheepvaart Unie: 208, 208³/₄; Nieuvelt Goudriaan: 119; Stoomv. Mij. Nederland: 197, 201.

Bankaandeelen waren verlaten en nagenoeg onveranderd. Amsterdamsche Bank: 187¹/₂, 187; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 65, 64¹/₄; Incasso Bank: 123¹/₂; Koloniale Bank: 238¹/₄, 241; Ned. Ind. Handelsbank: 160³/₄, 160¹/₄; Ned. Handel Mij. (C. v. A.): 170, 170³/₄; R'damsche Bankverg.: 105⁷/₈, 106¹/₄; Twentsche Bank: 140, 140¹/₂.

De Amerikaansche markt was verdeeld; men heeft de voorkeur gegeven aan spoorwegaandeelen, doch ook hier is weinig omgegaan. Anaconda Copper: 200, 208¹/₂; Studebaker: 74¹/₄, 72⁵/₈; U.S. Leather: 33¹/₈, 33³/₄; U.S. Steel Corp.: 156¹/₂, 153³/₈; Atchison Topeca: 191³/₄, 190³/₄; Baltimore & Ohio: 119¹/₂, 118¹/₂; Erie: 63¹/₄, 67³/₈; Missouri Kansas & Texas: 51¹/₄, 51; St. Louis & San Francisco: 115¹/₄, 116¹/₄; Union Pacific: 207³/₄, 210; Wabash Railway: 73¹/₁₆, 72⁹/₁₆.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

18 December 1928.

De tarwemarkt heeft ook deze week weder sterk onder den invloed gestaan van de oogstresultaten van het Zuidelijk halfrond. Zoowel in Argentinië als in Australië gaat het oogsten naar wensch en in beide landen zijn de eerste dorschresultaten zeer bevredigend. Speciaal in Argentinië wijst alles er bij voortduring op, dat een record-oogst zal worden binnengehaald. Wel hoorde men deze week van tijd tot tijd gewagen van regen en hagel, die in Argentinië de oogstwerkzaamheden belemmerden, doch tevens wordt bericht, dat opbrengst en kwaliteit der tarwe daardoor niet zijn geschaad. Reeds geruimen tijd is in Europa de vraag naar tarwe op verwijderde posities klein, omdat men in de invoerlanden met het vooruitzicht van een scherp concurrentiestrijd tusschen Argentinië en Canada de kans op verdere prijsverlaging voorzie. Het oogenblik, waarop die strijd zich bij den aanvang der Argentijnsche verschepingen ten volle zal gaan ontwikkelen, komt steeds nader en in verband daarmee bleek uit alles, ook weder deze week, dat in Europa het vertrouwen in de tarweprijzen niet groot is. Meer en meer verbreidt zich echter ook de meening, dat de prijzen nu wel op een peil zijn aangekomen, waarop men tot inkoop kan overgaan. Zoo is er in den loop der laatste week vrij wat nieuwe Plata-tarwe naar Duitschland verkocht en ook Scandinavië en Italië, welk laatste land anders niet bij voorkeur Plata-tarwe koopt, hebben deze week wegens de lage prijzen vrij belangrijke inkoop gedaan. Steun ondervindt tevens de opvatting, dat op nog lagere tarweprijzen niet al te sterk moet worden gerekend, van de wijze, waarop zich in Canada en de Vereenigde Staten de tarweprijzen nu reeds zoo lang op vrijwel hetzelfde peil weten te handhaven. In deze week zijn er weder enkele dagen met vastere markten te Winnipeg en Chicago voorgekomen, hetgeen ertoe leidde, dat de Canadeesche tarwepool, zoowel op het vasteland als in Engeland flinke hoeveelheden Manitoba's kon plaatsen. Als regel echter zijn de geheele week de zaken naar Europa niet groot geweest ondanks een kleine afname in de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheid tarwe. Deze verminderde eenigszins en bedroeg op 15 December nog 6.4 mil-

lioen quarters. Dat bij de groote verschepingen uit Argentinië toch eenige vermindering in den zeilenden voorraad intrad is het gevolg van de omstandigheid, dat uit Noord-Amerika ook nu weder niet veel tarwe naar Europa verladen is, hetgeen voornamelijk in verband staat met het sluiten der scheepvaart op de St. Laurens. Dat ondanks de in alle uitvoerlanden aanwezige of bijna aanwezige groote hoeveelheden tarwe, de prijzen althans in Noord-Amerika zich nu zoo lang goed handhaven hangt zeker ook samen met de voortdurende vraag naar buitenlandse tarwe in Britsch-Indië, waarheen ook deze week weder een aantal ladingen Australische tarwe verkocht zijn. Ook het feit, dat Centraal- en Zuid-Oostelijk Europa nauwelijks meedoen aan verschepingen over zee via de Roemeensche Donauhavens, zoodat zelfs Griekenland koper is voor Manitoba-tarwe, werkt ertoe mede, dat er nog steeds geen verlaging van beteekeenis in de Canadeesche tarweprijzen intreedt, ook al kunnen binnenkort van het Zuidelijk halfrond zulke groote verschepingen worden verwacht. Overigens schijnt de Argentijnsche regeering maatregelen te ontwerpen om de tarweprijzen voor verdere verlaging te behoeden. In den loop dezer week is aan de Argentijnsche termijnmarkten de tarweprijs niet sterk meer gedaald, maar op enkele dagen van prijs herstel volgde daar toch steeds weder een verlaging. Op 17 December sloten beide markten 5 centavos per 100 KG. hooger dan een week tevoren. Te Chicago is December-tarwe 1³/₄ dollarcent in prijs gestegen, doch voor de verdere termijnen evenals voor de noteeringen aan de termijnmarkt te Winnipeg bedroeg de verhooging ongeveer 1¹/₂ cent.

In de dagbladders hebben berichten de ronde gedaan omtrent onderhandelingen, welke Nederlandsche graanfirma's zouden voeren met Rusland met het oog op toekomstige Russische inkoop van tarwe, maar veel waarde heeft de handel tot nog toe aan die geruchten niet gehecht. In Centraal-Europa klaagt men nog altijd over den slechten afzet van broodgraan en in Zuid-Slavië schijnt zelfs de graanhandel het wegens gebrek aan zaken den laatsten tijd hard te verantoorden te hebben. Hetzelfde is trouwens ook het geval in Roemenië, welks graanexport den laatsten tijd, afgezien van overigens niet groote hoeveelheden gerst, van weinig beteekeenis is.

Rogge wordt in de Europeesche invoerlanden nog altijd zeer weinig van overzee betrokken en de verschepingen uit Noord-Amerika waren ook deze week weder van zeer weinig beteekeenis. De eigen roggeoogsten in de landen van Noordwestelijk Europa voldoen nog steeds gemakkelijk in de behoefte en bovendien wordt daar nog altijd veel rogge als veevoeder gebruikt. De rogge-prijzen aan de termijnmarkt te Chicago hebben deze week na een op 11 December ingetreden prijs herstel slechts weinig gefluctueerd. Het slot op den 17den was ongeveer 1¹/₂ dollarcent per 56 lbs. hooger dan een week tevoren.

De houding der maïsmarkt in Europa is nog steeds zeer weinig bevredigend, omdat de vraag naar maïs bij voortduring belemmerd wordt door de lage prijzen van broodgraan en tevens door het feit, dat gerst zooveel goedkoper te krijgen is dan maïs. Zoowel op het vasteland als in Engeland is de vraag naar maïs onvoldoende en nadat ook deze week weder op enkele dagen stoomende Platamaïs en Platamaïs op aflading in wat ruimere mate werd gekocht, en iets hooger betaald dan te voren, bleek toch telkens daarna de vraag weder onvoldoende om de prijzen te handhaven. Zoo is ook aan de Argentijnsche termijnmarkten de prijsdaling, welke reeds aan het einde der vorige week begonnen was, verder voortgegaan, hetgeen vooral veroorzaakt werd door onvoldoende belangstelling voor de in Europa arriveerende partijen evenals voor spoedige verscheping. Hetzelfde geldt ook voor maïs uit Zuid- en Oost-Afrika, doch Noord-Amerika heeft slechts weinig druk op de markt geoeffend, omdat ook op dagen van flauwere markten te Chicago toch telkens weder Noord-Amerikaansche maïs, die vroeger op December en ook op Januari aflading naar Europa was verkocht, door de Amerikaansche verkoopers werd

teruggekocht. Daarbij is tenslotte maïs te Chicago weder vaster gelopen, terwijl deze week de Noord-Amerikaansche maïsverscheppingen zelfs kleiner waren dan in de vorige, terwijl juist verwacht was, dat die zich al spoedig sterk zouden uitbreiden. Die terug-verkopen naar Noord-Amerika en de vastere stemming aan de markt te Chicago hebben op enkele dagen in Engeland en op het vasteland geleid tot meer zaken in spoedige Noord-Amerikaansche maïs en ook bij de verbruikers werd daardoor nu en dan meer belangstelling gewekt. Dit alles is gedeeltelijk veroorzaakt door het Noord-Amerikaansche maandbericht per 1 December volgens hetwelk de opbrengst van den maïsogst der Vereenigde Staten 2.84 milliard bushels zou bedragen, terwijl die een maand geleden op 2.895 milliard werd geschat. De oogst van het vorige jaar heeft 2.786 milliard bushels bedragen. Van Platamaïs kan van een verbeterde stemming niet worden gesproken, ofschoon ook daarvoor de prijzen in Argentinië gedurende de laatste dagen een niet onbelangrijk herstel ondergingen. De vraag voor oude Platamaïs is namelijk ook aan het einde der week niet verbeterd. Voor den nieuwen maïsogst zijn in Argentinië de vooruitzichten uitstekend en niet slechts wordt nieuwe maïs aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario zeer veel lager genoteerd dan oude, maar aan het prijsherstel der laatste dagen heeft zij slechts weinig meegedaan. Zaken in Platamaïs van den nieuwen oogst naar Noordwestelijk Europa komen nog steeds zeer weinig voor, doch in Centraal-Europa en Italië worden zulke zaken wel gedaan. Het prijsherstel der laatste dagen aan de Argentijnsche termijnmarkten heeft den maïsprijs daar op 17 December weder gebracht op vrijwel hetzelfde peil als een week tevoren. Te Chicago vond een stijging van $1\frac{1}{2}$ à 2 dollarcent per 56 lbs. plaats.

Voor gerst is de markt vrij vast geweest, hetgeen heeft samengehangen met eenige prijsstijging aan de termijnmarkt te Winnipeg en het minder sterke aanbod van voergerst uit de Vereenigde Staten en Canada. Ook is er uit die exportlanden deze week minder gerst verscheept dan tevoren, hetgeen samenhangt met het feit, dat de meeste der in de afgelopen maanden afgesloten contracten nu vervuld zijn. Ter verscheeping in de voorjaarsmaanden is lang niet zooveel gerst uit Noord-Amerika verkocht als op de herfstmaanden het geval is geweest. De vraag naar voergerst is deze week weliswaar niet levendig geweest, maar er zijn toch naar Duitschland en Nederland geregeld zaken gedaan, speciaal van Canada, waarbij stijgende prijzen werden betaald. In Engeland echter was de belangstelling deze week niet groot. Hamburg toonde wat meer kooplust voor stoomende Donaugerst, doch overigens vinden daarin slechts weinig zaken plaats. De verscheppingen van gerst uit Roemenië zijn echter ook slechts klein en nog altijd kan men er daar niet toe besluiten om gerst af te geven tot de in West-Europa bedingbare prijzen. Zoolang die hooger blijven dan voor Noord-Afrikaansche en Noord-Amerikaansche soorten kan op een ruimeren afzet van Donaugerst niet worden gerekend. In den loop der week is Decembergerst aan de termijnmarkt te Winnipeg $2\frac{1}{2}$ dollarcent per 48 lbs. in prijs gestegen en de Mei-termijn $1\frac{1}{2}$ cent.

Voor overzeesche haver was de belangstelling in Europa ook deze week weder zeer beperkt. Haver uit Argentinië en Chili wordt in Engeland wel gekocht, doch de hoeveelheden waren slechts klein. Aan de termijnmarkt te Buenos Aires is haver, na de prijsdaling der vorige week, niet verder in prijs gedaald. De opbrengststraming van het Washingtonsche maandbericht wijst voor haver op een ruimen oogst, doch de prijzen aan de termijnmarkt te Chicago hebben zich goed kunnen handhaven, waarschijnlijk gedeeltelijk wegens de prijshoudende stemming voor maïs.

SUIKER. NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96° Centrifugals loco
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per December	Cuba's 96° c.i.f. Febr./Maart	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
17 Dec. '28	f 14 $\frac{1}{8}$	27/3	11/4 $\frac{1}{2}$	10/2 $\frac{1}{4}$	3,96
10 Dec. '28	" 14 $\frac{1}{8}$	27/3	11/4 $\frac{1}{2}$	10/3	3,93
17 Dec. '27	" 18 $\frac{3}{16}$	32/6	13/9	13/1 $\frac{1}{2}$	4,65
17 Dec. '26	" 22 $\frac{3}{16}$	38/-	18/1 $\frac{1}{2}$	15/10 $\frac{1}{2}$	5,08
	ruw-suiker basis 88°				
4 Juli '14	f 11 $\frac{13}{32}$ basis 99° f 14 $\frac{13}{32}$ ¹	18/-	—	—	3,26

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week kalm en prijshoudend gestemd.

In Amerika bleef de prijs voor ruw-suiker vrijwel de geheele

week gehandhaafd op 2.3/16 dc. c. & fr. New York op basis van Cubasuiker, terwijl de termijnmarkt nagenoeg geen fluctuaties aantoonde en als volgt sloot:

Dec. 2.09; Jan. 2.05; Mrt. 2.13; Mei 2.20 en Sept. 2.30. De laatste noteering voor Spot Centrifugals was 3.96 dc.

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. waren 31.000 tons, de versmeltingen 50.000 tons tegen 51.000 tons in 1927 en de voorraden 171.000 tons tegen 198.000 tons.

De laatste Cuba statistiek is als volgt:

	1928 Ton	1927 Ton	1926 Ton
Cubaansche prod. tot 11 Dec.	4.037.833	4.508.521	4.884.658
Consumptie	90.797	155.000	152.500
Weekontv. afscheephavens...	26.056	13.306	14.524
Totaal sedert 1 Jan.	3.838.875	4.213.652	4.702.007
Weekexport	68.318	30.441	45.564
Totale export sedert 1 Jan. ...	3.553.895	3.886.094	4.539.068
Voorraad afscheephavens....	244.470	327.558	162.939
Voorraad Binnenland	148.671	139.869	30.151

In Engeland was de handel op de termijnmarkt zeer beperkt zonder noemenswaardige prijsfluctuaties. De ruw-suikermarkt sloot als volgt:

Dec. .. Sh.	9/7 $\frac{1}{2}$	Aug.	Sh. 9/11 $\frac{1}{4}$
Maart ..	9/7 $\frac{1}{4}$	Sept.	" 9/11 $\frac{1}{4}$
Mei ..	9/8 $\frac{1}{4}$	Dec.	" 10/1 $\frac{1}{2}$

De Board of Trade statistiek wordt met de volgende cijfers bekend gemaakt:

	Nov. '28 Tons	Nov. '27 Tons	J.N. '28 Tons	J.N. '27 Tons
Import Ruw-suiker....	135.087	97.267	1.548.961	1.059.080
" Geraffineerd ..	7.349	34.110	209.325	430.558
Totaal.....	142.416	131.377	1.758.286	1.489.638
Voorraad Binnl. biets.	41.600	30.250	—	—
Voorraad in entrepôt..	142.900	175.100	—	—
Tot. "Duty Paid" suiker	156.779	125.497	1.680.337	1.425.963
Totale export	10.998	6.030	78.656	85.219

In Duitschland is het sedert eenigen tijd hangende voorstel tot verhooging der invoerrechten op Mk. 25.— per 100 KG. met gelijktijdige vaststelling van den binnenlandschen maximumprijs van Mk. 21.— per 50 KG. thans door den Rijksdag aangenomen. Veel invloed op den gang van zaken heeft dit echter nog niet gehad.

Uit Java wordt gemeld, dat de Visp. het restant witte suiker van den ditjarigen oogst (ca. 295.000 tons) tot geheimen prijs verkocht.

De tweedehands markt was gedurende de afgelopen week prijshoudend gestemd en prijzen trokken voor alle posities ongeveer f 3/16 aan.

Het eindrendement van 146 fabrieken bedroeg dit jaar ca. 20 % meer dan verleden jaar.

Willett & Gray's gespecificeerde eerste raming voor den wereldoogst 1928/29 wordt in dit Nummer onder „Aanteekeningen" gepubliceerd.

Hier te lande was de handel op de termijnmarkt deze week uiterst beperkt. Wegens December aanbod werd eenige druk op de prijzen uitgeoefend. De markt sloot kalm op de volgende noteeringen: Dec. f 13 $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$; Mrt. f 13 $\frac{7}{8}$ —f 14 $\frac{1}{8}$; Mei f 14 $\frac{1}{8}$ —f 14 $\frac{3}{8}$; Aug. f 14 $\frac{3}{8}$ —f 14 $\frac{5}{8}$ (verhandeld tot f 14 $\frac{1}{2}$). De omzet bedroeg 1450 tons.

KATOEN.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '28 tot 7 Dec. '28	Overeenkomstige periode	
		1927	1926
Ontvangsten Gulf-Havens.	6124	5563	7627
" Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	839	482	1158
" "t Vasteland etc.	2324	2394	2766
" " Japan.....	770	536	625

Voorraden.
(In duizendtallen balen).

	7 Dec. '28	Overeenkomstig tijdstip	
		1927	1926
Amerik. havens.....	2324	2583	2967
Binnenland	1224	1341	1527
New York	21	214	112
New Orleans	353	498	667
Liverpool	447	603	696

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 12 December 1928.

De voornaamste gebeurtenis in de Amerikaanse katoenmarkt, was de publicatie van het slot Bureau-Rapport betreffende den ditjarigen oogst. De schatting van 14.373.000 balen werd algemeen als „bearish” beschouwd en prijzen daalden in New-York ongeveer 37 à 47 punten, terwijl Liverpool hedenmorgen 14 tot 16 punten hooger opende. De ginningcijfers, welke op Zaterdag gepubliceerd werden, bedroegen 12.561.000 balen, hetgeen beter was dan men algemeen verwacht had en een flauwere stemming in de markt tengevolge had. Men moet nu maar eens afwachten, welke invloed de hogere prijzen op den handel zal hebben met het oog op de hogere cijfers. Egyptische katoen heeft eveneens gefluctueerd. Er was een stijging van 40 punten voor F.G.F. Sakel in Liverpool op jl. Zaterdag en een daling van 60 op Maandag, terwijl gisteren de stijging 35 punten bedroeg, en hedenmorgen Liverpoolfutures 28 punten hooger openden. Locoverkoopen waren de vorige week gering met 33.000 balen.

In de Amerikaanse garenmarkt ging gisteren weinig om. De prijsreactie van het ruwe materiaal had tengevolge, dat er minder gekocht werd en de vraag naar twist en weft van alle soorten zich beperkte tot kleine hoeveelheden voor spoedig verbruik, daar koopers er de voorkeur aan gaven verdere ontwikkelingen af te wachten en zij in den tegenwoordigen toestand weinig vertrouwen hebben. In getwijnde garens zijn echter flinke hoeveelheden, zoowel voor de binnenlandsche markt als voor export, geplaatst. Naar Egyptische twist en weftgaren bestaat over het algemeen weinig vraag.

De fluctuaties van het ruwe materiaal en de angst over de ziekte van den koning vormen een beletsel voor den handel, terwijl de omzet zich beperkt tot dringende behoefte en kleine hoeveelheden. In Twistgarens zijn gedurende de afgelopen week enkele flinke posten geplaatst en is de vraag naar getwijnde garens voor Indië slechts gering geweest. Overigens zijn er over het algemeen slechts weinig zaken tot stand gekomen.

In de doekmarkt is sedert de publicatie van het Bureau-Rapport weer een week voorbij gegaan. Zooals wij boven reeds geconstateerd hebben, was het eerste resultaat een prijsdaling en zij, die zoo gelukkig geweest zijn 's Maandags te koopen, hebben zeker prijsconcessies kunnen bedingen. Sindsdien heeft de markt gereageerd en is vandaag weer ongeveer op dezelfde basis als voor de ontvangst van het rapport. Prijzen zijn vast en toonen neiging tot stijgen. Het is nog moeilijk de juiste positie vast te stellen. Enkele fabrikanten rapporteeren,

dat zij verdere zaken hebben afgesloten en geen redenen tot klagen hebben, terwijl in andere gevallen de vraag slechts gering is. De toon is echter gezond en in vele gevallen schijnt het slechts een kwestie van vertrouwen te zijn, of de tegenwoordige vraag inderdaad tot zaken zal leiden. De flauwere stemming tegen het einde van de vorige week als een gevolg van het Bureau-Rapport behoort thans weer tot het verleden.

Liverpoolnoteeringen Oost. koersen 4 Dec. 11 Dec.
5 Dec. 12 Dec. T.T. op Br.-Indië 1/6 ³/₈ 1/6 ³/₈
F.G.F. Sakellaridis 19.30 19.50 T.T. op Hongkong 2/0 ¹/₈ 2/0 ¹/₈
G.F. No. 1 Oomra 7.20 7.20 T.T. op Shanghai 2/7 ¹/₄ 2/7

KOFFIE.

Hoewel de houding van Brazilië in de afgelopen week wel iers vaster was en dientengevolge de termijnmarkten met kleine fluctuaties iets opliepen, waarna zij echter wederom ongeveer evenveel inzakten, bleef de stemming aan de Europeesche consumptie-markten — en daaronder niet in de laatste plaats aan de Nederlandsche markt — ongeanimeerd. De ondernemingslust, die toch meestal tegen het einde van het jaar niet van grooten omvang is, bleef ditmaal zeer gering en de iets verbeterde stemming in Brazilië had dan ook niet den minsten invloed op de loco-markt. Om koopers te vinden moest voor alle soorten beduidend onder de prijzen der productielanden worden afgegeven, en zelfs Palembang Robusta, die van Nederlandsch-Indië haast niet meer wordt aangeboden en waarvan in de meeste gevallen op het oogenblik slechts noteeringen inplaats van prijzen naar hier werden geseind, vond alleen belangstelling, wanneer de loco-prijs eenige centen onder die noteering was gesteld. Van Santos vooral laat de afzet zeer veel te wenschen over en het wordt hoe langer hoe duidelijker, dat het verbruik dezer hoofdsort door de toename van de productie der zoogenaamde zachte soorten en door de in verhouding tot die soorten te hooge prijzen, in de laatste jaren niet onbelangrijk heeft geleden.

Zoals reeds gezegd, was Brazilië iets vaster en de kost en vrachtaanbiedingen van Santos stegen dan ook in de afgelopen week ongeveer 1/6 per cwt., terwijl die van Rio slechts -/6 hooger liepen. De cif-aanbiedingen van Robusta uit Nederlandsch-Indië bleven dooreengenomen onveranderd.

Volgens telegram uit Brazilië bedroeg de voorraad, in het binnenland van Rio teruggehouden, op 30 November 608.000 balen tegen 714.000 balen op 31 October, hetgeen een vermindering beteekent van 106.000 balen.

De officieele loco-noteeringen bleven onveranderd 61 ¹/₂ ct.

STATISTISCH OVERZICHT

	TARWE Hard Winter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No. 2) loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer. No. 2) loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bé s. g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	
	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	\$	o/o	Sh.	o/o	£	o/o
Jaargemidd. 1925	17.20	100.0	13.07 ⁵	100.0	231.50	100.0	236.00	100.0	462.50	100.0	10.80	100.0	1.68	100.0	73/-	100.0	62.1/6	100.0
Januari 1926	*16.90	98.3	11.47 ⁵	87.8	190.25	82.0	184.25	78.1	370.75	80.2	10.05	93.1	1.51	89.9	70/-	95.9	59.3/-	95.3
Februari	*16.30	94.8	11.52 ⁵	88.1	174.00	75.2	175.00	74.2	353.00	76.3	10.20	94.4	1.80	107.1	70/6	96.6	59.12/-	96.0
Maart	*15.37 ⁵	89.4	11.47 ⁵	87.8	167.75	72.5	174.50	73.9	330.00	71.4	9.85	91.2	1.80	107.1	70/6	96.6	58.15/6	94.7
April	*16.10	93.6	11.45	87.6	177.50	76.7	194.75	82.5	335.75	72.6	10.00	92.6	1.80	107.1	70/6	96.6	57.7/6	92.4
Mei	*16.32 ⁵	94.9	11.00	84.1	168.50	72.8	192.50	81.6	334.50	72.3	13.10	121.3	1.93	114.9	73/-	100.0	56.9/6	91.0
Juni	*16.12 ⁵	93.7	11.12 ⁵	85.1	171.00	73.9	198.75	84.2	360.25	77.9	13.85	128.2	2.05	122.0	76/6	104.8	56.17/6	91.6
Juli	*16.20	94.2	12.17 ⁵	93.1	175.25	75.7	200.50	85.0	382.50	82.7	16.35	151.4	2.05	122.0	87/-	119.2	58.2/-	93.6
Augustus	15.35	89.2	11.82 ⁵	90.4	170.50	73.7	190.50	80.7	376.50	81.4	17.25	159.7	2.05	122.0	90/6	124.0	58.19/6	95.0
September	14.80	86.0	11.95	91.4	170.00	73.5	204.75	86.8	360.25	77.9	25.50	236.1	2.05	122.0	94/6	129.5	58.15/-	94.6
October	15.75	91.6	12.32 ⁵	94.3	175.50	75.8	218.75	92.7	367.75	79.5	31.10	288.0	2.0	122.0	118/-	161.6	57.6/6	94.0
November	16.02 ⁵	93.2	12.60	96.4	177.75	76.8	215.00	91.1	382.50	82.7	38.25	353.7	1.81	107.7	120/6	165.1	57.6/6	92.3
December	15.40	89.5	12.20	93.3	173.50	74.9	210.75	89.3	373.75	80.8	19.00	175.9	1.75	104.2	99/6	136.3	56.19/6	91.8
Januari 1927	15.22 ⁵	88.5	12.50	95.6	165.00	71.3	222.25	94.2	362.50	78.4	13.35	123.7	1.75	104.2	85/6	117.3	55.7/6	89.2
Februari	15.22 ⁵	88.5	13.05	99.8	167.00	72.1	230.00	97.5	373.75	80.8	12.10	112.0	1.70	101.2	83/6	114.4	54.16/-	88.3
Maart	15.05	87.5	12.70	97.1	164.50	71.1	219.25	92.9	354.75	76.7	11.25	104.2	1.26	75.0	81/-	111.0	55.17/-	89.9
April	14.80	86.0	12.82 ⁵	98.1	173.00	74.8	237.50	100.6	351.50	76.0	11.00	101.9	1.22	72.6	80/-	109.6	55.2/6	88.8
Mei	15.75	91.6	13.57 ⁵	103.8	172.75	74.6	258.25	109.4	373.75	80.8	10.95	101.4	1.22	72.6	74/-	101.4	54.14/-	88.1
Juni	15.60	90.7	13.20	101.0	175.25	75.8	245.00	104.2	372.75	80.6	11.00	101.9	1.22	72.6	70/-	95.9	54.2/6	87.2
Juli	15.10	87.8	12.05	92.2	171.50	74.1	235.75	99.9	367.75	79.5	11.10	102.8	1.22	72.6	70/-	95.9	53.19/-	86.9
Augustus	14.87 ⁵	86.5	11.45	87.6	178.50	77.1	252.50	107.0	368.25	79.6	11.05	102.3	1.22	72.6	69/-	94.5	55.5/6	89.0
September	14.70	85.5	12.15	92.9	179.50	77.5	233.25	98.8	369.50	79.9	10.90	100.9	1.22	72.6	65/-	89.0	54.13/-	88.0
October	13.72 ⁵	79.8	11.45	87.6	178.75	77.2	230.50	97.7	359.00	77.6	10.90	100.9	1.22	72.6	65/-	89.0	55.5/-	89.0
November	13.45	78.2	12.12 ⁵	92.7	184.75	79.8	233.25	98.8	349.75	75.6	10.65	98.6	1.22	72.6	65/-	89.0	59.1/-	95.1
December	13.40	77.9	12.57 ⁵	96.2	201.00	86.8	246.25	104.3	348.25	75.3	10.60	98.1	1.22	72.6	65/-	89.0	60.2/-	96.8
Januari 1928	13.50	78.5	12.70	97.1	207.50	89.6	247.75	105.0	361.00	78.0	10.30	95.4	1.22	72.6	65/-	89.0	62.-/-	99.9
Februari	13.80	80.2	12.87 ⁵	98.5	226.50	97.8	243.75	103.3	361.00	78.0	10.00	92.6	1.21	72.0	65/-	89.0	61.12/-	99.2
Maart	14.60	84.9	14.00	107.1	240.75	104.0	255.75	108.4	350.75	75.8	9.95	92.1	1.19	70.8	65/6	89.7	61.3/6	98.6
April	15.30	88.9	14.97 ⁵	114.5	239.50	103.5	261.00	110.6	358.25	77.5	10.05	93.1	1.19	70.8	66/-	90.4	61.14/6	99.4
Mei	15.30	88.9	15.47 ⁵	118.4	238.50	103.0	260.75	110.5	372.00	80.4	10.60	98.1	1.19	70.8	66/-	90.4	62.15/-	101.1
Juni	14.37 ⁵	83.6	14.27 ⁵	109.2	234.00	101.0	252.50	107.0	365.25	79.0	10.10	93.5	1.19	70.8	66/-	90.4	63.17/-	102.9
Juli	14.25	82.8	13.07 ⁵	100.0	246.75	106.6	241.00	102.1	359.75	77.8	10.10	93.5	1.19	70.8	66/-	90.4	62.18/-	101.3
Augustus	12.00	69.8	12.62 ⁵	96.6	214.75	92.8	226.75	96.1	350.75	75.8	10.05	93.1	1.21	72.0	66/-	90.4	62.10/6	100.7
September	11.65	67.7	11.57 ⁵	88.5	198.75	85.9	198.25	84.0	350.75	75.8	10.00	92.6	1.21	72.0	66/-	90.4	63.8/-	102.1
October	12.27 ⁵	71.4	12.27	93.8	218.50	94.4	189.50	80.3	360.75	79.1	9.95	92.1	1.19	70.8	66/-	90.4	65.12/-	105.7
November	12.32 ⁵	71.7	12.07 ⁵	92.4	227.25	98.2	185.50	78.6	386.25	83.5	10.20	94.4	1.18	70.2	66/-	90.4	67.18/-	109.4
3 December	12.35	71.8	12.00	91.8	221.00	95.5	178.00	75.4	385.00	83.2	10.15 ⁵	94.0 ⁵	1.18	70.2	66/-	90.4	68.15/-	110.8
10	12.40	72.1	11.85	90.6	222.00	95.9	180.00	76.3	380.00	82.2	—	—	1.18	70.2	66/-	90.4	68.2/6	109.7
17	12.40	72.1	11.90	91.0	220.00	95.0	183.00	77.5	370.00	80.0	10.10	93.5	1.18	70.2	66/-	90.4	68.10/-	110.4

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western vóór de invoering van Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

per ½ K.G. voor Superior Santos en 51½ ct. voor Robusta. De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 98/- à 99/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 100/6 à 102/6, terwijl zij van Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 77/9 à 78/-.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, December-verscheping, 40½ ct.; Benkoelen Robusta, December-verscheping, 40½ ct.; Mandheling Robusta, Dec./Jan. verscheping, 41½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Dec./Jan. verscheping, 52½ ct. alles per ½ KG., cif. uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
17 Dec.	\$ 15,45	\$ 14,60	\$ 13,93	\$ 13,—
10 „	„ 15,58	„ 14,40	„ 13,68	„ 12,75
3 „	„ 15,71	„ 14,94	„ 14,32	„ 13,42
26 Nov.	„ 15,76	„ 14,93	„ 14,24	„ 13,35

Rotterdam, 18 December 1928.

(Mededeeling van de Vereniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 7 ¹⁾	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4 ¹⁾	
17 Dec. 1928	340.000	28.950	1.173.000	33.500	5123/128
10 „ 1928	325.000	28.725	1.181.000	33.500	562/64
3 „ 1928	320.000	28.950	1.187.000	33.500	5125/128
19 „ 1927	376.000	23.275	1.082.000	31.000	6

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
15 Dec. 1928	50.000	1.501.000	153.000	3.850.000
17 Dec. 1927	88.000	2.266.000	121.000	5.121.000

¹⁾ In Reis.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 December in duizenden balen.

	1928	1927	1926	1925	1924
Voorraad in Europa ..	1.912	1.504	1.491	1.605	1.334
Stoomend { Brazilië ..	413	702	551	694	755
n. Europa { Oost-Indië ..	106	167	64	80	69
	2.431	2.373	2.106	2.289	2.158
Voorraad Ver. Staten	751	686	888	789	803
Stoomend naar Ver. Staten { Brazilië ..	493	708	763	602	555
	3.675	3.767	3.757	3.680	3.516
Voorr. in Pernambuco	10	—	—	—	—
„ „ Bahia	33	44	35	18	31
„ „ Victoria ..	94	123	—	—	—
„ „ Rio	319	279	260	247	377
„ „ Santos	1.138	1.152	727	1.183	1.707
„ „ Paranagua ..	—	—	—	—	—

Totaal *5.269 *5.365 *4.779 *5.128 *5.631

Op 1 November *5.332 *5.240 *4.849 *5.209 *5.759

Op 1 Juli *5.729 *4.720 *4.571 *5.085 *5.071

* Niet begrepen de binnen- voorraden in Sao Paulo.

De binnenlandsche voorraden te

	Santos	Rio de Janeiro
1 Juli 1924	4.592.000 balen	
1 Juli 1925	1.786.000 „	
1 November 1925	3.652.000 „	
1 December 1925	4.122.000 „	
1 Juli 1926	2.833.000 „	
1 November 1926	6.141.000 „	
1 December 1926	6.397.000 „	
1 Juli 1927	3.312.000 „	
1 November 1927	11.049.000 „	
1 December 1927	12.271.000 „	
1 Juli 1928	11.672.000 „	1.180.000 balen
1 November 1928	13.669.000 „	714.000 „

THEE.

In de afgelopen week vond op den 13en dezer de laatste Amsterdamsche theeveiling van dit jaar plaats. Bij een aanbod van circa 22.000 kisten Nederlandsch-Indische thee directe aanvoer, heerschte er een vaste stemming voor stof en klein-gruizige soorten, waarvan de prijzen dikwijls van 7 tot 9

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

TIN locoprijzen Londen per Eng. ton	KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.	WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.	WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.	RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.	SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.	KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per ½ K.G.	THEE Afl. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Suma- tratheep. ½ K.G.	Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100	Indexcijfer van The Economist, herleid v. 1913-1-5 = 100 tot 1925 = 100								
£	o/o	\$ cts.	o/o	pence	o/o	pence	o/o	Sh.	o/o	fl.	o/o	cts.	o/o	cts.	o/o		
261.17/-	100,0	23,25	100,0	55,00	100,0	29,50	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0
283.6/-	108,2	20,75	89,2	48,75	88,6	26,00	88,1	3,425	113,0	16,87 ⁵	90,0	57,5	93,7	103,5	122,5	98,7	93,4
286.3/-	109,3	20,55	88,4	46,50	84,5	25,00	84,7	2,7625	88,8	17,12 ⁶	91,3	58	94,5	103,5	122,5	96,1	92,3
285.14/-	109,1	19,40	83,4	47,50	86,4	25,50	86,4	2/5,125	81,8	16,37 ⁵	87,3	57,25	93,3	100,25	118,6	93,5	91,1
282.19/6	108,1	19,10	82,1	47,50	86,4	25,00	84,7	2/1,25	70,9	16,37 ⁵	87,3	54,25	88,4	97,5	115,4	92,3	90,4
268.14/6	102,6	18,95	81,2	47,50	86,4	24,25	82,2	1/10,5	63,2	16,50	88,0	55	89,6	102,25	121,0	92,3	89,4
268.13/6	102,6	18,45	79,3	47,50	86,4	24,00	81,4	1/8,375	57,5	16,62 ⁶	88,7	56	91,2	100	118,3	92,9	90,0
283.6/-	108,2	18,80	80,9	47,50	86,4	23,75	80,5	1/8,375	7,5	16,75	89,3	57	92,9	89,25	105,6	91,0	90,2
294.10/6	112,5	18,45	79,3	47,75	86,8	24,50	83,1	1/7,625	55,1	16,37 ⁵	87,3	57,75	94,1	—	—	89,7	92,2
307.19/6	117,6	17,35	74,3	48,75	88,6	25,25	85,6	1/8,125	56,5	17,25	92,0	57,25	93,3	87,75	103,8	90,3	94,7
314.14/6	120,2	13,25	57,0	47,50	86,4	24,75	83,9	1/8,875	58,6	17,87 ⁵	95,3	53,5	87,2	89,5	105,9	92,3	94,5
308.1/6	117,7	12,90	55,5	44,75	81,4	24,00	81,4	1/8	56,1	19,62 ⁸	104,7	51,625	84,1	85,25	100,9	94,8	93,3
307.-/6	117,3	12,60	54,2	44,75	81,4	24,50	83,1	1/6,5	51,9	21,87 ⁵	116,7	50	81,5	79,25	93,8	94,8	88,7
299.13/6	114,4	13,45	57,5	45,00	81,8	25,25	85,6	1/7,375	54,4	22,00	117,3	50	81,5	71	84,0	93,5	87,6
309.8/6	118,2	14,15	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	1/7,125	53,7	21,12 ⁶	112,7	48,75	79,4	71,25	84,3	94,2	89,5
312.15/-	119,4	14,25	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	1/8,25	56,8	20,62 ⁶	110,0	48	78,2	70	82,8	92,9	87,9
304.1/-	116,1	14,75	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	1/7,875	55,8	20,25	108,0	48	78,2	72,25	85,5	92,3	87,4
295.12/-	112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	1/7,75	55,4	20,25	108,0	47	76,6	86,5	102,4	93,5	88,9
296.9/6	113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	1/6	50,5	18,37 ⁶	98,0	47	76,6	81,25	96,2	96,1	89,3
289.15/6	110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	1/4,75	47,0	18,62 ⁶	99,3	47	76,6	84	99,4	97,4	89,2
292.-/6	111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	1/5,25	40,8	18,50	98,7	45,375	73,9	—	—	96,1	90,8
287.12/6	109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6	17,87 ⁵	95,3	44,25	72,1	94,5	111,8	96,8	90,0
264.2/6	100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0	16,87 ⁵	90,0	45,25	73,7	93	110,1	96,8	89,1
254.4/6	100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9	17,25	92,0	46	74,9	96	113,6	97,4	88,3
266.13/6	101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4	17,87 ⁵	95,3	46	74,9	89,25	105,6	97,4	88,0
255.1/-	97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/7,25	54,0	17,37 ⁵	92,7	46	74,9	84,5	100,0	98,7	86,7
233.10/6	89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75	89,3	46	74,9	79,5	94,1	96,8	87,4
233.17/6	89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	1/0,75	35,8	16,87 ⁵	90,0	47	76,6	79	93,5	98,1	88,4
234.6/-	89,5	20,65	88,8	54,50	99,1	33,00	111,9	-/9,375	26,3	16,87 ⁵	90,0	47	76,6	74,25	87,9	98,7	90,1
230.13/-	88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	-/9	25,3	16,62 ⁶	88,7	48,25	78,6	78,25	92,6	98,1	91,0
218.8/6	83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	-/9,25	26,0	15,75	84,0	49	79,8	73,25	86,7	98,7	88,3
211.19/-	80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	-/9,25	26,0	15,50	82,7	49,875	81,3	71,25	84,3	95,5	86,8
211.18/-	80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	-/9,25	26,0	16,00	85,3	51,875	84,5	67,75	80,1	92,9	85,0
214.7/6	81,9	18,55	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	-/8,5	23,9	15,87 ⁵	84,7	52,75	86,0	70,25	83,1	93,5	85,1
221.19/-	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	-/8,8	24,7	14,62 ⁶	78,0	53	86,4	73	86,4	94,2	85,1
232.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	-/8,625	24,2	14,00	74,7	53	86,4	75,75	89,6	95,5	85,5
241.12/6	92,3	20,40 ⁶⁾	87,7 ⁶⁾	47,00 ⁸⁾	85,5 ⁸⁾	28,25 ⁸⁾	95,8 ⁸⁾	-/8,4375	23,7	14,12 ⁶	75,3	53	86,4	76,5 ⁹⁾	90,5 ⁹⁾		
225.17/6	86,3	20,50 ⁷⁾	88,2 ⁷⁾	46,00 ⁹⁾	83,6 ⁹⁾	27,75 ⁹⁾	94,1 ⁹⁾	-/8,5	23,9	14,00	74,7	51,5	83,9				
224.12/6	85,8							-/8,625	24,2	13,87 ⁵	74,0	51,5	83,9				

de huidige officiële noteeringswijze (Jan. 1928). ³⁾ = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928). ⁴⁾ Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. ⁵⁾ 4 Dec. ⁶⁾ 7 Dec. ⁷⁾ 14 Dec. ⁸⁾ 6 Dec. ⁹⁾ 13 Dec

cents konden verbeteren. Gewone gruissoorten boekten prijsverhoogingen van 5 tot 8 cts., terwijl bladsorteringen onregelmatig waren en van enkele centen hooger tot evenveel lager werden afgedaan.

De middenprijs voor deze veiling wordt opgegeven met 76½ cts. per h. KG. in entrepôt of ¾ cts. hooger dan die der vorige veiling.

De middenprijs voor het geheele jaar 1928 bedraagt 75 cts. per h. KG., in entrepôt bij een totaal aanbod van 13.456.000 KG., waartegenover 1927 staat met 81¼ cts. over 14.712.000 KG.

De vastere marktstemming was een direct gevolg van de verbeterde statistische positie van de wereldmarkt.

De aanvoeren in het V. K. beliepen in November 60.8 miljoen lbs. of 12 miljoen lbs. minder dan in de overeenkomstige maand van verleden jaar, terwijl de afleveringen voor binnenlandsch verbruik 37.7 miljoen lbs. bedroegen of 1¼ miljoen lbs. meer dan in November 1927 en de afleveringen voor uitvoer 12 miljoen lbs., of bijna 5 miljoen lbs. boven verleden jaar.

De voorraden in entrepôt op ulto. November worden opgegeven als 224.7 miljoen lbs. of nog slechts 11 miljoen lbs. boven die van verleden jaar. Op ulto. October waren deze voorraden nog 24½ miljoen lbs., boven verleden jaar.

De noordelijk Britsch-Indische oogst wordt op ulto. November geraamd op 333 miljoen lbs. of nog slechts 5½ miljoen lbs. hooger dan verleden jaar.

Amsterdam, 17 December 1928.

COPRA.

De markt was gedurende de afgelopen week wederom flauw gestemd. Het aanbod van Indië blijft voortduren, speciaal van Ned. Ind. en Java fms Copra. Singapore blijft, tengevolge van Amerikaansche aankopen, nog boven pariteit.

De markt sluit met de volgende noteeringen:

Nederl. Indische fms, aflad. Dec./Jan.	f 29¾
" " " " Jan./Feb.	" 30/-
" " " " Feb./Mrt.	" 30¼

STEENKOLEN.

Karakteristiek voor de afneming van bedrijvigheid in South Wales is het sluiten door de Great Western Railway Co. van twee groote „docks” en het buiten werking stellen van alle tips aan de westzijde van een dock in Cardiff. Dooréengenomen zijn er gedurende dit jaar elken dag dertig kolentips ongebruikt geweest. Ziehier de cijfers der verladingen van de gezamenlijke South Wales ports:

1913	39.000.000 ton
1927	28.000.000 ton
1928 ±	26.000.000 ton (op basis van de cijfers voor de eerste elf maanden.)

In Westfalen is er, gedurende de uitsluiting in de ijzerindustrie, een uitval van productie geweest van ca. 9.000 ton kolen per dag.

In Holland zal de productie, op basis van het vermogen van dit oogenblik, welhaast 10 miljoen ton per jaar gaan bedragen.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 9.85
Durham	" 10.50
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	" 12.50
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians)	" 10.50
Yorkshire gewasschen Doubles	" 12.—
Westfaalsche Vettförder	" 13.75
" Vetstukken	" 15.—
" Smeenootjes	" 14.50
" Gasvlamförder	" 13.75
" Gietcokes	" 16.75
Hollandsche Eierbriketten	" 15.—

alles per ton van 1.000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10.10.

Markt prijshoudend.

IJZER.

Zonder bepaald levendig te zijn, is de stemming van de Belgische ruwijzermarkt nog steeds vast, terwijl de toestand op de Franche markt zeer bevredigend blijft. Het aspect van de Clevelandmarkt is nog allesbehalve gunstig te noemen, ook al zijn de vooruitzichten iets verbeterd.

Het Roheisenverband handhaaft zijn prijzen voor Januari. Volgens berichten in de vakpers zou het O. S. P. M. (Frankrijk), waarvan de overeenkomst met 31 December afloopt, voor 2 jaar verlengd zijn.

Het is moeilijk voor de staalmarkt een bepaalde tendens

aan te geven. De indruk wordt gewekt, dat er weinig zaken tot stand komen.

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

De afgelopen week toonde een belangrijke achteruitgang in het aantal bevrachtingen op de Noord-Amerikaansche vrachtenmarkt en de vrachtprijzen daalden iets. Een boot van middelmatige grootte werd bevracht van de Northern Range naar Havre of Duinkerken tegen 16 cents basis zwaar graan per December; naar Antwerpen of Rotterdam werd tegen 14¾ cents basis zwaar graan per Januari bevracht, naar Hamburg of Bremen een zeer kleine boot tegen 18 cents gerst per December. Van St. John werd afgesloten per half Januari naar de Middellandsche Zee tegen 19½ cents zwaar graan.

De verwachting, dat de suikermarkt van West-Indië deze week beter gestemd zou zijn, is niet vervuld; de vraag naar tonnage is slechts gering. Over het algemeen toonen de bevrachters slechts belangstelling voor booten van 5/7000 tons laden van Cuba naar de gebruikelijke U. K./Continent havens tegen 20/- per December/Januari. Niettegenstaande de tegenwoordige onbeteekenende vraag wordt echter een opleving van suikerbevrachtingen verwacht.

De vrachtenmarkt van La Plata was evenals de vorige week vast en betere vrachten werden betaald per December, Januari en Januari/Februari laden. Deze hogere vrachten hebben enkele reeders bewogen om in ballast uit te gaan. Dit zal wel geen invloed hebben op de markt voor Januari, maar zal mogelijk een verhooging der vrachten voor de latere maanden tegenhouden.

Voor salpeter-tonnage van Chili bestond een constante vraag. Een 6700 tonner, 10 %, werd bevracht naar Bordeaux/Hamburg Range (Rouaan en Nantes inbegrepen) tegen 30/6 met volle opties per Januari.

De Oostelijke markten waren deze week vast, ofschoon geen groote activiteit werd ten toon gespreid. Voor Soyaboonen van Vladivostock ging de grootste belangstelling uit voor prompte belading en per December werd 2000 ton ruimte geboekt naar Rotterdam en/of Hamburg tegen 40/-.

De uitgaande kolenvrachten van Engeland waren iets lager, speciaal naar Brazilië en La Plata.

RIJNVAART.

Week van 9 t/m. 15 December 1928.

De algemeene toestand bleef ongewijzigd. Er was weinig vraag naar scheepsruimte, welke steeds ruimschoots voldoende beschikbaar bleef. De stemming bleef lusteloos. De vrachten bedroegen: voor erts naar de Ruhrhavens f 0,40/50 met ¼ en ½ lostijd, voor ruwe producten naar Mannheim f 0,90/1,— met ¼ en ½ lostijd. Voor sleeploon betaalde men maximum f 0,55 en minimum f 0,45 Tarief.

De waterstand bleef vallend. Naar den Bovenrijn werd op ± M. 2,20 à M. 2,30 en naar den Benedenrijn op vollen diepgang afgeladen. In de Ruhrhavens bleef de situatie eveneens ongewijzigd. De vracht voor Exportkolen bedroeg M. 1,20 inclusief sleeploon per ton.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,—.

Gebonden f 4.75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van

f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hoogweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postchèque en girorekening No. 8408, Rotterdam.

Nederlandsche Handel-Maatschappij

Amsterdam

Gestort Kapitaal f 80.000.000,— Statutaire Reserve f 40.000.000,—

AGENTSCHAPPEN TE ROTTERDAM EN 'S-GRAVENHAGE

Rente voor Deposito's:

Direct opvorderbaar	2	%	per jaar	6 maanden opzegging	4	%	per jaar
1 maand opzegging	3	%	" "	12 " " " "	4½	%	" "
3 maanden opzegging	3½	%	" "	Voor andere en VASTE termijnen, zoomede voor groote bedragen rentevergoeding nader overeen te komen.			

SAFE-DEPOSIT

A. E. C. VAN SAARLOOS,

Balanslezen

Handleiding voor fondsenbezitters, directeuren en commissarissen van Naamlooze Vennootschappen en studeerenden in de Handelswetenschappen.

Tweede druk f 2.90

Productiekostenverrekening en Wetenschappelijke Bedrijfsleiding

Leidraad voor Fabrikanten, Ingenieurs en Accountants f 3.50

HANDELSECONOMISCHE BOEKERIJ

Deel I. Dr. PAUL FELDKELLER,

Het denken in de koopmanspractijk

Leidraad voor het logisch denken in het dagelijks leven f 1.75

Deel II. J. F. HALKEMA KOHL,

Het Betalingsverkeer f 1.90

NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-MIJ — ROTTERDAM

Waarom adverteeren in,
en 'n exempl. koopen van

KELLY'S DIRECTORY?

Omdat deze uitgave jaarlijks wordt gekocht en geraadpleegd door tienduizende groote firma's over de geheele wereld, en U, wanneer Uw naam daarin opvallend is gedrukt, voortdurend exportaanvragen zult ontvangen.

Op Uw beurt vindt U er de adressen in van alle handelslichamen, welke in Uw artikel belang stellen, zoodat de gelegenheid om het aantal Uwer relaties uit te breiden, voor het grijpen ligt.

Wanneer U *Exporteur, Importeur, Fabrikant* of *Groothandelaar* is, moogt U niet nalaten zich ten minste van de uitstekend bekend staande Kelly's Directory op de hoogte te stellen. Vraagt kosteloos prospectus of bezoek van een vertegenwoordiger aan

NIJGH & VAN DITMAR'S
UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
WIJNHAVEN 113 — ROTTERDAM
TELEFOONNUMMER 7843

Practisch Administratieboek voor Huisseigenaren

Prijs gecartonneerd f 2.25

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam.

How to write an English Business Letter door

J. E. BERRINGTON

Prijs f 1.90

NIJGH & VAN DITMAR'S
UITG.-MIJ. ROTTERDAM

10 talen !**„Het grootste talenblad
van Europa”**

De Spiegel van Handel en Wandel

**De beste aanvulling
van alle taalstudie!**Hoofdredacteur: Dr. E. E. J. Messing
Walenburgerweg 49, Rotterdam
Administratie: Wijnhaven 113, R'dam**f 5.—** per jaar
proefnummer gratis

Florilegio de Prosistas Españoles

de los períodos romántico, realista, actual, con notas
biográficas y con una breve historia de la literatura
española, compilado y ampliamente anotado**POR J. B. KERPESTEIN**Profesor de la escuela superior de altos estudios comer-
ciales, de la escuela superior técnica y de la escuela de
comercio pública.

TOMO I y II

*Prijs per deel f 3.25***NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-MIJ — ROTTERDAM**

NIJGH & VAN DITMAR'S UITGEVERS-MIJ

ROTTERDAM

Wijnhaven 111-113

Tel. 7841-42-43-61

Belast zich met het
verzorgen van uit-
gaven en tijdschrif-
ten op elk gebied

Aardrijkskundig Woordenboek

der geheele aarde

door **CHR. H. VAN AKEN**

Prijs in linnen f 8.75

„ in halfleer f 10.-

Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam

Voorlezingen over Organisatie van den Handel

door **J. GROOTEN**

Prijs f 2,90

Alom verkrijgb. bij den Boekhandel en bij
NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-MIJ
ROTTERDAM**Naamlooze Vennootschap**

Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf Rotterdam

Scheepsbouw en Machinefabricage. Speciale inrichting
voor reparatiën van elken omvang. Vijf droogdokken
met lichtvermogen tot 46000 ton. ✕ Dwarshelling.
Drijvende kranen met een lichtvermogen tot 120 ton.Telefoon: 6707, 6708, 7303
7304, 7305, 7325

Telegramadres: „WILTON" Rotterdam